

Załącznik do Uchwały Nr

Rady Gminy Zębowice z dnia

Strategia
Rozwiązywania Problemów Społecznych
Gminy Zębowice
na lata 2014-2020

2014

SPIS TREŚCI

WSTĘP.....	3
I. CZĘŚĆ WPROWADZAJĄCA.....	4
1. STRUKTURA STRATEGII	4
2. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE TWORZENIA STRATEGII	6
II. CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNO-ANALITYCZNA.....	18
1. POŁOŻENIE I POWIERZCHNIA GMINY	18
2. DEMOGRAFIA	18
3. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA	20
4. KOMUNIKACJA I TRANSPORT	21
5. GOSPODARKA	22
6. ZASOBY I WARUNKI MIESZKANIOWE	24
7. EDUKACJA I KULTURA	26
8. OCHRONA ZDROWIA	28
9. SPORT, REKREACJA I TURYSTYKA	30
10. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE	31
11. POMOC SPOŁECZNA	33
12. SEKTOR POZARZĄDOWY	44
13. PROBLEMY SPOŁECZNE W OPINII ŚRODOWISKA LOKALNEGO	45
14. BEZROBOCIE	51
15. BEZDOMNOŚĆ	55
16. PROBLEMY UZALEŻNIEŃ I PRZEMOCY W RODZINIE	56
17. PROBLEMY RÓWNOŚCI PŁCI	59
18. SYTUACJA DZIECKA	67
19. SYTUACJA OSÓB STARSZYCH	69
20. SYTUACJA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH	71
21. ANALIZA SWOT	74
22. PODSUMOWANIE DIAGNOZY	83
III. CZĘŚĆ PROGRAMOWA.....	85
1. MISJA, CELE STRATEGICZNE I OPERACYJNE, KIERUNKI DZIAŁAŃ	85
2. RAMY FINANSOWE	101
3. WDROŻENIE STRATEGII, MONITOROWANIE JEJ REALIZACJI	101
4. PROGRAMY I PROJEKTY	102
IV. UWAGI KOŃCOWE.....	104

WSTĘP

Zarządzanie strategiczne oparte na opracowywaniu, wdrażaniu i kontroli realizacji planów strategicznych, umożliwi dostosowanie funkcjonowania jednostek terytorialnych do zmian zachodzących w otoczeniu. W zakresie polityki społecznej na poziomie zarządzania lokalnego (gminnego) podstawową rolę wśród tego typu planów pełni strategia rozwiązywania problemów społecznych.

Strategia pozwala na racjonalizację lokalnej polityki społecznej, określa misję oraz wyznacza cele strategiczne i działania, których wdrożenie powinno w znaczny sposób przyczynić się do rozwiązania wielu problemów społecznych i zminimalizować skutki szeroko rozumianych kwestii społecznych. Dokument stanowi podstawę do realizacji stosunkowo trwałych wzorów interwencji społecznych, które mają przyczynić się do poprawy warunków życia mieszkańców, w szczególności tych, którzy są zagrożeni marginalizacją i wykluczeniem społecznym, i doprowadzić do integracji społecznej.

Strategia jest dokumentem uspołecznionym. W pracach nad nim uczestniczyli przedstawiciele samorządu lokalnego, środowisk pomocy społecznej, rynku pracy, oświaty, kultury, ochrony zdrowia, policji i sądownictwa, przedstawiciele organizacji pozarządowych, kościoła, mieszkańcy gminy oraz eksperci.

Dokument ma charakter kilkuletni; został przygotowany na lata 2014-2020. Jest zgodny z założeniami odnoszącymi się do polityki społecznej dokumentów strategicznych przygotowanych na poziomie europejskim, ogólnopolskim i samorządowym i umożliwia ubieganie się o środki zewnętrzne, m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.

Strategia stanowi materiał wyjściowy do opracowania szczegółowych programów i projektów pomocy społecznej. Skuteczność wyznaczonych w niej działań pomocowych będzie zależała zarówno od posiadanych i pozyskanych przez gminę środków finansowych, jak i szerokiej, aktywnej i skoordynowanej współpracy przedstawicieli administracji samorządowej i partnerów społecznych, w tym organizacji pozarządowych.

I. CZĘŚĆ WPROWADZAJĄCA

1. STRUKTURA STRATEGII

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zębowice składa się z trzech zasadniczych części, tj. części wprowadzającej, diagnostyczno-analitycznej i programowej.

Część wprowadzająca zawiera informacje na temat organizacji strategii oraz uwarunkowań zewnętrznych (prawnych i strategiczno-programowych) tworzenia dokumentu.

Część diagnostyczno-analityczna zawiera informacje ogólne dotyczące gminy oraz diagnozę sytuacji społeczno-gospodarczej w gminie, która została oparta na badaniu źródeł zastanych, tj. danych pozyskanych z instytucji i organizacji działających w gminie bądź obejmujących zasięgiem działania jej mieszkańców, identyfikacji mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń lokalnego systemu polityki społecznej (analiza SWOT), a także analizie ankiet, skierowanych do przedstawicieli funkcjonujących w gminie placówek oświatowych oraz reprezentantów środowiska lokalnego (liderzy lokalni, mieszkańcy). Diagnoza została przeprowadzona w następujących obszarach:

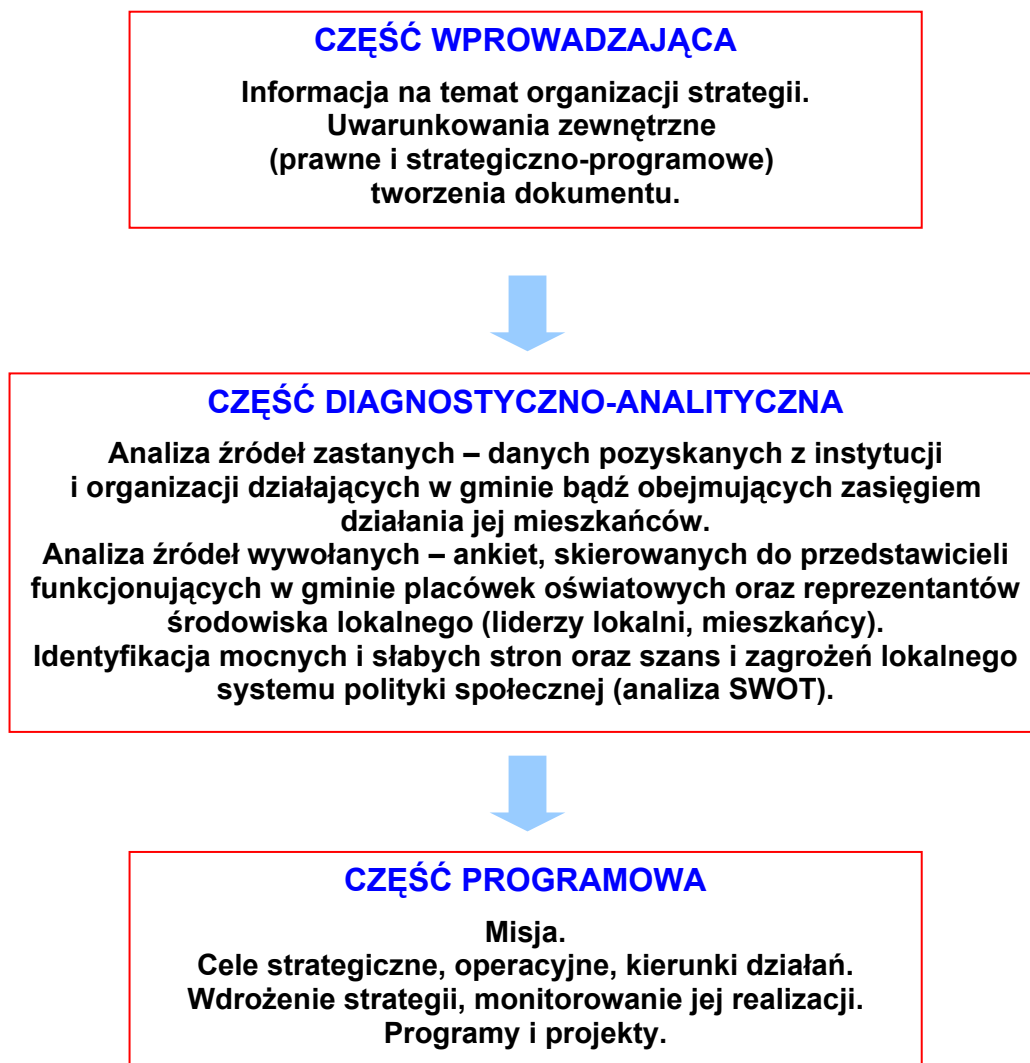
- Demografia;
- Infrastruktura techniczna;
- Komunikacja i transport;
- Gospodarka;
- Zasoby i warunki mieszkaniowe;
- Edukacja i kultura;
- Ochrona zdrowia;
- Sport, rekreacja i turystyka;
- Bezpieczeństwo publiczne;
- Pomoc społeczna;
- Sektor pozarządowy;
- Bezrobocie;
- Bezdomność;
- Problemy uzależnień i przemocy w rodzinie;
- Problemy równości płci;
- Sytuacja dziecka;
- Sytuacja osób starszych;
- Sytuacja osób niepełnosprawnych;

Część programowa zawiera najistotniejsze założenia polityki społecznej gminy na najbliższe lata. Są one ujęte w formie misji, celów strategicznych, celów operacyjnych i kierunków działań. W części programowej są również wskazane podmioty realizujące strategię i współdziałające w jej realizacji, źródła finansowania i czas realizacji wyznaczonych w dokumencie działań. Ponadto przedstawione są ramy finansowe strategii, prognoza zmian oraz informacja na temat sposobu wdrożenia dokumentu oraz prowadzenia

monitoringu jego realizacji. Dla realnej oceny stopnia wdrożenia dokumentu jest przygotowany wykaz wskaźników monitoringowych.

Poniższy diagram prezentuje strukturę Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zębowice.

Diagram 1. Struktura dokumentu strategii

2. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE TWORZENIA STRATEGII

2.1. PODSTAWY PRAWNE

Gminna strategia rozwiązywania problemów społecznych, podobnie jak inne dokumenty strategiczne przygotowywane na różnych szczeblach administracji publicznej, jest dokumentem uwarunkowanym prawnie. Obowiązek jej opracowania wynika wprost z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 163), który w ramach zadań własnych gminy przewiduje „opracowanie i realizację gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”.

Na treść i realizację gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych mają również wpływ inne akty prawne. Należą do nich:

- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 594 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2012 r., poz. 1356 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 332),
- ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 1456 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (t.j. Dz. U. z 2012 r., poz. 1228 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005 r. Nr 180, poz. 1493 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2012 r., poz. 124 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (t.j. Dz. U. z 2013 r. poz. 674, z późn. zm.),
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (t.j. Dz. U. z 2011 r. Nr 43, poz. 225 z późn. zm.),

- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (t.j. Dz. U. z 2011 r. Nr 127, poz. 721 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 966 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t.j. Dz. U. z 2014 r., poz. 1118),
- ustawa z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 1457),
- ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (t.j. Dz. U. z 2011 r., Nr 231, poz. 1375),
- ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 r. – Prawo energetyczne (t.j. Dz. U. z 2012 r., poz. 1059 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustalaniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów (Dz. U. z 2014 r., poz. 567).

Podczas realizacji strategii zajdzie również potrzeba odwołania się do innych aktów prawnych, m.in. z zakresu edukacji, kultury, ochrony zdrowia i budownictwa socjalnego.

2.2. PODSTAWY STRATEGICZNO-PROGRAMOWE

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest dokumentem zgodnym z dokumentami strategicznymi i programowymi, które funkcjonują na poziomie europejskim, ogólnopolskim, wojewódzkim, powiatowym i miejskim. Dokumenty te tworzą warunki do podejmowania działań opartych na zasadzie pomocniczości państwa przy wykorzystaniu zasobów tkwiących w środowiskach lokalnych i aktywności środowisk zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym.

2.2.1. DOKUMENTY EUROPEJSKIE I KRAJOWE

Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu

Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu jest dokumentem, którego głównym celem jest wyjście z kryzysu, w jakim w ostatnich latach znalazła się gospodarka europejska, powrót na ścieżkę

rozwoju i pozostanie na niej. Strategia, której założeniem jest stworzenie większej liczby miejsc pracy i podniesienie standardu życia, obejmuje trzy wzajemnie ze sobą powiązane priorytety:

1. Rozwój inteligentny – rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji;
2. Rozwój zrównoważony – wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej;
3. Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu – wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną.

Dokument zawiera również kilka nadrzędnych celów Unii Europejskiej do 2020 roku:

- zwiększenie stopy zatrudnienia osób w wieku 20-64 lata z obecnych 69% do co najmniej 75%,
- osiągnięcie poziomu inwestycji w działalności badawczo-rozwojowej równego 3% PKB, przede wszystkim poprzez poprawę warunków inwestowania w B+R przez sektor prywatny i opracowanie nowego wskaźnika umożliwiającego śledzenie procesów innowacji,
- ograniczenie emisji dwutlenku węgla co najmniej o 20% w porównaniu z poziomem z 1990 r. lub, jeśli pozwolą na to warunki, o 30%,
- zwiększenie udziału odnawialnych źródeł energii w całkowitym zużyciu energii do 20% oraz zwiększenie efektywności wykorzystania energii o 20%,
- ograniczenie liczby osób przedwcześnie kończących naukę szkolną do 10% z obecnych 15% oraz zwiększenie odsetka osób w wieku 30-34 lat posiadających wyższe wykształcenie z 31% do co najmniej 40%,
- ograniczenie liczby Europejczyków żyjących poniżej krajowej granicy ubóstwa o 25% poprzez wydobycie z ubóstwa 20 mln osób.

W ramach trzech priorytetów tematycznych przygotowano siedem projektów przewodnich. Projekt „**Unia innowacji**” ma na celu poprawę warunków ramowych i dostępu do finansowania badań i innowacji, co powinno wzmocnić rolę łańcucha innowacji i zwiększyć poziom inwestycji w całej Unii. Z kolei projekt „**Młodzież w drodze**” służy poprawie wyników systemów kształcenia oraz podniesieniu atrakcyjności europejskiego szkolnictwa wyższego na arenie międzynarodowej, a projekt „**Europejska agenda cyfrowa**” zakłada upowszechnienie szybkiego Internetu oraz umożliwienie gospodarstwom domowym i przedsiębiorstwom czerpanie korzyści z jednolitego rynku cyfrowego.

Projekt „**Europa efektywnie korzystająca z zasobów**” ma na celu uniezależnienie wzrostu gospodarczego od wykorzystania zasobów poprzez zmniejszenie udziału emisji

węgla w europejskiej gospodarce, większe wykorzystanie odnawialnych źródeł energii, modernizację transportu i propagowanie efektywności energetycznej, natomiast projekt **„Polityka przemysłowa w erze globalizacji”** służy poprawie otoczenia biznesu, szczególnie w odniesieniu do MŚP, oraz wspieraniu rozwoju silnej i zrównoważonej bazy przemysłowej, przygotowanej do konkurowania na rynkach światowych.

Celem projektu **„Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia”** jest modernizacja rynków pracy poprzez zwiększanie mobilności siły roboczej oraz rozwijanie kwalifikacji przez całe życie, co powinno podnieść współczynnik aktywności zawodowej i lepiej dopasować do siebie popyt i podaż na rynku pracy, a projekt **„Europejski program walki z ubóstwem”** zakłada zapewnienie spójności społecznej i terytorialnej, tak aby korzyści płynące ze wzrostu gospodarczego i zatrudnienia były szeroko dostępne, a osoby ubogie i wykluczone społecznie mogły żyć godnie i aktywnie uczestniczyć w życiu społecznym.

Wieloletnie Ramy Finansowe na lata 2014-2020

Wieloletnie Ramy Finansowe (WRF) na lata 2014-2020 określają priorytety Unii Europejskiej na najbliższe 7 lat, stanowiąc ramy zarówno polityczne, jak i budżetowe (odpowiadając na pytanie „w jakich obszarach UE powinna inwestować mniej lub więcej w przyszłości”).

Na wniosek Komisji Europejskiej objęto Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Europejski Fundusz Społeczny oraz Fundusz Spójności wspólnymi ramami strategicznymi, które obejmują również Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejski Fundusz Morski i Rybacki. Na podstawie przyjętych założeń w okresie programowania 2014-2020 Europejski Fundusz Społeczny zapewni finansowanie działań strukturalnych na rzecz spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej w ramach czterech głównych obszarów inwestycji: zatrudnienia, edukacji, włączenia społecznego i usprawniania administracji publicznej. Natomiast Europejski Fundusz Dostosowania do Globalizacji posłuży do finansowania pomocy na rzecz pracowników zwolnionych w następstwie poważnej zmiany strukturalnej oraz łagodzenia skutków, jakie dla rolników pociągają nowe umowy handlowe.

W dziedzinie wzrostu zatrudnienia i spójności wprowadzono nowy instrument, jakim jest zarządzany centralnie program **„Łącząc Europę”**, który ma na celu finansowanie priorytetowych przedsięwzięć infrastrukturalnych w dziedzinie energii, transportu oraz

technologii informacyjno-komunikacyjnych, których realizacja leży w interesie całej Unii Europejskiej.

Nowy program „**Zdrowie na rzecz wzrostu**” będzie ukierunkowany na działania o wyraźnej unijnej wartości dodanej, zgodnie z celami Strategii „Europa 2020”. Głównym celem programu jest współpraca z państwami członkowskimi UE w celu ochrony obywateli przed transgranicznymi zagrożeniami zdrowotnymi, osiągnięcia większej stabilności usług opieki zdrowotnej oraz poprawy stanu zdrowia społeczeństwa, przy jednoczesnym zachęcaniu do innowacji w dziedzinie ochrony zdrowia.

Narodowa Strategia Integracji Społecznej

Narodowa Strategia Integracji Społecznej jest dokumentem, którego celem jest pomoc w procesie włączania się Polski w realizację drugiego z celów Strategii Lizbońskiej stawiającego na modernizację europejskiego modelu socjalnego, inwestowanie w ludzi oraz zwalczanie wykluczenia społecznego. Działania w tym zakresie mają przyczynić się do:

- dostosowania edukacji i szkolenia do wymogów życia i pracy w społeczeństwie opartym na wiedzy,
- rozwijania aktywnej polityki zatrudnienia przyczyniającej się do tworzenia większej liczby lepszych miejsc pracy,
- modernizacji systemu ochrony socjalnej, w tym systemów emerytalnych i ochrony zdrowia, m.in. w celu zapewnienia ich finansowej stabilności oraz odpowiedniej koordynacji z celami polityki edukacyjnej i polityki zatrudnienia,
- wspierania integracji społecznej, aby uniknąć pojawienia się trwale zmarginalizowanej klasy ludzi niezdolnych do funkcjonowania w społeczeństwie opartym na wiedzy.

W ramach kilkunastu obszarów życia społecznego wyznaczonych w Narodowej Strategii Integracji Społecznej sformułowano następujące priorytety:

- wzrost uczestnictwa dzieci w wychowaniu przedszkolnym,
- poprawa jakości kształcenia na poziomie gimnazjalnym i średnim,
- upowszechnienie kształcenia wyższego i jego lepsze dostosowanie do potrzeb rynku pracy,
- rekompensowanie deficytów rozwoju intelektualnego i sprawnościowego dzieci,
- radykalne ograniczenie ubóstwa skrajnego,
- ograniczenie tendencji do wzrostu różnic dochodowych,
- ograniczenie bezrobocia długookresowego,

- zmniejszenie bezrobocia młodzieży,
- zwiększenie poziomu zatrudnienia wśród osób niepełnosprawnych,
- zwiększenie liczby uczestników w aktywnej polityce rynku pracy – ALMP,
- upowszechnienie kształcenia ustawicznego,
- wydłużenie przeciętnego dalszego trwania życia w sprawności,
- powszechne ubezpieczenie zdrowotne,
- kobiety i dzieci objęte programami zdrowia publicznego,
- wzrost dostępu do lokali (mieszkań) dla grup najbardziej zagrożonych bezdomnością,
- dostęp do pracowników socjalnych,
- rozwój pomocy środowiskowej – zwiększenie liczby osób objętych usługami pomocy środowiskowej,
- zaangażowanie obywateli w działalność społeczną,
- realizacja NSIS przez samorzady terytorialne,
- dostęp do informacji obywatelskiej i poradnictwa.

Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020 (PO WER)

W nowej perspektywie finansowej 2014-2020 Europejski Fundusz Społeczny będzie współfinansował krajowy Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój na lata 2014-2020 (PO WER), który został przyjęty uchwałą Rady Ministrów RP w dniu 8 stycznia 2014 roku. Program powstał w odpowiedzi na potrzeby reform w obszarach zatrudnienia, włączenia społecznego, edukacji, szkolnictwa wyższego, zdrowia i dobrego rządzenia.

Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój będzie również wspierać innowacje społeczne oraz współpracę ponadnarodową w wyżej wymienionych obszarach, a także wdrażanie w naszym kraju „Inicjatywy na rzecz zatrudnienia osób młodych”. Program jest ukierunkowany na następujące obszary:

- realizację działań skierowanych do młodych, bezrobotnych osób w wieku od 15 do 24 roku życia i poprawę ich sytuacji na rynku pracy w ramach **„Inicjatywy na rzecz zatrudnienia osób młodych”** i **„Gwarancji dla młodzieży”**,
- wdrożenie reform systemów i struktur w wybranych obszarach polityk publicznych, kluczowych z punktu widzenia Strategii „Europa 2020” i krajowych programów reform,
- wspieranie jakości, skuteczności i otwartości szkolnictwa wyższego jako instrumentu budowy gospodarki opartej o wiedzę,

- poszukiwanie nietypowych, innowacyjnych, stosowanych w innych krajach metod rozwiązywania problemów społecznych,
- realizację programów w zakresie mobilności ponadnarodowej.

Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój wraz z 16 współfinansowanymi z Europejskiego Funduszu Społecznego regionalnymi programami operacyjnymi stanowi spójną całość, obejmującą interwencje w obszarach zatrudnienia, włączenia społecznego, edukacji oraz dobrego rządzenia. Przy tym PO WER obejmuje 32% przyznanych Polsce środków Europejskiego Funduszu Społecznego, natomiast dla 16 regionalnych programach operacyjnych przeznaczono łącznie 68% tych środków.

2.2.2. DOKUMENTY REGIONALNE I LOKALNE

Strategia Województwa Opolskiego w Zakresie Polityki Społecznej do roku 2015

Strategia Województwa Opolskiego w Zakresie Polityki Społecznej do roku 2015 jest dokumentem, który określa cele polityki społecznej prowadzonej w regionie. W jej ramach ustalono główne kierunki zmian w pomocy społecznej województwa opolskiego, które powinny nastąpić w latach 2002-2015. Oto one:

- zabezpieczenie w skali regionu podstawowych potrzeb bytowych jednostek i rodzin,
- zapewnienie podstawowych potrzeb winno być ściśle powiązane z rozwojem pracy socjalnej, tak by w pełni realizować ustawową misję pomocy społecznej, którą jest doprowadzenie do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin,
- zapobieganie i przeciwdziałanie marginalizacji coraz liczniejszych grup społecznych,
- poprawa jakości życia osób doświadczających deprivacji społecznej,
- wspieranie samoorganizacji społecznej i wszelkich form samopomocy,
- zlecanie organizacjom pozarządowym zadań publicznych,
- przygotowanie sektora socjalnego do standardów Unii Europejskiej i jego integracji ze strukturami europejskimi,
- rozwój i wspieranie kształcenia do profesji socjalnych.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Oleskiego na lata 2013-2020

Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest podstawowym dokumentem planowania strategicznego w sferze społecznej powiatu oleskiego i jest istotnym

etapem budowy programu rozwoju w oparciu o zasady zrównoważonego i trwałego rozwoju. Strategia wyznacza poniżej przedstawione cele strategiczne, operacyjne oraz kierunki działań.

1. Opieka nad dzieckiem i rodziną

1.1 Wspieranie rodziny we właściwym pełnieniu jej funkcji,

- Świadczenie pomocy społecznej rodzinom, żyjącym w trudnych warunkach materialnych,
- Systematyczna praca socjalna z rodzinami mającymi problemy opiekuńczo-wychowawcze polegające m.in. na diagnozie: deficytów w zakresie pełnienia ról rodzicielskich, wydolności opiekuńczo-wychowawczej, zaniedbań względem dzieci oraz ocenie sytuacji dziecka w rodzinie, środowisku szkolnym i rówieśniczym,
- Rozbudowa sieci poradnictwa rodzinnego oraz prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów przemocy w rodzinie oraz uzależnień od alkoholu oraz innych środków psychoaktywnych,
- Promocja i realizacja programów profilaktycznych, terapeutycznych, psychoedukacyjnych, skierowanych do rodziców i dzieci,
- Współpraca z podmiotami pracującymi na rzecz rodziny w zakresie kreowania i upowszechniania pozytywnych wzorców funkcjonowania rodziny,
- Promocja integracji społecznej i równych szans dla wszystkich.

1.2 Promocja i rozwój zastępczej formy opieki

- Promocja idei rodzinnej pieczy zastępczej oraz prowadzenie naboru kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka,
- Organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka,
- Zapewnienie pomocy i wsparcia osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w ramach grup wsparcia oraz rodzin pomocowych,
- Prowadzenie poradnictwa i terapii dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą i ich dzieci oraz dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej,
- Współpraca z gminami, jednostkami organizacyjnymi gminnymi i powiatowymi w celu powrotu dziecka do rodziny biologicznej,

1.3 Pomoc w usamodzielnieniu się wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych i rodzin zastępczych,

- Pomoc pieniężna na kontynuowanie nauki
- Pomoc pieniężna na usamodzielnienie
- Pomoc na zagospodarowanie w formie rzeczowej
- Pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych
- Pomoc w uzyskaniu zatrudnienia
- Poradnictwo specjalistyczne

1.4 Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży

- Zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży poprzez i rozwój placówek wsparcia dziennego oraz poprzez sport, rekreację i kulturę,
- Współpraca ze szkołami w zakresie rozwiązywania problemów wychowawczych,
- Rozwój i wzbogacanie istniejących programów profilaktycznych i edukacyjnych,
- Uświadomienie rodzicom i opiekunom potrzeb edukacyjnych dzieci i młodzieży,
- Stymulowanie aktywności twórczej, rozbudzanie aspiracji edukacyjnych młodzieży.

2. Pomoc i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób starszych i niepełnosprawnych

2.1 Zwiększanie aktywności społecznej i przeciwdziałanie marginalizacji społecznej osób starszych i niepełnosprawnych

- Opracowanie programów i projektów aktywizujących osoby starsze i niepełnosprawne,
- Organizacja wydarzeń kulturalno-oświatowych dostępnych dla osób starszych i niepełnosprawnych,
- Wspieranie organizacji pozarządowych działających na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych,
- Działania na rzecz integracji międzypokoleniowej oraz integracji różnych grup społecznych,
- Likwidacja barier architektonicznych w miejscach użyteczności publicznej,
- Podnoszenie świadomości społeczeństwa na prawa i potrzeby osób starszych i niepełnosprawnych,

- Zwiększenie dostępności do edukacji dla osób starszych i niepełnosprawnych,
- Ułatwienie dostępu dla osób starszych i niepełnosprawnych do informacji o możliwych formach pomocy.

2.2 Rozbudowa zaplecza instytucjonalnego i pozainstytucjonalnego na rzecz rozwiązywania problemów społecznych ludzi starszych i niepełnosprawnych

- Poprawa jakości świadczonych usług, skierowanych do ludzi starszych i niepełnosprawnych,
- Rozwój wolontariatu,
- Aktywizacja środowiska do wspólnych działań społecznych,
- Współpraca z instytucjami, organizacjami i Kościołami, które prowadzą działania na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych,
- Utworzenie Domu Dziennego Pobytu dla osób starszych i niepełnosprawnych,
- Prowadzenie poradnictwa specjalistycznego wspierającego osoby starsze, niepełnosprawne i rodziny opiekujące się nimi.

2.3 Rehabilitacja społeczna osób niepełnosprawnych

- Prowadzenie działań z zakresu aktywizacji społecznej osób niepełnosprawnych poprzez realizację projektów finansowanych z Unii Europejskiej,
- Dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach i wyjazdach rehabilitacyjnych,
- Finansowe wspieranie wydarzeń integracyjnych, sportowych, rekreacyjnych i kulturalnych dla osób starszych i niepełnosprawnych,
- Dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze dla osób niepełnosprawnych,
- Likwidacja barier w komunikowaniu, technicznych i architektonicznych wg. indywidualnych potrzeb osoby niepełnosprawnej,
- Dofinansowanie tworzenia i działania placówek wspierających osoby niepełnosprawne.

3. Przeciwdziałanie zjawisku bezrobocia i ograniczenie zjawiska wykluczenia społecznego

3.1 Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych

- Opracowanie i realizacja programu promocji zatrudnienia oraz aktywizacji lokalnego rynku pracy,

- Udzielanie pomocy w znalezieniu pracy bezrobotnym i poszukującym pracy poprzez pośrednictwo pracy, poradnictwo zawodowe, informację zawodowa oraz pomoc w aktywnym poszukiwaniu pracy,
- Aktywizacja bezrobotnych poprzez organizację różnorodnych form wsparcia wynikających z ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, takich jak m. in.: staże, prace interwencyjne, roboty publiczne, szkolenia, refundację stanowiska pracy, dotacje na rozpoczęcie działalności gospodarczej,
- Inicjowanie oraz organizowanie kontaktów bezrobotnych z pracodawcami,
- Upowszechnienie informacji o usługach i instrumentach rynku pracy oferowanych przez Powiatowy Urząd Pracy.

3.2 Wzrost aktywności osób niepełnosprawnych na rynku pracy

- Realizacja zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych - PFRON - organizowanie i finansowanie usług i instrumentów rynku pracy na rzecz bezrobotnych niepełnosprawnych oraz osób niepełnosprawnych poszukujących pracy niepozostających w zatrudnieniu,
- Wsparcie finansowe pracodawców tworzących miejsca pracy dla osób niepełnosprawnych figurujących w rejestrze Powiatowego Urzędu Pracy,
- Realizacja projektów i programów na rzecz osób niepełnosprawnych nieaktywnych zawodowo.

3.3 Promocja przedsiębiorczości

- Propagowanie idei przedsiębiorczości wśród osób bezrobotnych poprzez udzielenie wsparcia finansowego osobom zamierzającym rozpocząć działalność gospodarczą
- Pomoc doradczo - konsultacyjna w zakresie możliwości ubiegania się o środki na rozpoczęcie działalności gospodarczej,
- Organizację szkoleń przygotowujących merytorycznie osoby bezrobotne do prowadzenia własnej firmy,
- Udzielanie przedsiębiorcom wsparcia finansowego, w związku z tworzeniem miejsc pracy dla osób pozostających bez zatrudnienia.

3.5 Współpraca z samorządami lokalnymi na rzecz aktywizacji zawodowej

- Bieżący monitoring sytuacji osób bezrobotnych, współpraca z OPS, opracowanie wspólnych projektów i programów aktywizacji bezrobotnych,

- Organizowanie prac społecznie użytecznych dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym,
- Organizacja spotkań informacyjnych dotyczących możliwości aktywizacji w gminach i sołectwach,
- Dostosowanie kierunków kształcenia w powiecie do potrzeb lokalnego rynku pracy.

4. Rozwój profilaktyki zdrowotnej i podniesienie poziomu bezpieczeństwa w powiecie

4.1 Inicjowanie i promocja działań dotyczących zachowań prozdrowotnych

- Bezpłatne badania profilaktyczne,
- Prowadzenie szkoleń i spotkań metodycznych,
- Realizacja działań w ramach światowych i ogólnopolskich akcji prozdrowotnych dotyczących m.in. profilaktyki HIV/AIDS, walki z nałogiem palenia tytoniu, racjonalnego odżywiania,
- Popularyzowanie zasad higieny i racjonalnego żywienia,
- Prowadzenie programów i akcji w zakresie edukacji prozdrowotnej.

4.2 Zwiększenie poczucia bezpieczeństwa mieszkańców

- Promowanie dobrych praktyk i postaw obywatelskich w zakresie bezpieczeństwa,
- Pogłębienie wiedzy na temat zjawiska przemocy w rodzinie,
- Realizowanie programów profilaktycznych ukierunkowanych na wyeliminowanie agresji wśród dzieci oraz używania nikotyny, alkoholu, narkotyków oraz innych substancji uzależniających,
- Inicjowanie przedsięwzięć mających na celu poprawę bezpieczeństwa w ruchu drogowym.

II. CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNO-ANALITYCZNA

1. POŁOŻENIE I POWIERZCHNIA GMINY

Gmina Zębowice to gmina wiejska, położona we wschodniej części województwa opolskiego, na wysokości od 220 do 280 m. n.p.m. Najwyżej położone tereny zlokalizowane są w północno-wschodniej części gminy, zaś najniższej usytuowane są tereny położone w części południowo-zachodniej. Współrzędne geograficzne wynoszą 51° szerokości geograficznej północnej oraz 18° długości geograficznej wschodniej. Powierzchnia gminy wynosi 96 km², co stanowi 9,87% powierzchni powiatu oleskiego oraz 1,02 % powierzchni województwa opolskiego.

Gmina Zębowice wchodzi w skład powiatu oleskiego i graniczy z gminami: Lasowice Wielkie – od północy, Olesno – od północnego-wschodu, Dobrodzień – od wschodu, Ozimek – od południa, Turawa – od zachodu.

Siedzibą gminy jest miejscowość Zębowice, położona w odległości 36 kilometrów od Opola – stolicy województwa. W skład gminy wchodzi 8 sołectw: Kadłub Wolny, Knieja, Osiecko, Poczółków, Prusków, Radawie, Siedliska, Zębowice.

2. DEMOGRAFIA

Z końcem 2013 roku gmina Zębowice miała 3.751 mieszkańców, w tym 1.866 kobiet, które stanowiły 49,76% ogółu ludności (na 100 mężczyzn przypadało 99 kobiet). Gęstość zaludnienia w gminie wynosiła 39 osób na km². Szczegółowe dane na temat struktury wiekowej ludności gminy i jej zmian w latach 2011-2013 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 1. Struktura wiekowa ludności gminy w latach 2011-2013

	2011	2012	2013
liczba osób w wieku przedprodukcyjnym	602	579	566
liczba osób w wieku produkcyjnym	2.576	2.584	2.559
liczba osób w wieku poprodukcyjnym	635	641	626
ogółem	3.813	3.804	3.751

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

W latach 2011-2013 liczba dzieci i młodzieży zmniejszała się z roku na rok, natomiast liczba osób w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym ulegały wahaniom.

Sytuacja demograficzna kształtowana jest przez takie wskaźniki, jak przyrost naturalny (będący różnicą między liczbą urodzeń żywych i zgonów) oraz saldo migracji, która odbywa się zarówno w ruchu wewnętrznym, jak i zagranicznym. Dane szczegółowe w tym zakresie, odnoszące się do gminy, przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 2. Ruch naturalny ludności gminy w latach 2011-2013

	2011	2012	2013
liczba urodzeń żywych	27	36	34
liczba zgonów	41	38	56
przyrost naturalny	-14	-2	-22

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

Liczba urodzeń żywych w ostatnich latach w gminie Zębowice ulegała wahaniom (27 w 2011 r., 36 w 2012 r., 34 w 2013 r.). W analizowanym okresie wahaniom ulegała także liczba zgonów (41 w 2011 r., 38 w 2012 r. i 56 w 2013 r.). Wahaniom ulegał także przyrost naturalny, który jednak w analizowanym okresie był stale ujemny (-14 w 2011 r., -2 w 2012 r., -22 w 2013 r.). W latach 2011-2012 saldo migracji ogółem było również stale ujemne i co roku bardziej niekorzystne (odpowiednio: -14, -21, -29). Co prawda w roku 2013 odnotowano dodatnie saldo migracji w ruchu wewnętrznym, jednak na tyle niewielkie (2), że nie zrównoważyło niekorzystnego salda migracji w ruchu zagranicznym (-31). W całym analizowanym okresie migracja ludności gminy odbywała się głównie w ruchu zagranicznym. Szczegóły w tym zakresie prezentuje poniższa tabela.

Tabela 3. Ruch migracyjny ludności gminy w latach 2011-2013

	2011	2012	2013
saldo migracji w ruchu wewnętrznym	-3	-3	2
saldo migracji w ruchu zagranicznym	-11	-18	-31
saldo migracji ogółem	-14	-21	-29

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

Biorąc pod uwagę powyższe dane i próbując dokonać prognozy ludności gminy na najbliższe lata, należy zwrócić uwagę na niekorzystne tendencje. Przejawiają się one w malejącej populacji gminy, zmniejszającej się liczbie dzieci i młodzieży oraz utrzymującej się na zbliżonym poziomie liczebności osób starszych. Należy przy tym pamiętać, iż w przyszłości populacja seniorów będzie zasilana przez liczne obecnie grono osób w wieku produkcyjnym, które zakończą aktywność zawodową. Obserwowane tendencje demograficzne

wymagają odpowiedniego dostosowania usług społecznych, które trzeba będzie, w znacznie większym zakresie niż dotychczas, dostosować do potrzeb seniorów. Osobom starszym trzeba będzie udzielić stosownej pomocy, zarówno materialnej, jak i rzeczowej, ułatwić im korzystanie z usług medycznych, opiekuńczych i rehabilitacyjnych oraz różnorodnych form aktywnego spędzania czasu wolnego.

3. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

Poziom rozwoju infrastruktury technicznej w gminie Zębowice jest zróżnicowany. Dobrze rozwinięta jest sieć drogowa i wodociągowa, zaopatrująca w wodę wszystkich mieszkańców gminy. Na terenie gminy brak sieci kanalizacyjnej oraz gazowej, mieszkańcy zaopatrywani są w gaz butlowy.

Gmina nie posiada zbiorczej oczyszczalni ścieków, używane są indywidualne oczyszczalnie. Korzysta z nich 170 gospodarstw. Dane szczegółowe na temat sieci wodociągowej, kanalizacyjnej i drogowej oraz gospodarki odpadami w gminie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 4. Infrastruktura techniczna w gminie w 2013 roku

sieć wodociągowa	
długość czynnej sieci wodociągowej (w km)	156,50
liczba ludności korzystającej z sieci wodociągowej	3.751
sieć kanalizacyjna	
długość czynnej sieci kanalizacyjnej (w km)	–
liczba ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej	–
sieć gazowa	
długość czynnej sieci gazowej (w m)	–
liczba ludności korzystającej z sieci gazowej	–
sieć drogowa	
długość dróg publicznych w gminie ogółem (w km)	43,755
w tym długość dróg gminnych (w km)	38,575
gospodarka odpadami	
liczba zbiorczych oczyszczalni ścieków	–
liczba indywidualnych oczyszczalni ścieków	170

Dane Urzędu Gminy w Zębowicach.

W uzupełnieniu danych dotyczących infrastruktury technicznej warto przedstawić informacje na temat najważniejszych inwestycji, jakie w analizowanym okresie zrealizowano w gminie. Inwestycje te, poza sferą techniczną, przeprowadzono w obszarze kultury i rekreacji. Do najważniejszych inwestycji zrealizowanych w gminie Zębowice w latach 2011-2013 należą:

- budowa sieci wodociągowej dla miejscowości Poczołków-Leśnioki wraz z modernizacją strefowej pompowni wody w Kadłubie Wolnym oraz budowa przydomowych oczyszczalni ścieków w miejscowości Poczołków,
- odbudowa przepustu nad ciekim Potok Radawka w miejscowości Radawie przy skrzyżowaniu ulicy Ludowej z ulicą Szkolną,
- adaptacja poddasza na potrzeby świetlicy wiejskiej w Radawiu,
- remont zniszczonych przez wezbrania dwóch stawów w miejscowościach Zębowice i Radawie,
- przebudowa sali wiejskiej wraz z zapleczem sanitarnym i socjalnym w centrum wiejskim, pełniącym funkcje społeczno-kulturalne w Radawiu,
- utworzenie miejsca rekreacji i wypoczynku wraz z budową ogólnodostępnych placów zabaw w miejscowościach Zębowice i Radawie,
- budowa przydomowych oczyszczalni ścieków na terenie gminy.

4. KOMUNIKACJA I TRANSPORT

Gmina Zębowice położona jest pomiędzy drogami krajowymi nr 11, 45 i 46. Łączna długość dróg publicznych w gminie wynosi 43,755 km, w tym dróg gminnych 38,575 km. Główny szlak komunikacyjny w gminie to droga powiatowa nr 1705 Zawada – Turawa – Zębowice – Szemrowice – Dobrodzień. Pozostałe drogi to: Łąka – Radawie (nr 1733), Łąka – Nowa Wieś (nr 1734), droga nr 1735 wiodąca z Nowej Wsi do dróg powiatowych nr 1705 i 1941, droga nr 1736 łącząca Kadłub Wolny z drogą powiatową nr 1941, droga nr 1737

Zębowice – Kadłub Wolny – DP 1705, nr 1738 Grodziec – Zębowice, nr 1758 Zębowice – Chobie – DK46 oraz nr 1941 – DW901 – Osiecko – Zębowice.

Gminę przecina linia kolejowa nr 175 Kłodnica – Kluczbork z przystankiem kolejowym zlokalizowanym w Zębowicach, który jednak jest nieczynny od 2010 roku.

Usługi komunikacyjne w gminie świadczą: Opolskie PKS S.A, Komercyjne Linie Autobusowe LUZ Sp. z o.o. w Opolu oraz Firma Parasol Marek Szewczyk w Oleśnie.

Mieszkańcy dwóch miejscowości: Zębowic i Radawia mają dobre połączenia komunikacyjne z Opolem, natomiast doskwiera im brak skomunikowania z najbliższymi miastami: Olesnem, Ozimkiem i Dobrodzieniem. Z kolei mieszkańcy miejscowości Kadłub Wolny odczuwają brak dojazdu zarówno do Opoła, jak i do Olesna, Ozimka i Dobrodzienia, a na ograniczone możliwości dojazdu do tych czterech miast narzekają mieszkańcy miejscowości: Knieja, Kosice, Łąka, Osiecko, Poczołków, Prusków, Siedliska.

5. GOSPODARKA

Ważnym sektorem gospodarki lokalnej w gminie Zębowice jest rolnictwo, stanowiące źródło utrzymania znacznej części ludności. Udział użytków rolnych w ogólnej powierzchni gminy wynosi 33%. W strukturze użytków rolnych przeważają grunty orne, co potwierdzają dane przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 5. Użytki rolne, lasy i grunty leśne, pozostałe grunty i nieużytki

powierzchnia użytków rolnych ogółem		3.191 ha
w tym:	grunty orne	2.440 ha
	sady	–
	łąki i pastwiska	751 ha
powierzchnia lasów i gruntów leśnych		5.810 ha
powierzchnia pozostałych gruntów i nieużytków		580 ha

Dane Urzędu Gminy w Zębowicach.

Na terenie gminy Zębowice dominują gleby piaszczyste oraz gliniaste i pylaste. Na tym podłożu wykształciły się gleby biellicowe i pseudobiellicowe, gleby brunatne, czarne ziemie i gleby bagienne. Przeważają gleby średniej jakości (klasa IVa, IVb) oraz gleby słabe (V klasa) i najslabsze (VI klasa). Niewielki procent zajmują gleby średnio dobrej jakości (IIIa i IIIb).

W strukturze zasiewów w gminie Zębowice dominują zboża – największy udział mają pszenica, żyto i jęczmień. Dużo uprawia się także rzepaku ozimego i jarego. Pozostałe

uprawy to ziemniaki i warzywa. Jeśli chodzi o produkcję zwierzęcą, to oprócz hodowli bydła dużym zainteresowaniem cieszy się również tucz trzody chlewnej i hodowla drobiu. Obszar łąk i pastwisk stanowi ogółem 7,9% powierzchni gminy. Obok rolnictwa ważną gałęzią gospodarki w gminie Zębowice jest leśnictwo. Lesistość tego terenu wynosi blisko 61%.

W latach 2011-2013 liczba podmiotów gospodarczych funkcjonujących w gminie zwiększała się z roku na rok (z 163 w 2011 r. do 169 w 2013 r.). Przeważająca liczba podmiotów gospodarczych w gminie funkcjonowała w sektorze prywatnym, głównie były to osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą.

Podmioty gospodarcze działały głównie w takich sekcjach, jak: rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo (32), budownictwo (24), przetwórstwo przemysłowe (21) oraz handel hurtowy, detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (20). Dane szczegółowe na temat podmiotów gospodarczych w gminie przedstawiają poniższe tabele:

Tabela 6. Podmioty gospodarcze w gminie w latach 2011-2013

	2011	2012	2013
liczba podmiotów w sektorze publicznym	14	14	13
liczba podmiotów w sektorze prywatnym	149	154	156
liczba podmiotów ogółem	163	168	169

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

Tabela 7. Podmioty gospodarcze w gminie w poszczególnych sekcjach Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007) na koniec 2013 roku

sekcja	liczba podmiotów
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	32
przetwórstwo przemysłowe	21
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją transport i gospodarka magazynowa	2
budownictwo	24
handel hurtowy, detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	20
transport i gospodarka magazynowa	8
działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	5
informacja i komunikacja	1
działalność finansowa i ubezpieczeniowa	4
działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	1
działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	7
działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	6
administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	7
edukacja	8
opieka zdrowotna i pomoc społeczna	4
działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	5

pozostała działalność	14
-----------------------	----

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

6. ZASOBY I WARUNKI MIESZKANIOWE

Zasoby i warunki mieszkaniowe ludności determinują w znacznym stopniu jakość jej bytowania. Niejednokrotnie zakreślają również granice możliwości realizowania własnych aspiracji życiowych. Gmina Zębowice jest typową gminą wiejską, w której dominują indywidualne budynki mieszkalne. W latach 2011-2013 liczba budynków mieszkalnych w gminie ulegała nieznacznym wahaniom (943 w 2011 r., 942 w 2012 r., 944 w 2013 r.).

W analizowanym okresie wzrastała liczba mieszkań (1.066 w 2011 r., 1.067 w 2012 r., 1.073 w 2013 r.). Wahaniom ulegała natomiast liczba izb mieszkalnych (5.970 w 2011 r., 5.969 w 2012 r., 5.998 w 2013 r.), a z roku na rok wzrastała łączna powierzchnia użytkowa mieszkań (z 115.018 m² w 2011 r. do 115.773 m² w 2013 r.).

Przeciętna powierzchnia użytkowa jednego mieszkania w gminie ulegała wahaniom (107,90 m² w 2011 r., 107,84 m² w 2012 r., 107,90 m² w 2013 r.). Z roku na rok zwiększała się z kolei przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania przypadająca na jedną osobę (z 30,16 m² w 2011 r. do 30,86 m² w 2013 r.). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 8. Zasoby mieszkaniowe w gminie w latach 2011-2013

	2011	2012	2013
liczba budynków mieszkalnych w gminie	943	942	944
liczba mieszkań	1.066	1.067	1.073
liczba izb	5.970	5.969	5.998
powierzchnia użytkowa mieszkań (w m ²)	115.018	115.067	115.773
przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania (w m ²)	107,90	107,84	107,90
przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę (w m ²)	30,16	30,25	30,86

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

W latach 2011-2013 zmniejszała się liczba mieszkań komunalnych (z 22 w 2011 r. do 17 w 2012 i 2013 r.), a tym samym ich ogólna powierzchnia (z 1.255 m² w 2011 r. do 936,29 m² w 2013 r.) i liczba izb w tych mieszkaniach (z 68 w 2011 r. do 52 w 2013 r.). Zmniejszyła się również przeciętna powierzchnia użytkowa jednego mieszkania komunalnego (z 57,04 m² w 2011 r. do 55,08 m² w 2013 r.).

W analizowanym okresie w gminie na stałym poziomie utrzymywała się liczba mieszkań socjalnych, a tym samym stała była ich łączna powierzchnia, liczba izb w tych

mieszkaniach oraz przeciętna powierzchnia użytkowa jednego mieszkania socjalnego. Szczegółowe dane na temat mieszkań komunalnych i socjalnych przedstawia poniższa tabela.

Tabela 9. Zasoby mieszkaniowe będące w posiadaniu gminy w latach 2011-2013

	2011	2012	2013
liczba mieszkań komunalnych	22	17	17
liczba izb w mieszkaniach komunalnych	68	52	52
łącznie powierzchnia użytkowa mieszkań komunalnych (w m ²)	1.255	936,29	936,29
przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania komunalnego (w m ²)	57,04	55,08	55,08
łącznie liczba osób mieszkających w mieszkaniach komunalnych	42	31	29
liczba mieszkań socjalnych	1	1	1
liczba izb w mieszkaniach socjalnych	3	3	3
łącznie powierzchnia użytkowa mieszkań socjalnych (w m ²)	66,31	66,31	66,31
przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania socjalnego (w m ²)	66,31	66,31	66,31
łącznie liczba osób mieszkających w mieszkaniach socjalnych	5	5	5

Dane Urzędu Gminy Zębowice.

W analizowanym okresie oddano w gminie do użytkowania łącznie 9 nowych mieszkań. Przy tym liczba oddawanych w ciągu roku do użytkowania nowych mieszkań wzrastała z roku na rok (1 w 2011 r., 2 w 2012 r., 6 w 2013 r.). Wzrastała również liczba nowych izb mieszkalnych oddawanych w ciągu roku do użytkowania (5 w 2011 r., 6 w 2012 r., 29 w 2013 r.). Z roku na rok zwiększała się łączna powierzchnia użytkowa oddawanych mieszkań (110 m² w 2011 r., 151 m² w 2012 r., 706 m² w 2013 r.). W latach 2011-2013 oddano w gminie do użytkowania w sumie 6 nowych budynków niemieszkalnych (3 w 2011 r., 1 w 2012 r. i 2 w 2013 r.) o łącznej powierzchni użytkowej 2.841 m² (460 m² w 2011 r., 1.440 m² w 2012 r., 941 m² w 2013 r.). Poniższa tabela prezentuje dane na temat oddanych do użytkowania nowych mieszkań i budynków niemieszkalnych.

Tabela 10. Nowo oddane mieszkania i budynki niemieszkalne w gminie w latach 2011-2013

	2011	2012	2013
liczba nowych mieszkań oddanych do użytkowania	1	2	6
liczba nowych izb oddanych do użytkowania	5	6	29
powierzchnia użytkowa oddanych mieszkań (w m ²)	110	151	706
liczba nowych budynków niemieszkalnych oddanych do użytkowania	3	1	2
powierzchnia użytkowa oddanych budynków niemieszkalnych (w m ²)	460	1440	941

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

Gospodarstwom domowym, które ze względu na swoją trudną sytuację ekonomiczną nie są w stanie pokrywać całości kosztów związanych z utrzymaniem mieszkania, wypłacane są dodatki mieszkaniowe. Jest to forma pomocy świadczonej przez gminę, a realizowana przez

gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Szczegółowe informacje w tym zakresie przedstawia kolejna tabela.

Tabela 11. Dodatki mieszkaniowe przyznane w gminie w latach 2011-2013

	2011	2012	2013
liczba rodzin, którym decyzją przyznano dodatek	5	1	–
liczba przyznanych dodatków	26	1	–
wartość przyznanych dodatków	6.835,11	350,51 zł	–

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zębowicach.

W latach 2011-2012 liczba rodzin w gminie, którym decyzją administracyjną przyznano dodatek mieszkaniowy, zmniejszyła się (z 5 w 2011 r. do 1 w 2012 r.). Analogicznie zmniejszyła się również liczba przyznanych dodatków (z 26 w 2011 r. do 1 w 2012 r.) i wysokość kwot przeznaczonych na ten cel (z 6.835,11 zł w 2011 r. do 350,51 zł w 2012 r.). W 2013 roku dodatków mieszkaniowych nie przyznano.

7. EDUKACJA I KULTURA

Edukacja, rozumiana jako wychowanie, wykształcenie, nauka oraz zdobywanie wiedzy, umiejętności i kształcenie, pełni zasadniczą rolę w rozwoju człowieka. Jako proces trwający od dzieciństwa jest sposobem na podniesienie jakości zasobów ludzkich, a tym samym poziomu konkurencyjności gospodarki i przyspieszenia tempa rozwoju gospodarczego. Głównym problemem edukacji jest nierówny dostęp do niej przez całe życie, efektem czego są zróżnicowane szanse życiowe poszczególnych grup ludności, np. młodzieży mieszkającej na wsi i w mieście, dziewcząt i chłopców, dorosłych bez wykształcenia i z wykształceniem. W roku szkolnym 2013/2014 w gminie Zębowice funkcjonowały 4 placówki oświatowo-wychowawczych, w tym 2 przedszkola, jedna szkoła podstawowa oraz jedno gimnazjum. Dane szczegółowe na temat ww. placówek, a także liczby dzieci i uczniów do nich uczęszczających oraz nauczycieli w nich pracujących przedstawia poniższa tabela.

Tabela 12. Placówki oświatowo-wychowawcze w gminie w roku szkolnym 2013/2014

nazwa i adres placówki	liczba dzieci, uczniów	liczba nauczycieli
Publiczne Przedszkole, ul. Dobrodzieńska 32, 46-048 Zębowice	75	6
Publiczne Przedszkole w Zębowicach, oddział zamięscowy ul. Szkolna 20, 46-048 Radawie	23	
Zespół Gimnazjalno-Szkolny,	249	32

ul. Oleska 27a, 46-048 Zębowice		
w tym Szkoła Podstawowa	160	
w tym Gimnazjum	89	

Dane Urzędu Gminy w Zębowicach.

Korzystanie z dóbr kultury wpływa na jakość życia ludności i świadczy o poziomie rozwoju społecznego. Funkcję organizatora życia kulturalnego w gminie Zębowice pełni Gminny Ośrodek Informacji, Kultury i Czytelnictwa w Zębowicach zwany potocznie „Domem Spotkań”. W obecnym kształcie Ośrodek działa od 2010 roku. Realizuje zadania w zakresie zaspakajania potrzeb kulturalnych, czytelniczych i informacyjnych społeczności lokalnej w formach określanych w ustawie o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej. GOIKiCz współdziała ze stowarzyszeniami, placówkami oświatowymi oraz osobami prawnymi i fizycznymi, a także z innymi instytucjami zgodnie z potrzebami społeczności lokalnej. W Ośrodku można również zasięgnąć informacji o aktualnych ofertach pracy kierowanych z Powiatowego Urzędu Pracy w Oleśnie, o kursach, szkoleniach i warsztatach prowadzonych zarówno w Ośrodku, jak i instytucjach i stowarzyszeniach z którymi współpracuje.

W budynku GOIKiCz przy ul. Izydora Murka 1 działa także Gminna Biblioteka Publiczna, która ma swoją filię w Radawiu, a która od kilku lat we współpracy z Instytutem Książki prowadzi Dyskusyjny Klub Książki, zapraszając na jego spotkania ludzi pióra: pisarzy, poetów, dziennikarzy. Biblioteka wychodzi z swoją ofertą do różnych grup wiekowych mieszkańców gminy, organizując przy tym także zajęcia praktyczne, jak np. naukę podstaw obsługi komputera, czy też włączając się w ogólnopolskie akcje społeczne, jaką np. jest „Odjazdowy Bibliotekarz”. Oczywiście biblioteka wychodzi z wieloma inicjatywami do dzieci i młodzieży szkolnej, starając się organizować czas wolny podczas ferii i wakacji.

W siedzibie Ośrodka funkcjonuje również Centrum Kształcenia powstałe w ramach projektu pn. „Wioska Internetowa kształcenie na odległość na terenach wiejskich”. Centrum jest placówką o charakterze oświatowym, zapewniającą możliwość ustawicznego kształcenia w formie on-line celem uzupełnienia lub podwyższenia poziomu wiedzy i kwalifikacji. Jest odpowiednio przystosowane i wyposażone w sprzęt komputerowy z dostępem do Internetu (10 stanowisk komputerowych) i teleinformatyczny oraz tzw. biblioteczkę multimedialną (pakiet komputerowych programów edukacyjnych, w tym encyklopedie, słowniki, atlasy i inne). Można tu skorzystać ze sprzętu komputerowego oraz podstawowych urządzeń biurowych, skanera, drukarki i kserokopiarki.

Na terenie gminy od października 2006 roku działa Gminna Izba Regionalna, która powstała w ramach projektu „Szkoła Marzeń” opracowanego przez nauczycieli Publicznego Gimnazjum w Zębowicach, a realizowanego wspólnie z uczniami oraz przy udziale rodziców i mieszkańców gminy w roku szkolnym 2005/2006. W otrzymanym od Urzędu Gminy pomieszczeniu w „Domu Spotkań” w Zębowicach grupa uczniów i nauczycieli zaprojektowała i urządziła izbę, w której zgromadzono eksponaty i dokumenty zebrane z terenu całej gminy. Obecnie w izbie znajduje się ponad 280 eksponatów (mebli, sprzętów i narzędzi, obrazów, widokówek, dokumentów, zdjęć i starych kronik, co czyni z niej centrum wiedzy o historii lokalnej. Odbywają się w niej lekcje i pogadanki dla uczniów. Jest też odwiedzana przez licznych gości z kraju i zza granicy.

Na terenie gminy działają dwie orkiestry dęte: w Kadłubie Wolnym i w Radawiu, dwie schole (w Zębowicach i Radawiu), zespół pieśni religijnej „Promyki Maryi”, zespół folklorystyczny „Zębowiczanie”. W Zębowicach mieszka Daria Noryńska, która występuje pod artystycznym pseudonimem Syrinks. Gra na fletni Pana i koncertuje od paru lat. Jej repertuar to muzyka romantyczna i rozrywkowa. Dane szczegółowe na temat funkcjonujących w gminie placówek kultury przedstawia poniższa tabela.

Tabela 13. Placówki kultury w gminie w 2013 roku

nazwa placówki	adres
Gminny Ośrodek Informacji, Kultury i Czytelnictwa	ul. Izydora Murka 1, 46-048 Zębowice
Gminna Biblioteka Publiczna – filia	ul. Izydora Murka 1, 46-048 Zębowice Radawie
Gminna Izba Regionalna	ul. Izydora Murka 1, 46-048 Zębowice

Dane Urzędu Gminy w Zębowicach.

8. OCHRONA ZDROWIA

Styl życia i zachowania zdrowotne wpływają w największym stopniu na stan zdrowia ludności. Do czynników zagrażających zdrowiu należą przede wszystkim: mała aktywność fizyczna, nieprawidłowości w sposobie żywienia, palenie tytoniu, nadmierne spożycie alkoholu, używanie narkotyków, zły stan środowiska naturalnego, niewłaściwe warunki bezpieczeństwa pracy, wypadki drogowe oraz brak powszechnej profilaktyki. W gminie funkcjonuje jeden zakłady opieki zdrowotnej – Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „ZDROWIE” oraz jedna apteka. Dane szczegółowe na ten temat przedstawia poniższa tabela.

Tabela 14. Zakłady opieki zdrowotnej i apteki w gminie w 2013 r.

nazwa placówki	adres
Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „ZDROWIE”	ul. Oleska 23, 46-048 Zębowice
Apteka	ul. Oleska 23 a, 46-048 Zębowice

Dane Urzędu Gminy Zębowice.

Dla poznania sytuacji zdrowotnej mieszkańców gminy ważna jest analiza danych będących w posiadaniu zakładu opieki zdrowotnej, działającego na jej terenie.

W poniższych tabelach przedstawiono, jako reprezentatywne dla gminy, dane za 2013 rok uzyskane z Niepublicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej „ZDROWIE” w Zębowicach.

Tabela 15. Schorzenia dzieci i młodzieży w wieku 0-18 lat z gminy w 2013 roku

rodzaj schorzenia	liczba osób, u których stwierdzono schorzenie
choroby tarczycy	1
upośledzenie umysłowe	1
padaczka	2
choroba nadciśnieniowa	2
dychawica oskrzelowa	2
zniekształcenia kręgosłupa	3

Dane NZOZ „ZDROWIE” w Zębowicach.

Tabela 16. Schorzenia ludności gminy w wieku 19 lat i więcej w 2013 roku

rodzaj schorzenia	liczba osób, u których stwierdzono schorzenie
nowotwory	13
choroby tarczycy	13
cukrzyca	156
niedokrwistość	15
choroby obwodowego układu nerwowego	392
choroby układu krążenia	848
choroba nadciśnieniowa	735
choroby naczyń mózgowych	22
niedokrwienność serca (w tym przebyty zawał serca)	17
przewlekły nieżyt oskrzeli, dychawica oskrzelowa	55
przewlekłe choroby układu trawiennego	238
choroby układu mięśniowo-kostnego i tkanki łącznej	415

Dane NZOZ „ZDROWIE” w Zębowicach.

W 2013 roku u największej liczby osób w wieku przedprodukcyjnym stwierdzono zniekształcenia kręgosłupa (3 osoby) oraz dychawicę oskrzelową, chorobę nadciśnieniową i padaczkę (po 2 osoby).

Dorośli z kolei najczęściej zmagali się z chorobami układu krążenia (848 osób), chorobami obwodowego układu nerwowego (392), przewlekłymi chorobami układu trawiennego (238) oraz z cukrzycą (156).

Ważną rolę w utrzymaniu dobrego stanu zdrowia pełni profilaktyka. Poniższa tabela przedstawia dane szczegółowe na temat dzieci do lat 3 objętych opieką profilaktyczną oraz dzieci i młodzieży do lat 19 objętych profilaktycznymi badaniami lekarskimi.

Tabela 17. Profilaktyka zdrowotna dzieci i młodzieży z gminy w 2013 roku

forma profilaktyki	liczba dzieci i młodzieży
porady profilaktyczne lekarza rodzinnego po raz pierwszy (dzieci do lat 3)	3
porady profilaktyczne lekarza rodzinnego następny raz (dzieci do lat 3)	11
wizyty profilaktyczne pielęgniarek i położnych po raz pierwszy (dzieci do 1. roku życia)	27
wizyty profilaktyczne pielęgniarek i położnych następny raz (dzieci do lat 3)	120
profilaktyczne badania lekarskie (dzieci i młodzież do lat 19 podlegający badaniu)	177
profilaktyczne badania lekarskie (dzieci i młodzież do lat 19 zbadani zgodnie z programem badań profilaktycznych)	89

Dane NZOZ „ZDROWIE” w Zębowicach.

W 2013 roku poradami profilaktycznymi lekarza rodzinnego Niepublicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej „ZDROWIE” w Zębowicach po raz pierwszy i po raz następny zostało objętych odpowiednio: 3 i 11 dzieci do lat 3.

Wizytami profilaktycznymi pielęgniarek i położnych objęto po raz pierwszy 27 dzieci, a następny raz 120 dzieci. Profilaktycznymi badaniami lekarskimi objęto natomiast 177 dzieci i młodzieży, w tym 89 osób zbadano zgodnie z programem badań profilaktycznych.

9. SPORT, REKREACJA I TURYSTYKA

Zdrowy styl życia obejmuje m.in. właściwe odżywianie, aktywny wypoczynek oraz uprawianie różnorodnych dyscyplin sportowych. Sport wpływa bowiem nie tylko na kondycję zdrowotną człowieka, ale również kształtuje jego cechy charakteru, postawę, ma wpływ na relacje z innymi ludźmi, umiejętność współpracy i asertywność.

Na terenie gminy Zębowice działają dwa kluby Ludowego Zrzeszenia Zespołów Sportowych, utworzone w latach 50. minionego wieku: w Zębowicach i w Radawiu. Obydwa LZS-y prowadzą drużyny piłki nożnej. Zajęcia sportowe prowadzone są także w Zespole

Gimnazjalno-Szkolnym w Zębowicach, w którym w 2010 roku oddana została do użytku pełnowymiarowa hala sportowa.

Uwarunkowania geograficzno-przyrodnicze gminy, piękne bory sosnowe pełne jagód i grzybów, brak uciążliwego przemysłu stwarzają warunki do rozwoju agroturystyki oraz urlopowego i sobotnio-niedzielnego wypoczynku.

Na terenie gminy Zębowice funkcjonują dwa gospodarstwa agroturystyczne: Teresy Warzechy w Radawiu i „Tawerna pod kotwicą” Beaty i Sylwiusza Kubicieli w Kadłubie Wolnym.

W 2011 roku, wspólnie z Lokalną Grupą Działania „Kraina Dinozaurów”, stworzono Pakiet Turystyczny. To oferta jednodniowej objazdowej wycieczki skierowana do dzieci, młodzieży oraz dorosłych. W jej ramach można zwiedzać Zębowice i okolicę.

W gminie istnieje kilka zabytkowych obiektów. Należą do nich: XVIII-wieczny drewniany kościół p.w. Podwyższenia Krzyża Świętego i założony w XIX wieku park w Radawiu oraz – obecnie popadający w ruinę – pochodzący z przełomu XVIII i XIX w. pałac i park z alejami grabowymi w Zębowicach. Wart odwiedzenia jest kościół w Zębowicach p.w. Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny, pochodzący z początków XX wieku, który stoi na miejscu, gdzie niegdyś wznosił się kościół opactwa cystersów, który został zbudowany na przełomie XIII i XIV wieku, a w latach 20. XX w. został przeniesiony do Gliwic.

10. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

Bezpieczeństwu publicznemu zagraża przestępczość, która jest zjawiskiem dynamicznym i, podobnie jak społeczeństwo, podlega rozwojowi. Choć stanowi margines życia społecznego, poprzez swą intensywność i częstotliwość może mieć wpływ na formowanie się postaw i zachowań ludności oraz odciskać dotkliwe piętno na jej funkcjonowaniu.

Według danych Komisariatu Policji w Dobrodzieniu, w 2013 roku na terenie gminy Zębowice odnotowano 63 przestępstwa. Wpływ na taką liczbę zdarzeń przestępczych może mieć zmieniająca się sytuacja gospodarcza kraju, bezrobocie oraz zła sytuacja materialna społeczności lokalnej zamieszkującej teren gminy.

Wśród odnotowanych przestępstw dominowały przestępstwa w ruchu drogowym, polegające na prowadzeniu pojazdu innego niż mechaniczny w stanie nietrzeźwości (14 czynów – 22,2%), kradzieże cudzej rzeczy (11) oraz groźby popełnienia przestępstwa

i fizyczne lub psychiczne znęcanie się nad osobą najbliższą (po 7). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 18. Kategorie przestępstw popełnionych w gminie w 2013 roku

kategoria przestępstwa	liczba przestępstw	odsetek w porównaniu do ogólnej liczby przestępstw
uszczerbek na zdrowiu	3	4,8%
groźba popełnienia przestępstwa	7	11,1%
naruszenie miru domowego	2	3,2%
kradzież cudzej rzeczy	11	17,5%
kradzież z włamaniem	5	7,9%
fizyczne lub psychiczne znęcanie się nad osobą najbliższą	7	11,1%
oszustwo	2	3,2%
zniszczenie mienia	1	1,6%
niealimentacja	2	3,2%
kradzież linii telekomunikacyjnej	1	1,6%
prowadzenie pojazdu innego niż mechaniczny w stanie nietrzeźwości	14	22,2%
prowadzenie pojazdu pomimo orzeczonego sądowego zakazu	5	7,9%
nieumyślne spowodowanie śmierci	1	1,6%
spowodowanie zagrożenia zagrażającego życiu, zdrowiu lub mieniu – pożar	2	3,2%
ogółem	63	100%

Dane Komisariatu Policji w Dobrodzieniu.

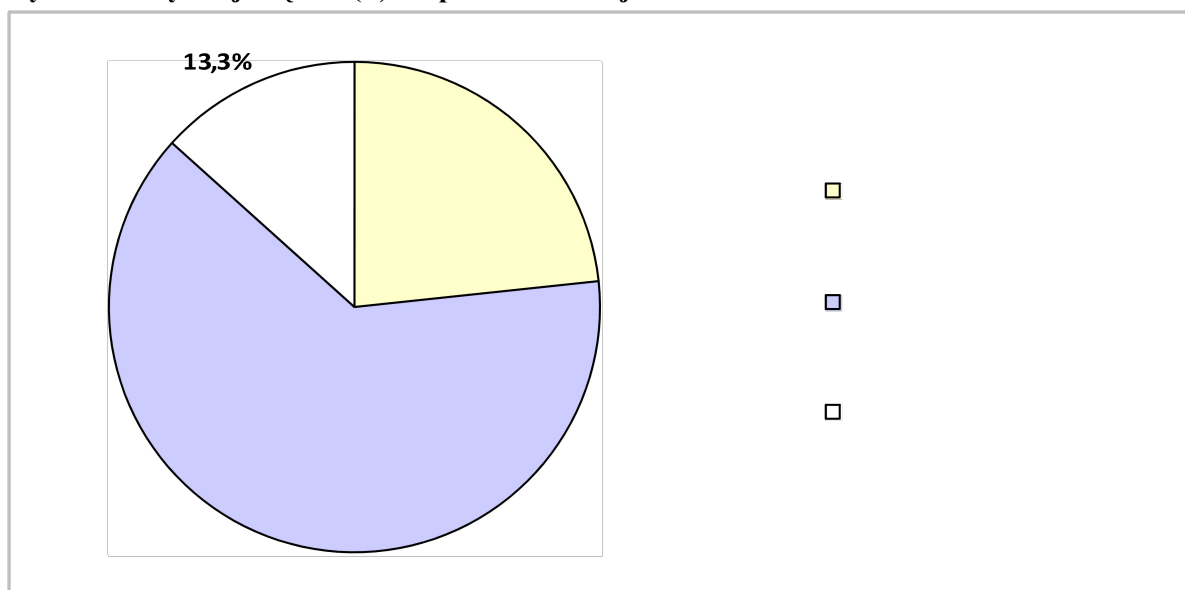
Analizując dane dotyczące przestępczości, należy również uwzględnić udział w tych działaniach nieletnich. Z przeprowadzonej analizy wynika, że zaledwie jedno przestępstwo popełnione w 2013 roku na terenie gminy Zębowice zostało dokonane przez osobę poniżej 17. roku życia.

Zgodnie z ustawą z dnia 27 lipca 2001 roku o kuratorach sądowych, kurator sądowy jest organem wykonawczym sądu i realizuje zadania o charakterze wychowawczo-resocjalizacyjnym, diagnostycznym, profilaktycznym i kontrolnym związane z wykonywaniem orzeczeń sądu. Działania pomocowe realizowane przez kuratorów wynikają ze wskazań sądu opartych na art. 100 Kodeksu rodzinnego. Pomoc ta ma charakter niematerialny i dotyczy umożliwienia właściwego wykonywania władzy rodzicielskiej. Według danych Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej Sądu Rejonowego w Kluczborku z siedzibą w Oleśnie na koniec 2013 r. na terenie gminy Zębowice prowadzony było 1 nadzór

kuratorski na podstawie art. 4 ust. 2 ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz jeden dozór kuratorski na podstawie art. 10 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii..

Dla dokonania diagnozy stanu bezpieczeństwa publicznego w gminie istotne jest również poznanie opinii mieszkańców gminy na temat ich subiektywnego poczucia bezpieczeństwa. Opinie te zostały zebrane w ramach przeprowadzonego na potrzeby opracowania niniejszej Strategii badania ankietowego. W ankiecie znalazło się pytanie „Czy czuje się Pan(-i) bezpiecznie w miejscu zamieszkania?”, przy czym badaniem objęto zarówno losowo wybranych mieszkańców gminy, jak i osoby mające wpływ na kształt lokalnej polityki społecznej (przedstawiciele władz gminy, placówek oświatowo-wychowawczych, kulturalnych, pomocy społecznej, służby zdrowia). W sumie uzyskano 30 anonimowych odpowiedzi, których rozkład prezentuje poniższy wykres.

Wykres 1. Czy czuje się Pan(-i) bezpiecznie w miejscu zamieszkania?

Dane z badania ankietowego przeprowadzonego w środowisku lokalnym.

Zdecydowana większość ankietowanych (w sumie 86,6%) stwierdziła, że czuje się w miejscu zamieszkania raczej bezpiecznie (63,3%) lub bezpiecznie (23,3%). Nikt spośród respondentów nie stwierdził, że w miejscu zamieszkania nie czuje się bezpiecznie, przy czym 13,3 % respondentów nie potrafiło odpowiedzieć na zadane pytanie.

11. POMOC SPOŁECZNA

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej, pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężania trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Instytucja ta wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka.

Zadania pomocy społecznej w gminie Zębowice wykonuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zębowicach. Jednostka ta realizuje również zadania wynikające z innych, aniżeli ustawa o pomocy społecznej, aktów prawnych. Należą do nich w szczególności: ustawa o świadczeniach rodzinnych i ustawa o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, ustawa o świadczeniach zdrowotnych finansowanych ze środków publicznych, ustawa o powszechnym ubezpieczeniu społecznym oraz ustawa o ochronie zdrowia psychicznego, ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, ustawa o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej, ustawa o systemie oświaty, ustawa o dodatkach mieszkaniowych.

Z końcem 2013 roku kadre GOPS-u stanowiło 6 osób (5,5 etatu), w tym: kierownik, 3 pracowników socjalnych (2,5 etatu) oraz 2 pozostałych pracowników. Zgodnie z zapisem ustawy o pomocy społecznej każdy ośrodek ma obowiązek zatrudnienia 1 pracownika socjalnego na 2 tysiące mieszkańców, nie mniej jednak niż 3 pracowników. W 2013 roku wymóg ten w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Zębowicach był (pod względem statystycznym) spełniony, gdyż na jeden etat pracownika socjalnego przypadało 1.500 mieszkańców, niemniej jeden z 3 pracowników socjalnych był zatrudniony w niepełnym wymiarze czasu pracy. Dane szczegółowe na temat stanu zatrudnienia oraz propozycji w zakresie rozwoju zasobów kadrowych GOPS-u przedstawia poniższa tabela.

Tabela 19. Stan zatrudnienia w GOPS-ie oraz potrzeby w tym zakresie na koniec 2013 roku

rodzaj stanowiska	liczba etatów	proponowana liczba etatów
kadra kierownicza	1	1
pracownicy socjalni	2,5	3
pracownicy wykonujący usługi opiekuńcze	–	2
pracownicy wykonujący specjalistyczne usługi opiekuńcze	–	1
pozostali pracownicy	2	2,5

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zębowicach.

Na koniec 2013 roku kierownik i 2 pracowników socjalnych posiadało wykształcenie wyższe kierunkowe, a 1 pracownik socjalny wykształcenie średnie kierunkowe. Dodatkowo kierownik miał specjalizację z zakresu organizacji pomocy społecznej, 2 pracowników

socjalnych posiadało I stopień specjalizacji w zawodzie, a 1 pracownik socjalny był w trakcie realizacji specjalizacji z zakresu organizacji pomocy społecznej. Ponadto jedna osoba była zainteresowana podjęciem specjalizacji z zakresu organizacji pomocy społecznej.

Poniższa tabela prezentuje dane na temat poziomu wykształcenia kadry pomocy społecznej zatrudnionej w GOPS-ie.

Tabela 20. Wykształcenie kadry GOPS-u oraz potrzeby w tym zakresie na koniec 2013 roku

rodzaj wykształcenia, dodatkowe kwalifikacje i zainteresowanie w tym zakresie		liczba osób		
		kadra kierownicza	pracownicy socjalni	
wykształcenie	wyższe kierunkowe	1	2	
	wyższe niekierunkowe	–	–	
	średnie kierunkowe	–	1	
	średnie niekierunkowe	–	–	
	zawodowe i niższe	–	–	
dodatkowe kwalifikacje	specjalizacja z zakresu organizacji pomocy społecznej	ukończona	1	–
		w trakcie realizacji	–	1
	specjalizacja I stopnia w zawodzie pracownika socjalnego	posiadany	–	2
		w trakcie realizacji	–	–
osoby zainteresowane podjęciem specjalizacji z zakresu organizacji pomocy społecznej		1		
osoby zainteresowane podjęciem specjalizacji I stopnia w zawodzie pracownik socjalny		–		
osoby zainteresowane podjęciem specjalizacji II stopnia w zawodzie pracownik socjalny		–		

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zębowicach.

Prawo do wsparcia udzielanego przez GOPS mają osoby i rodziny, które spełniają określone warunki przedstawione w poszczególnych aktach prawnych. I tak np. w odniesieniu do świadczeń z pomocy społecznej jednym z nich jest kryterium dochodowe, które w analizowanym okresie było początkowo ustalone na poziomie 477 zł miesięcznie w przypadku osoby samotnie gospodarującej i 351 zł na osobę w rodzinie. Kryterium dochodowe stosowane jest również przy przyznawaniu zasiłków rodzinnych, które przysługiwały, jeśli dochód rodziny na osobę albo dochód osoby uczącej się nie przekraczał 504 zł, a gdy członkiem rodziny było dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o umiarkowanym albo o znacznym stopniu niepełnosprawności, jeśli dochód ten nie przekraczał 583 zł.

Od października 2012 roku zmieniło się kryterium dochodowe uprawniające do świadczeń z pomocy społecznej, które zostało ustalone na poziomie 542 zł miesięcznie

w przypadku osoby samotnie gospodarującej i 456 zł na osobę w rodzinie. Podwyższone zostało również kryterium dochodowe stosowane przy przyznawaniu zasiłków rodzinnych, które przysługują, jeśli dochód rodziny na osobę albo dochód osoby uczącej się nie przekracza 539 zł, a gdy członkiem rodziny jest dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o umiarkowanym albo o znacznym stopniu niepełnosprawności, jeśli dochód ten nie przekracza 623 zł. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługiwały z kolei, jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę w rodzinie nie przekraczał kwoty 725 zł.

W wykonywaniu zadań GOPS współdziała z różnymi podmiotami, m.in. z organami wykonawczymi gminy, innymi jednostkami organizacyjnymi gminy, służbą zdrowia, policją, kuratorami sądowymi oraz instytucjami i organizacjami pozarządowymi zajmującymi się pomocą społeczną. Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące kwot wydatkowanych przez GOPS na realizację zadań w latach 2011-2013.

Tabela 21. Środki finansowe wydatkowane przez GOPS na pomoc mieszkańcom gminy

wielkość wydatków	2011	2012	2013
ogółem	2.004.974,23 zł	2.034.710,02 zł	2.117.606,17 zł
w tym na świadczenia pomocy społecznej	1.226.730,23	1.243.853,69	1.339.746,03
w tym na świadczenia rodzinne	778.244 zł	790.856,33 zł	777.860,14 zł
na zadania własne gminy	546.544,04 zł	547.302,71 zł	608.979,52 zł
na zadania zlecone gminie	1.458.430,19 zł	1.487.407,31 zł	1.508.626,65 zł

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zębowicach.

W latach 2011-2013 wysokość środków finansowych przeznaczonych przez GOPS na pomoc mieszkańcom gminy rosła z roku na rok (od 2.004.974,23 zł w 2011 roku do 2.117.606,17 zł w 2013 roku). Dominującą pozycję stanowiły kwoty wydatkowane na wykonanie zadań zleconych gminie, wśród których przeważały środki przekazane na realizację świadczeń rodzinnych, przede wszystkim w postaci zasiłków rodzinnych. W ramach wykonywania zadań własnych gminy największe kwoty przeznaczono natomiast na udzielanie świadczeń pomocy społecznej, głównie w formie zasiłków celowych i w naturze oraz zasiłków okresowych i stałych. Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące liczby mieszkańców gminy objętych przez GOPS wsparciem z zakresu pomocy społecznej w latach 2011-2013.

Tabela 22. Beneficjenci pomocy społecznej w gminie w latach 2011-2013

	2011	2012	2013
liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	230	207	205

liczba rodzin	149	132	137
liczba osób w rodzinach	365	314	320
udział liczby osób w rodzinach objętych pomocą społeczną w ogóle ludności gminy	9,57%	8,25%	8,53%

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zębowicach.

Liczba osób objętych pomocą społeczną w gminie w latach 2011-2013 ulegała wahaniom (365 osób w rodzinach w 2011 r., 314 osób w rodzinach w 2012 r., 320 osób w rodzinach w 2013 r.). Tym samym wahaniom ulegał również udział beneficjentów systemu w ogóle ludności gminy (9,57% w 2011 r., 8,25% w 2012 r., 8,53% w 2013 r.).

Uzupełnienie powyższych danych stanowią przedstawione w kolejnych tabelach informacje na temat struktury wiekowej oraz aktywności zawodowej odbiorców pomocy społecznej w gminie w 2013 roku.

Tabela 23. Struktura wiekowa odbiorców pomocy społecznej w gminie w 2013 roku

wiek	liczba osób w rodzinach
0-16 lat	–
17-21 lat	7
22-30 lat	16
31-40 lat	29
41-50 lat	34
51-60 lat	29
61-70 lat	35
71 lat i więcej	–

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zębowicach.

Tabela 24. Struktura beneficjentów pomocy społecznej w gminie ze względu na aktywność zawodową w 2013 roku

rodzaj aktywności zawodowej	liczba osób powyżej 18 roku życia według decyzji administracyjnych
pracuje	22
pracuje dorywczo	–
nie pracuje	31
studiuje/uczy się	–
na rencie	27
na emeryturze	22
na zasiłku dla bezrobotnych	–
bezrobotny bez prawa do zasiłku	48

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zębowicach.

Analiza struktury wiekowej mieszkańców gminy objętych przez GOPS pomocą społeczną w 2013 roku wykazała, że największe grupy stanowiły osoby w wieku 61-70 lat (35 osób) oraz osoby w wieku 41-50 lat (34 osoby).

Jeśli chodzi o podział beneficjentów pomocy społecznej w gminie według aktywności zawodowej, najliczniejsze grupy w 2013 roku stanowiły osoby bezrobotne bez prawa do zasiłku (48 osób) oraz osoby niepracujące (31 osób).

Analizując powyższe dane, można pokusić się o stwierdzenie, iż najliczniejszą grupę wśród mieszkańców gminy korzystających ze wsparcia GOPS-u w 2013 roku stanowiły charakteryzujące się niskim poziomem dochodów rodziny ubogie i dotknięte bezrobociem. Pochodzące z nich dzieci, z racji niedoborów materialnych w domu, korzystały ze wsparcia w formie dożywiania w szkołach. Diagnozę tę potwierdzają dane dotyczące powodów przyznawania pomocy społecznej w gminie, które za lata 2011-2013 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 25. Powody przyznania pomocy społecznej w gminie w latach 2011-2013

powód przyznania pomocy	liczba rodzin			liczba osób w rodzinach		
	2011	2012	2013	2011	2012	2013
ubóstwo	101	92	103	272	244	271
sieroctwo	–	–	1	–	–	1
potrzeba ochrony macierzyństwa	35	33	31	152	141	133
bezrobocie	50	47	51	127	122	146
niepełnosprawność	62	47	50	126	91	88
długotrwała lub ciężka choroba	91	71	77	200	150	169
bezzadność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	30	28	28	121	108	104
przemoc w rodzinie	–	2	2	–	4	7
alkoholizm	31	30	30	55	51	53
trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	4	3	4	13	6	6
zdarzenie losowe	–	–	1	–	–	3
sytuacja kryzysowa	1	1	1	5	3	3

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zębowicach.

W latach 2011-2013 zdecydowanie najczęstszymi przyczynami przyznawania pomocy społecznej w gminie były ubóstwo oraz długotrwała lub ciężka choroba. Liczba osób w rodzinach korzystających ze wsparcia GOPS-u z powodu ubóstwa ulegała wahaniom (272 w 2011 r., 244 w 2012 r., 271 w 2013 r.), podobnie z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby (200 w 2011 r., 150 w 2012 r., 169 w 2013 r.). Ważną przyczyną udzielania pomocy

była również: bezrobocie, niepełnosprawność i potrzeba ochrony macierzyństwa. Istotne przyczyny świadczenia pomocy społecznej w gminie stanowiły także problemy bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego oraz alkoholizmu. W mniejszym stopniu mieszkańcy gminy korzystali z pomocy społecznej z takich przyczyn, jak: trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego, przemoc w rodzinie, sytuacje kryzysowe, zdarzenia losowe.. Powody przyznania pomocy społecznej w gminie przez GOPS wpływały na formę udzielanego wsparcia. Dane szczegółowe w tym zakresie za lata 2011-2013 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 26. Formy wsparcia udzielanego w gminie przez GOPS w latach 2011-2013

formy pomocy	liczba osób, którym przyznano decyzją administracyjną świadczenie			liczba rodzin			liczba osób w rodzinach		
	2011	2012	2013	2011	2012	2013	2011	2012	2013
pieniężna	230	207	205	149	132	137	365	314	320
rzeczowa	76	76	66	38	35	33	176	158	145

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zębowicach.

W latach 2011-2013 najczęściej udzielaną mieszkańcom gminy formą wsparcia była pomoc finansowa, głównie w postaci zasiłków celowych i w naturze oraz zasiłków okresowych i stałych. Duże znaczenie miała także pomoc rzeczowa, udzielana przede wszystkim w postaci posiłku.

Osoby, które nie mogą samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, którym nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych i które tym samym wymagają całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, są kierowane przez GOPS do domów pomocy społecznej. W analizowanym okresie tylko jedna osoba z gminy została skierowana i przebywała w DPS (w 2011 roku).

Tabela 27. Skierowania i pobyt w domach pomocy społecznej w latach 2011-2013

	2011	2012	2013
liczba osób z gminy skierowanych do DPS	1	–	–
liczba osób z gminy przebywających w DPS	1	–	–

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zębowicach.

W ramach realizowanych zadań GOPS przyznawał także świadczenia rodzinne, do których należą: zasiłek rodzinny i dodatki do tego zasiłku, świadczenia opiekuńcze w postaci zasiłku pielęgnacyjnego i świadczenia pielęgnacyjnego oraz jednorazowa zapomoga z tytułu

urodzenia się dziecka. W latach 2011-2013 wielkość wydatków przeznaczonych przez GOPS na realizację świadczeń rodzinnych ulegała wahaniom (778.244 zł w 2011 r., 790.856,33 zł w 2012 r. i 777.860,14 zł w 2013 r.). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 28. Wielkość wydatków na świadczenia rodzinne przyznane w gminie w latach 2011-2013

	2011	2012	2013
wielkość wydatków na świadczenia rodzinne	778.244 zł	790.856,33 zł	777.860,14 zł

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zębowicach.

Tabela 29. Świadczenia rodzinne przyznane w gminie w 2013 r.

rodzaj świadczenia	liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	liczba przyznanych świadczeń	wartość przyznanych świadczeń
zasiłek rodzinny	214	2.225	217.118 zł
dodatek do zasiłku z tytułu urodzenia dziecka	15	16	16.000
dodatek do zasiłku z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	10	61	23.439,74
dodatek do zasiłku z tytułu samotnego wychowywania dziecka	12	109	18.530
dodatek do zasiłku z tytułu samotnego wychowywania dziecka i utraty prawa do zasiłku dla bezrobotnych	0	0	0
dodatek do zasiłku z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej	7	81	6.240
dodatek do zasiłku z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	129	123	12.300
dodatek do zasiłku z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego	50	371	18.950
dodatek do zasiłku z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania	27	283	22.640
zasiłek pielęgnacyjny	180	1.897	290.241
świadczenie pielęgnacyjne	23	180	99.201,40
jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka	28	28	28.000
razem	407	5.534	777.860,14

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zębowicach.

Najczęściej GOPS wypłacał zasiłek rodzinny, który służy częściowemu pokryciu wydatków na utrzymanie dziecka. Istotne formy wsparcia stanowiły również: zasiłek pielęgnacyjny oraz dodatek do zasiłku z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego. Za osoby pobierające świadczenia pielęgnacyjne GOPS opłacił także w latach 2011-2013 składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe oraz składki na ubezpieczenie zdrowotne.

Świadczenia alimentacyjne stanowiły kolejną formę wsparcia udzielaną w latach 2011-2013 przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zębowicach mieszkańcom gminy. Ta pomoc finansowa, świadczona zgodnie z ustawą o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, była przyznawana dziecku wychowywanemu w rodzinie niepełnej, w przypadku bezskuteczności egzekucji zasądzonych świadczeń alimentacyjnych, oraz dzieciom wychowywanym przez osoby pozostające w związkach małżeńskich, przeprowadzających separację lub rozwód. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 30. Świadczenia alimentacyjne przyznane w gminie w latach 2011-2013

	2011	2012	2013
liczba osób, którym decyzją przyznano świadczenie alimentacyjne	15	10	12
liczba przyznanych świadczeń alimentacyjnych	162	136	115
wielkość wydatków na świadczenia alimentacyjne	57.115,42	54.175,80	49.974,20

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zębowicach.

Liczba osób, którym w latach 2011-2013 GOPS decyzją przyznał świadczenie alimentacyjne, ulegała wahaniom (15 w 2011 r., 10 w 2012 r., 12 w 2013 r.). Z roku na rok zmniejszała się natomiast liczba wypłaconych świadczeń (162 w 2011 r., 136 w 2012 r., 115 w 2013 r.) oraz wysokość kwot wydatkowanych na ten cel (57.115,42 zł w 2011 r., 54.175,80 zł w 2012 r., 49.974,20 zł w 2013 r.).

Pomoc społeczna polega m.in. na prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej. Składają się na nią zarówno jednostki środowiskowe, jak i instytucjonalne. Do tych, które obok Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej funkcjonują w gminie Zębowice, należy Dom Pomocy Społecznej w Radawiu oraz Stacja Caritas i Gabinet Rehabilitacyjny w Zębowicach. Poniżej zamieszczone karty zasobów przedstawiają szczegółowe informacje na temat tych placówek.

Dom Pomocy Społecznej w Radawiu

ul. Żwirowa 1, 46-047 Radawie.

Podmiot prowadzący jednostkę:

Gmina Zębowice.

Zakres usług oferowanych przez jednostkę:

Jednostka oferuje całodobową opiekę nad mieszkańcami oraz usługi:

- pielęgnacyjne,
- zdrowotne,

- opiekuńcze,
- rehabilitacyjne.

Kategoria i liczba klientów objętych wsparciem w 2013 r.:

Oferta jednostki skierowana jest do mężczyzn niepełnosprawnych intelektualnie. W 2013 r. ze wsparcia jednostki korzystało 65 osób.

Propozycje w zakresie rozwoju jednostki (potrzeby):

Zatrudnienie specjalistycznej kadry (lekarz, psycholog, pielęgniarka, opiekun), zwiększenie ilości środków finansowych na modernizację, standaryzację usług, codzienne potrzeby oraz rozwijanie różnych form terapii.

Stacja Caritas i Gabinet Rehabilitacyjny

ul. Oleska 13, 46-048 Zębowice.

Podmiot prowadzący jednostkę:

Caritas Diecezji Opolskiej.

Zakres usług oferowanych przez jednostkę:

Jednostka oferuje opiekę nad mieszkańcami gminy długotrwale chorymi i niepełnosprawnymi. Świadczy usługi zdrowotne, pielęgnacyjne i rehabilitacyjne.

Kategoria i liczba klientów objętych wsparciem w 2013 r.:

Długotrwale chorzy i niepełnosprawni mieszkańcy gminy.

Propozycje w zakresie rozwoju jednostki (potrzeby):

Udział kadry zatrudnionej w Caritas i Gabinetie Rehabilitacyjnym w różnych formach doskonalenia i podnoszenia kwalifikacji.

W uzupełnieniu powyższych danych należy odnotować, że Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Oleśnie i Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Oleśnie, jako jednostki powiatowe, obejmują zasięgiem działania również mieszkańców gminy Zębowice.

Poniższa tabela przedstawia wybrane dane dotyczące działalności prowadzonej w latach 2011-2013 przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Oleśnie w odniesieniu do mieszkańców gminy Zębowice.

Tabela 31. Działalność PCPR-u w odniesieniu do ludności gminy w latach 2011-2013

	2011	2012	2013
liczba dzieci z gminy zgłoszonych do adopcji	0	0	0
liczba dzieci z gminy adoptowanych	0	0	0
liczba dzieci z gminy umieszczonych w rodzinach zastępczych	1	0	0

liczba dzieci z gminy umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	0	4	1
liczba dzieci z gminy przebywających w rodzinach zastępczych	3	3	3
liczba dzieci z gminy przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	5	5	5
liczba rodzin zastępczych, które objęły opieką dzieci z gminy	3	3	3
liczba usamodzielnianych dzieci z gminy	0	3	1

Dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Oleśnie.

W analizowanym okresie ani jedno dziecko z gminy nie zostało zgłoszonych do adopcji. Również żadne dziecko z gminy nie zostało adoptowane. W 2011 roku jedno dziecko zostało umieszczone w rodzinie zastępczej.

W latach 2011-2013 w rodzinach zastępczych przebywało ciągle 3 dzieci. Na stałym poziomie utrzymywała się również liczba rodzin zastępczych (3), które obejmowały opieką dzieci z gminy..

W 2012 roku w placówkach opiekuńczo-wychowawczych umieszczono 4 dzieci, zaś w 2013 roku 1 dziecko. W tym samym okresie w tego typu placówkach przebywała stała liczba dzieci (5). Warto dodać, iż w latach 2012-2013 usamodzielniono 4 pochodzących z gminy wychowanków rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo-wychowawczych.

W 2013 roku mieszkańcy gminy Zębowice korzystali również z oferty innych jednostek wsparcia działających poza gminą. Wykaz tych jednostek wraz z informacją na temat mieszkańców gminy objętych przez nie wsparciem przedstawia poniższa tabela.

Tabela 32. Jednostki wsparcia spoza gminy, z oferty których korzystali mieszkańcy gminy w 2013 roku

nazwa instytucji	kategoria klienta
Powiatowe Centrum Pomocy Rodziny w Oleśnie	rodziny zastępcze, osoby niepełnosprawne, ofiary i sprawcy przemocy
Komisariat Policja w Dobrodzieniu	osoby uzależnione od alkoholu i stosujące przemoc
Poradnia Uzależnień w Oleśnie	osoby z problemem uzależnień
Sąd Rejonowy w Oleśnie	osoby po opuszczeniu zakładów karnych, mające kolizję z prawem
Szpital w Oleśnie i w Ozimku	osoby długotrwale chore
Starostwo Powiatowe w Oleśnie	pomoc w sprawach komunikacji i dotacji
Placówki Zdrowia w Oleśnie	osoby chcące skorzystać z pomocy pediatry, pulmonologa, ginekologa, ortopedy, kardiologa lub neurologa
Powiatowy Urząd Pracy w Oleśnie	osoby bezrobotne i poszukujące pracy
Laboratorium Analiz „Loma” w Oleśnie	osoby chore
Szkoły ponadgimnazjalne w Opolu, Oleśnie	młodzież

i Dobrodzieniu

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zębowicach.

12. SEKTOR POZARZĄDOWY

Organizacje pozarządowe są przejawem społeczeństwa obywatelskiego, jedną z form aktywności społecznej. Odgrywają ważną rolę nie tylko w konsolidacji lokalnej społeczności, organizacyjnym wzmocnieniu władz lokalnych, lecz również zwiększają szanse rozwoju małych i średnich miejscowości. Dobrze zorganizowane środowisko sprzyja aktywizowaniu marginalizowanych grup społecznych, sprzyja budowaniu samowystarczalności społeczności lokalnych poprzez uruchomienie i wykorzystanie jej zasobów.

W gminie Zębowice funkcjonuje 12 organizacji pozarządowych. Samorząd gminy, w oparciu o akt prawa miejscowego (Programu współpracy Gminy Zębowice z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego), podejmował z nimi współpracę, która przybierała formę zlecenia realizacji zadań własnych gminy oraz wsparcia rzeczowego i lokalowego. Poniższa tabela przedstawia dane szczegółowe na temat sektora pozarządowego funkcjonującego w gminie.

Tabela 33. Organizacje pozarządowe w gminie Zębowice

lp.	nazwa	adres
1.	Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Zębowice	ul. Izydora Murka 1, 46-048 Zębowice
2.	Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Kadłub Wolny	ul. Szkolna 5, Kadłub Wolny, 46-048 Zębowice
3.	Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Radawie	ul. Ludowa 12, Radawie, 46-048 Zębowice
4.	Stowarzyszenie Przyjaciół Osób Sprawnych Inaczej przy Domu Pomocy Społecznej w Radawiu (OPP)	ul. Żwirowa 1, Radawie, 46-048 Zębowice
5.	Ochotnicza Straż Pożarna w Zębowicach	ul. Oleska 25, 46-048 Zębowice, 46-048 Zębowice
6.	Ochotnicza Straż Pożarna w Kadłubie Wolnym	ul. Szkolna 5, Kadłub Wolny, 46-048 Zębowice
7.	Ochotnicza Straż Pożarna w Radawiu	ul. Ludowa 12, Radawie, 46-048 Zębowice
8.	Ochotnicza Straż Pożarna w Kniei	ul. Szkolna 9B, Knieja, 46-048 Zębowice
9.	Ochotnicza Straż Pożarna w Łące	Łąka 44A, 46-048 Zębowice
10.	Koło Emerytów, Rencistów i Inwalidów	ul. Izydora Murka 1, 46-048 Zębowice
11.	Stowarzyszenie Orkiestra Dęta Kadłub Wolny	ul. Dobrodzieńska 2, Kadłub Wolny, 46-048 Zębowice

12.	Gminne Zrzeszenie „Ludowe Zespoły Sportowe” (LZS Zębowice, LZS Radawie)	ul. Oleska 25, 46-048 Zębowice
-----	--	-----------------------------------

Dane Urzędu Gminy w Zębowicach i Krajowego Rejestru Sądowego.

W 2013 roku w gminie Zębowice funkcjonowały dwie parafie Kościoła rzymskokatolickiego:

- Parafia Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny, ul. Oleska 15, 46-048 Zębowice,
- Parafia Podwyższenia Krzyża Świętego, Radawie, ul. Szkolna 1, 46-048 Zębowice.

13. PROBLEMY SPOŁECZNE W OPINII ŚRODOWISKA LOKALNEGO

Ważnym elementem każdego postępowania diagnostycznego są badania, których celem jest poznanie opinii środowiska lokalnego na temat przedmiotu diagnozy. W ramach diagnozy problemów społecznych gminy Zębowice badania takie zostały przeprowadzone przy zastosowaniu anonimowej ankiety rozesłanej do osób mających wpływ na kształt lokalnej polityki społecznej (m.in. Wójta, radnych, pracowników Urzędu Gminy, członków komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, przedstawicieli placówek oświatowo-wychowawczych, pomocy społecznej, służby zdrowia, policji, organizacji pozarządowych, kościoła) oraz mieszkańców gminy. Do analizy przedłożono w sumie 30 wypełnionych anonimowo ankiet, w których badani odnieśli się do wybranych zagadnień dotyczących sytuacji społecznej w gminie.

Atuty gminy

W pierwszej kolejności zapytano przedstawicieli środowiska lokalnego o największe atuty gminy. Wskazując je, respondenci zwrócili szczególną uwagę na dobre położenie geograficzne w atrakcyjnym krajobrazowo miejscu, z zasobem interesujących zabytków i możliwością turystyczno-rekreacyjnego wykorzystania występujących na terenie gminy kompleksów leśnych.

Mieszkańcy docenili zintegrowanie społeczności lokalnej, zagospodarowanie gminy oraz inwestycje w halę sportową, infrastrukturę drogową i telekomunikacyjną, dobry dostęp do edukacji i dobre wyposażenie placówek opiekuńczo-wychowawczych.

Ankietowani zwrócili również uwagę na realizację licznych projektów współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej oraz dobrze funkcjonujący Gminny Ośrodek Informacji, Kultury i Czytelnictwa.

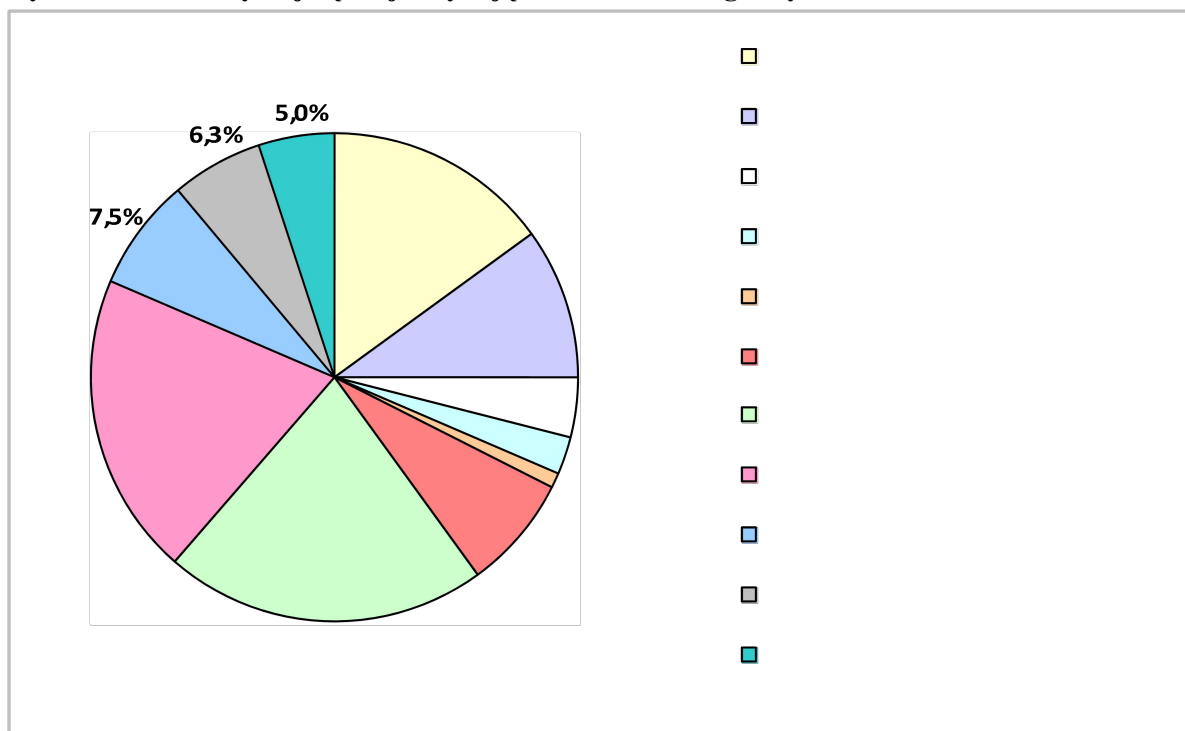
Słabe strony gminy

Odpowiadając na następane pytanie, ankietowani identyfikowali słabe strony gminy. Najczęściej wymienianą słabością był brak miejsc pracy i wynikający z tego wysoki poziom bezrobocia, prowadzący do ubożenia społeczeństwa. W tym kontekście respondenci zwracali uwagę na słaby rozwój gospodarczy gminy, brak przemysłu, niewielką liczbę lokalnych pracodawców mogących dać zatrudnienie mieszkańcom gminy. Zaznaczyli, że w tej sytuacji młodzi ludzie są często zmuszeni do wyjazdów do pracy za granicą, co powoduje eurosieroctwo i wpływa na starzenie się społeczności lokalnej.

Za dotkliwe problemy badani uznali słabe połączenia komunikacyjne z okolicznymi miastami, brak mieszkań i kanalizacji. Według mieszkańców poważną bolączką gminy jest również: brak możliwości zagospodarowania czasu wolnego przez dzieci i młodzieży oraz osoby starsze. Niektórzy respondenci stwierdzili, że słabą stroną gminy jest jej położenie z dala od głównych szlaków komunikacyjnych, aglomeracji miejskich, centrów handlowych i kulturalnych. Wspomniano także o złym stanie technicznym obiektów zabytkowych oraz o niewystarczającej sieci lokalnych sklepów spożywczych.

W kolejnym pytaniu poproszono badanych o wskazanie problemów, które najczęściej dotyczą mieszkańców gminy. Rozkład odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

Wykres 2. Problemy najczęściej dotykające mieszkańców gminy

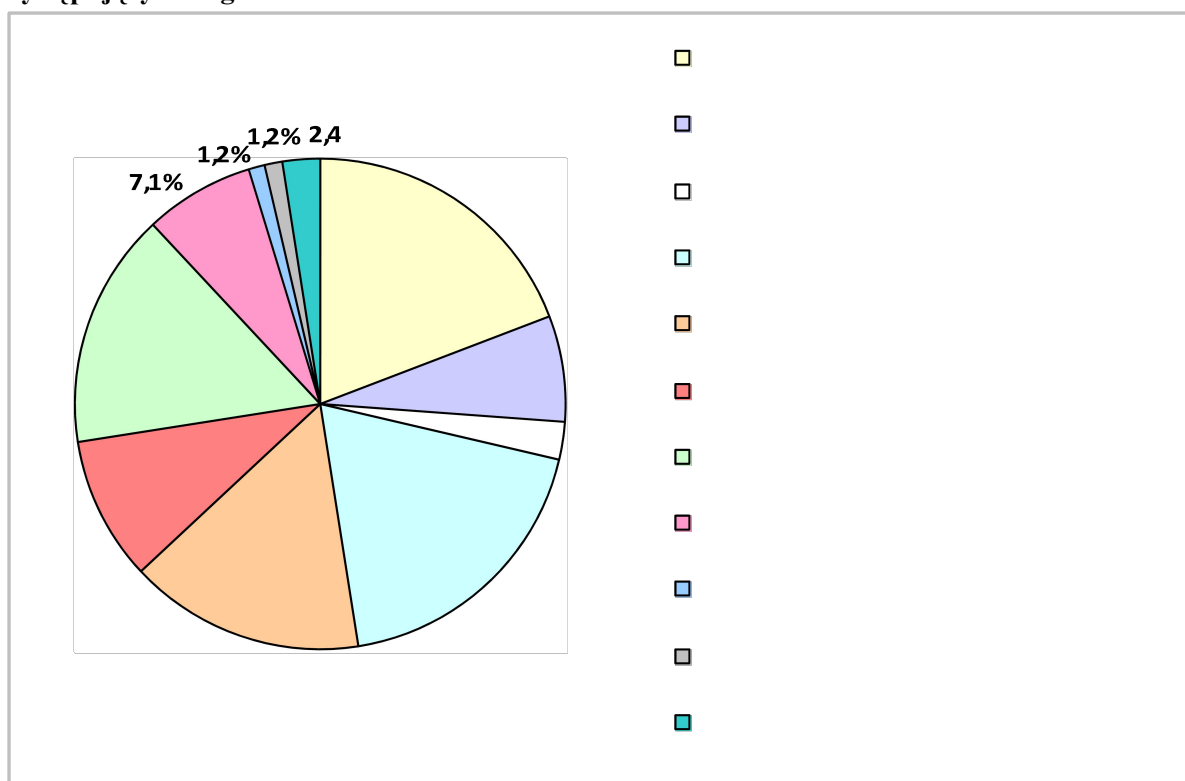

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Do problemów, które najczęściej dotyczą mieszkańców gminy, respondenci zaliczyli problemy związane ze starzeniem się (21,3%), eurosieroctwo (20%) oraz bezrobocie (15%). Szczególną uwagę zwrócili również na alkoholizm (10%) oraz dysfunkcyjność rodzin i niezaspokojenie potrzeb w zakresie spędzania wolnego czasu (po 7,5%).

Odpowiadając na następane pytanie, ankietowali podali kategorie osób i grup, które najbardziej odczuwają skutki problemów społecznych występujących w gminie. Rozkład odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

Wykres 3. Kategorie osób i grup najbardziej odczuwających skutki problemów społecznych występujących w gminie

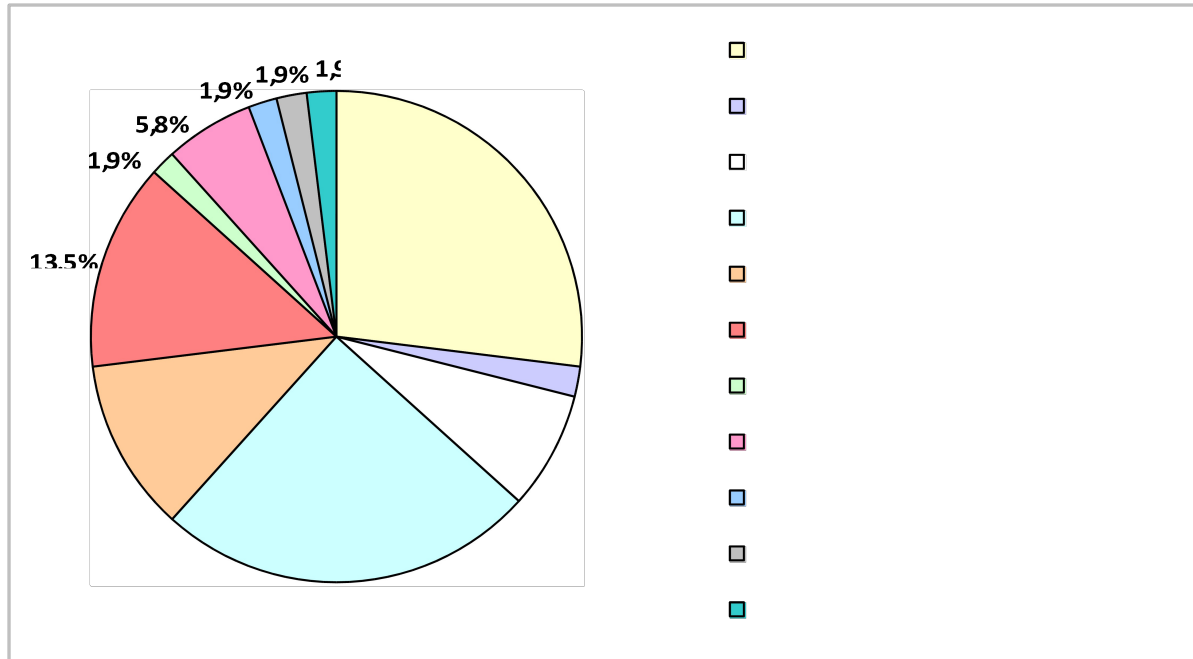

Najwięcej badanych (po 19%) stwierdziło, że grupą, która najbardziej odczuwa skutki problemów społecznych w gminie, są osoby i rodziny dotknięte bezrobociem oraz osoby starsze.

Liczne grono wśród ankietowanych stanowili również ci, którzy wskazali rodziny dotknięte problemami uzależnień i przemocy domowej oraz ubóstwem (po 15,5%). Respondenci zwrócili również uwagę na osoby i rodziny zmagające z problemami opiekuńczo-wychowawczymi (9,5%) oraz na osoby niepełnosprawne i dzieci z rodzin ubogich (po 7,1%).

W kolejnym pytaniu poproszono badanych o wskazanie obszarów, w których oferta pomocy świadczonej osobom i rodzinom dotkniętym problemami społecznymi w gminie jest najbardziej niewystarczająca. Rozkład odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

Wykres 4. Obszary, w których oferta pomocy świadczonej osobom i rodzinom dotkniętym problemami społecznymi w gminie jest najbardziej niezadowolająca

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

W opinii ankietowanych oferta pomocy świadczonej osobom i rodzinom dotkniętym problemami społecznymi w gminie jest najmniej zadowolająca w takich obszarach, jak: bezrobocie (26,9%), starzenie się społeczności lokalnej (25%), zdrowie (13,5%) oraz niepełnosprawność (11,5%).

Co zrobić, by poprawić sytuację osób i rodzin w gminie?

W ankiecie znalazło się również pytanie pozwalające badanym wskazać działania, jakie należałoby podjąć w gminie w celu poprawy sytuacji osób i rodzin dotkniętych problemami społecznymi. Odpowiadając na to pytanie, ankietowani szczególnie nacisk położyli na potrzebę tworzenia nowych miejsc pracy, pozyskiwania w tym celu inwestorów oraz przeciwdziałanie bezrobociu poprzez aktywizację zawodową osób bezrobotnych, prace interwencyjne, roboty publiczne, szkolenia zawodowe i kursy kwalifikacyjne. Do ważnych działań, które wymagają podjęcia w gminie, respondenci zaliczyli także tworzenie mieszkań socjalnych, świetlic środowiskowych oraz domu dziennego pobytu dla osób starszych. Wskazali na potrzebę i możliwość pozyskiwania środków z Europejskiego funduszu Społecznego. Ankietowani zwrócili uwagę na potrzebę stworzenia warunków służących

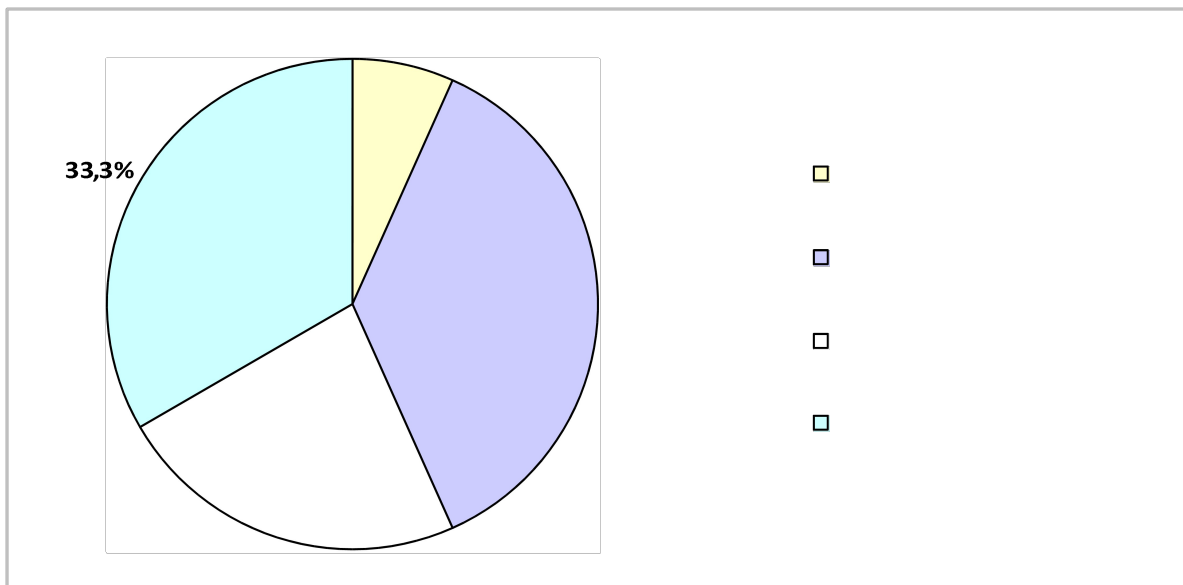
zagospodarowaniu czasu wolnego dzieci i młodzieży, m.in. poprzez tworzenie kół zainteresowań, zwiększenia dostępu do wsparcia psychologicznego oraz organizowania szkoleń i pogadanek na temat problemów agresji i przemocy, uzależnień, eurosieroctwa, starości. Za ważne i potrzebne działania uznano także zintensyfikowanie pomocy dla osób niepełnosprawnych oraz samotnych matek i rodzin wielodzietnych, poszerzenie oferty adresowanej do seniorów, wspieranie rodzin w sytuacjach problemowych, wizyty pracowników socjalnych w domach mieszkańców, polepszenie dostępu do opieki zdrowotnej i zwiększenie dofinansowania pomocy społecznej.

Podmioty mogące przyczynić się do zniwelowania problemów społecznych w gminie

Podczas badań ankietowych respondenci identyfikowali także instytucje i organizacje działające w gminie bądź obejmujące zasięgiem działania jej mieszkańców, które mogą w największym stopniu przyczynić się do zniwelowania lokalnych problemów społecznych. W pierwszej kolejności zaliczyli do nich: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki oświatowe, instytucje kultury Kościoł, Caritas, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie. Ważną rolę do odegrania przypisali również radnym gminy, samorządowi lokalnemu, Powiatowemu Urzędowi Pracy w Oleśnie, służbie zdrowia oraz organizacjom pozarządowym działającym na terenie gminy.

Kolejne kwestie poruszone w ankiecie dotyczyły dostępności w gminie placówek służby zdrowia, oświatowo-wychowawczych, kulturalnych oraz obiektów sportowo-rekreacyjnych. Jednocześnie poproszono badanych o wskazanie deficytów w powyższym zakresie. Rozkład odpowiedzi przedstawiają poniższe wykresy.

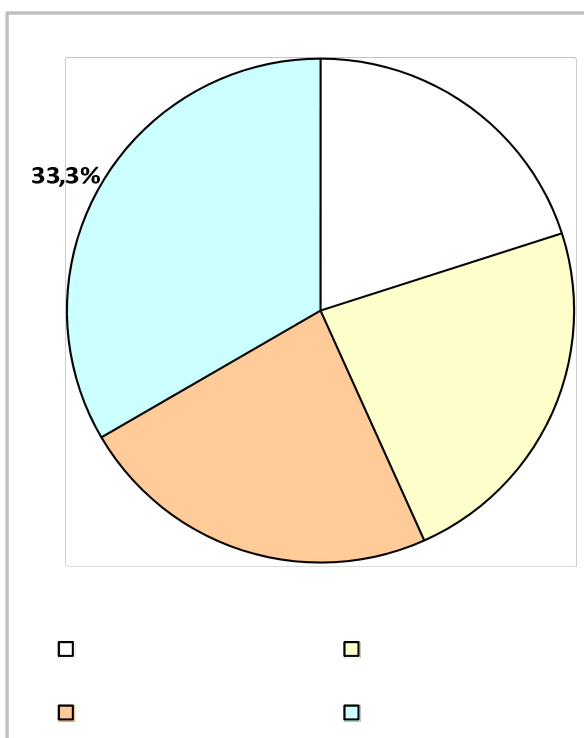
Wykres 5. Jaki jest dostęp do placówek służby zdrowia w gminie?

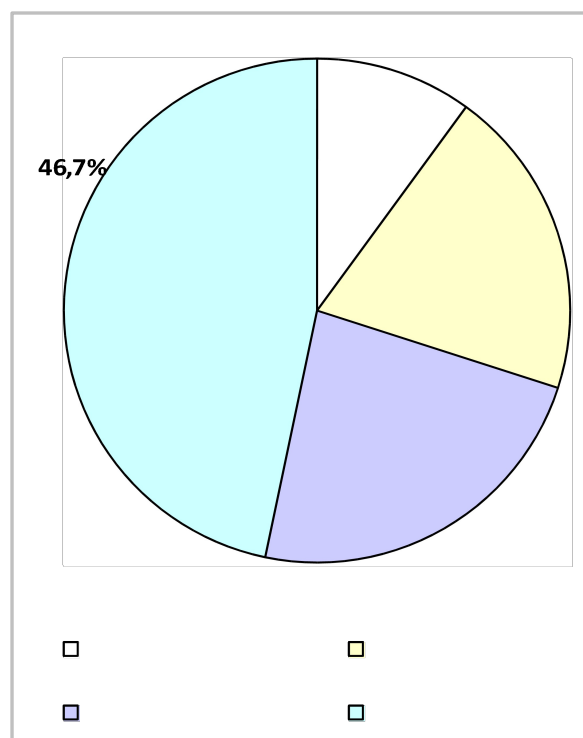
Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Ponad połowa respondentów (66,7%) uznała dostępność placówek służby zdrowia za bardzo dobrą, dobrą lub wystarczającą. 33,3% ankietowanych uznało natomiast, iż jest ona niewystarczająca. Do lekarzy, których w gminie brakuje, bądź do których trudno się dostać, ankietowani zaliczali najczęściej: pediatrę, ginekologa, kardiologa, okulistę, ortopedę i laryngologa.

Wykres 6. Jaki jest dostęp do placówek oświatowo-wychowawczych w gminie?

Wykres 7. Jaki jest dostęp do placówek kulturalnych w gminie?

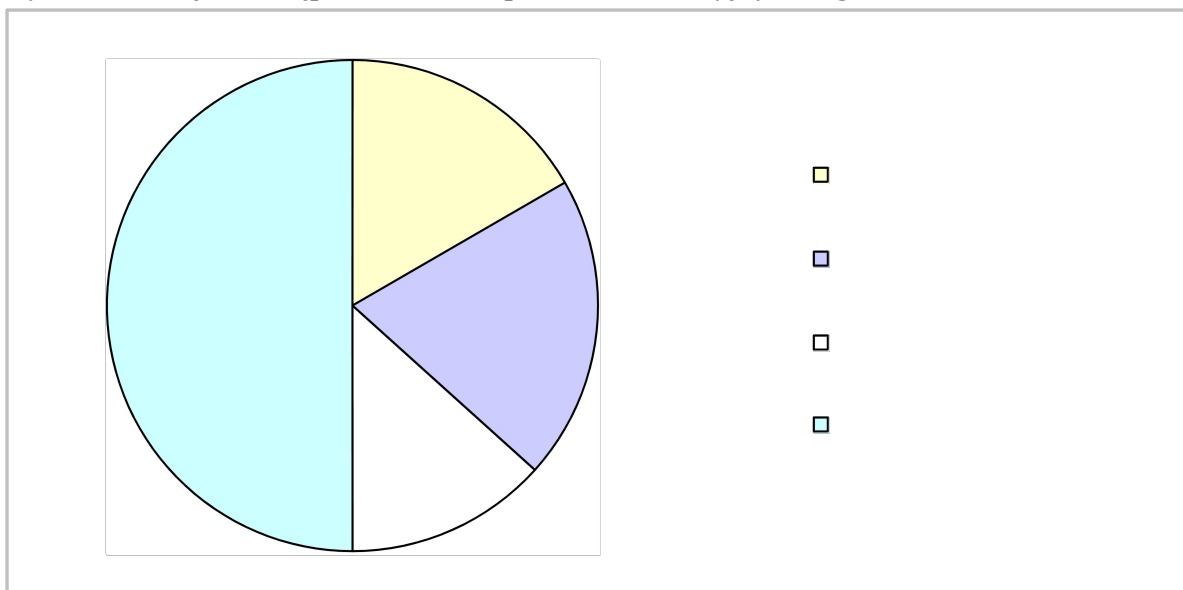
Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Dostęp do placówek oświatowo-wychowawczych w gminie został oceniony za wystarczający, dobry lub bardzo dobry przez ponad połowę respondentów (66,6%). Pozostali ankietowani stwierdzili natomiast, iż jest on niewystarczający.

Ponad połowa badanych (53,3%) stwierdziła, że dostęp do placówek kulturalnych w gminie jest wystarczający, dobry lub bardzo dobry. 46,7% ankietowanych oceniła go z kolei jako niewystarczający.

Wskazując placówki oświatowo-wychowawcze oraz kulturalne, których w gminie brakuje, bądź do których dostęp jest ograniczony, badani wymieniali najczęściej świetlice dla dzieci i młodzieży, kluby, kino, teatr, muzeum, żłobek.

Wykres 8. Jaki jest dostęp do obiektów sportowo-rekreacyjnych w gminie?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Dostęp do obiektów sportowo-rekreacyjnych w gminie został oceniony negatywnie przez dokładnie połowę respondentów (50%). Druga połowa badanych oceniła natomiast, że jest on wystarczający, bardzo dobry lub dobry.

W przypadku infrastruktury sportowo-rekreacyjnej badani najczęściej wymieniali niedostatek takich obiektów, jak: basen, kluby sportowe oraz place zabaw.

14. BEZROBOCIE

Problemy na rynku pracy, objawiające się niedostateczną liczbą miejsc pracy, prowadzą do obniżenia standardu życia ludności. Długotrwałe pozostawanie bez zatrudnienia ogranicza szanse na podjęcie pracy, przyczynia się do ubożenia ludności, a nawet prowadzi do wykluczenia społecznego.

Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Oleśnie, w latach 2011-2013 liczba osób bezrobotnych w gminie Zębowice wzrastała z roku na rok – od 128 osób na koniec 2011 roku poprzez 131 osób na koniec roku następnego do 134 osób na koniec roku 2013.

Wśród pozostających bez pracy większość stanowiły kobiety, których liczba na koniec kolejnych lat wyniosła: 76, 77 i 94. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 34. Bezrobotni w gminie według płci i ich udział w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w latach 2011-2013

	2011	2012	2013
liczba bezrobotnych w gminie	128	131	134
udział bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym	5%	5,1%	5,2%
liczba bezrobotnych kobiet w gminie	76	77	94
udział kobiet w liczbie bezrobotnych	59,4%	58,8%	70,1%

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Oleśnie.

Uzupełnienie powyższych danych stanowią przedstawione w kolejnej tabeli informacje na temat stopy bezrobocia, jaką odnotowano w latach 2011-2013 w powiecie oleskim, województwie opolskim i w kraju.

Tabela 35. Stopa bezrobocia w powiecie, województwie i w kraju w latach 2011-2013

	2011	2012	2013
stopa bezrobocia w powiecie oleskim	10,2%	10,6%	10,2%
stopa bezrobocia w województwie opolskim	13,3%	14,4%	14,2%
stopa bezrobocia w kraju	12,5%	13,4%	13,4%

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

W latach 2011-2013 powiat oleski charakteryzował się niższą w stosunku do województwa opolskiego i kraju, stopą bezrobocia. Zarówno w powiecie, jaki i w województwie w analizowanym okresie stopa bezrobocia ulegała wahaniom, w kraju natomiast utrzymywała się ona na jednakowym poziomie przez ostatnie 2 lata.

Dla scharakteryzowania problemu bezrobocia w gminie ważna jest analiza danych dotyczących podziału bezrobotnych według wieku, czasu pozostawania bez pracy, stażu

pracy i wykształcenia, a także rodzaju działalności ostatniego miejsca pracy oraz oferty pracy. Dane szczegółowe w tym zakresie na koniec 2013 roku przedstawia poniższa tabela.

Tabela 36. Bezrobotni w gminie na koniec 2013 roku według wieku, czasu pozostawania bez pracy, stażu pracy i wykształcenia

wiek	liczba bezrobotnych		udział kobiet (w %)
	ogółem	kobiet	
18-24 lat	39	25	64,1
25-34 lat	31	27	87,1
35-44 lat	24	19	79,2
45-54 lat	26	16	61,5
55-59 lat	13	7	63,8
60-64 lat	1	–	–
czas pozostawania bez pracy	liczba bezrobotnych		udział kobiet (w %)
	ogółem	kobiet	
do 1 miesiąca	12	10	83,3
1-3 miesiące	20	11	55
3-6 miesięcy	36	25	69,4
6-12 miesięcy	24	16	66,7
12-24 miesiące	18	13	72,2
powyżej 24 miesięcy	24	19	79,2
staż pracy	liczba bezrobotnych		udział kobiet (w %)
	ogółem	kobiet	
bez stażu	19	14	73,7
do 1 roku	14	12	85,7
1-5 lat	40	28	79
5-10 lat	21	14	66,7
10-20 lat	23	13	56,5
20-30 lat	17	13	76,5
30 lat i więcej	–	–	–
wykształcenie	liczba bezrobotnych		udział kobiet (w %)
	ogółem	kobiet	
wyższe	9	8	88,9
policealne i średnie zawodowe	26	20	76,9
średnie ogólnokształcące	18	17	94,4
zasadnicze zawodowe	49	29	59,2
gimnazjalne i niższe	32	20	62,5

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Oleśnie.

Na koniec 2013 roku wśród bezrobotnych w gminie największe grupy stanowiły osoby w wieku 18-24 lat (39 osób) lub 25-34 lat (31 osób), osoby pozostające bez

zatrudnienia od 3 do 6 miesięcy (36 osób), osoby ze stażem pracy od roku od 1 roku do 5 lat (40 osób), a także osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym (49 osób).

Największy udział kobiet w ogóle bezrobotnych odnotowano wśród osób w wieku 25-34 lat (87,1%) lub 35-44 lat (79,2%), osób pozostających bez pracy do 1 miesiąca (83,3%) oraz powyżej 24 miesięcy (79,2%), osób ze stażem pracy do 1 roku (85,7%) lub od 1 roku do 5 lat (79%) oraz osób z wykształceniem średnim ogólnokształcącym (94,4%) lub wyższym (88,9%).

Tabela 37. Bezrobotni w gminie na koniec 2013 roku według wybranych rodzajów działalności ostatniego miejsca pracy oraz oferty pracy

rodzaj działalności ostatniego miejsca pracy	liczba bezrobotnych	liczba ofert pracy i aktywizacji zawodowej
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	19	0
przetwórstwo przemysłowe	48	0
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	4	0
handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	13	0
działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	2	0
transport i gospodarka magazynowa	4	0
informacja i komunikacja	1	0
działalność finansowa i ubezpieczeniowa	1	0
działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	2	0
działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	0	1
administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	4	0
edukacja	2	0
opieka zdrowotna i pomoc społeczna	2	0
pozostała działalność usługowa	5	0

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Oleśnie.

Według stanu na koniec 2013 roku wśród bezrobotnych w gminie dominowały osoby, dla których ostatnimi miejscami pracy były podmioty gospodarcze prowadzące działalność w takich działach, jak: przetwórstwo przemysłowe (48 osób), rolnictwo i leśnictwo (19 osób) oraz handel i naprawa pojazdów (13 osób).

Na koniec 2013 roku w Powiatowym Urzędzie Pracy była tylko jedna oferta pracy dostępna dla bezrobotnych z gminy Zębowice, przy czym dotyczyła ona możliwości zatrudnienia w zakresie usług administrowania i działalności wspierającej, co nie było rodzajem działalności ostatniego miejsca pracy żadnego z zarejestrowanych bezrobotnych mieszkańców gminy.

Z powyższych danych wynika, że programami aktywizującymi osoby bezrobotne z gminy należy objąć przede wszystkim osoby młode, z krótkim stażem pracy, którym powinno się zapewnić możliwość poszerzenia doświadczenia zawodowego. Nie należy również zapominać o osobach mających za sobą kilkanaście lat pracy, którym powinno się zapewnić możliwość przekwalifikowania, aby wzmocnić ich konkurencyjność na rynku pracy. W szczególności dotyczy to tych, którzy przed zwolnieniem z pracy byli zatrudnieni w przetwórstwie przemysłowym, rolnictwie, leśnictwie, handlu, naprawie pojazdów.

Ze względu na to, że problem bezrobocia w gminie w największym stopniu osiągał osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym oraz gimnazjalnym i niższym, warto nadal zachęcać młodzież do zdobywania wykształcenia, natomiast w przypadku osób pozostających na rynku pracy bez zatrudnienia, szczególny nacisk należy położyć na doksztalcanie oraz podniesienie lub zmianę kwalifikacji zawodowych.

15. BEZDOMNOŚĆ

Bezdomność jest problemem społecznym charakteryzującym się brakiem stałego miejsca zamieszkania. Wiąże się ze zmianami demograficznymi i ruchliwością społeczną, z recesją gospodarczą, bezrobociem, ubóstwem, kryzysem polityki mieszkaniowej i wzrostem cen mieszkań oraz dysfunkcjonalnością instytucji opiekuńczo-resocjalizacyjnych i karnych zaniedbujących obowiązki opieki następczej.

Do głównych przyczyn bezdomności o charakterze społecznym i patologicznym należą: likwidacja państwowych zakładów pracy, a wraz z nimi hoteli robotniczych, brak miejsc w szpitalach, zakładach opiekuńczych, domach pomocy społecznej, brak opieki nad wychowankami domów dziecka kończącymi 18 lat, brak ośrodków dla nosicieli wirusa HIV, zaległości w opłatach czynszowych prowadzące do eksmisji, a także alkoholizm, przestępczość, odrzucenie lub brak opieki ze strony najbliższych, rozwód lub trwałe rozpad innych więzi formalnych lub nieformalnych, prostytutka kobiet, przemoc w rodzinie oraz świadomy wybór innego sposobu życia i odrzucenie powszechnie uznawanego systemu wartości.

Osobami bezdomnymi, obok tych, które są nimi z wyboru, najczęściej stają się ludzie w starszym wieku, matki z nieletnimi dziećmi, rodziny pełne nieposiadające środków finansowych na opłacenie mieszkania oraz osoby, które opuściły zakłady karne.

Bezdomność w gminie Zębowice nie urasta do rangi problemu społecznego. Co więcej, w ostatnich latach na terenie gminy nie stwierdzono ani jednej osoby bezdomnej. W razie wystąpienia jednak tego zjawiska, pomoc osobom bezdomnym i zagrożonym bezdomnością z gminy świadczyć będzie Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zębowicach. Pomoc taka przybierałaby głównie formę wsparcia rzeczowego (odzież, posiłek).

16. PROBLEMY UZALEŻNIEŃ I PRZEMOCY W RODZINIE

Alkoholizm, narkomania i przemoc w rodzinie należą do najpoważniejszych problemów społecznych. Zjawiska te powodują szkody we wszystkich sferach życia człowieka, mając istotny wpływ zarówno na poczucie bezpieczeństwa społecznego, jak również na ogólny stan zdrowia, zdolność do konkurencji na coraz bardziej wymagającym rynku pracy oraz relacje rodzinne i międzyludzkie.

Do przyczyn popadania w alkoholizm można zaliczyć uwarunkowania społeczne, nieprawidłowe wzorce rodzinne, brak celów życiowych, utratę zatrudnienia, natomiast narkomanii sprzyjają powszechność i dostępność środków odurzających, panująca moda na ich zażywanie oraz fakt, że narkotyki często są traktowane jako ucieczka od codzienności, środek obronny przed trudnościami, sposób na rozładowanie stresu i konfliktów oraz poszukiwanie nowych wrażeń i doznań. Przemoc w rodzinie jest z kolei patologią mającą w wielu przypadkach swoje źródło w ubóstwie i uzależnieniach. Jej ofiarami są osoby słabe fizycznie, psychicznie, o niskim poczuciu własnej wartości, zależne w jakiś sposób od sprawcy. Na ogół należą do nich kobiety i dzieci, rzadziej osoby niepełnosprawne, starsze i chore.

Liczba osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków oraz dotkniętych, z powodu ich nadużywania, problemem przemocy w rodzinie jest trudna do ustalenia. Dane szacunkowe przedstawione w tym zakresie przez Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych zawiera poniższa tabela.

Tabela 38. Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych

	w Polsce	w 100-tys. mieście	w 25-tys. mieście	w 10-tys. gminie
--	----------	-----------------------	----------------------	---------------------

liczba osób uzależnionych od alkoholu	ok. 2% populacji	ok. 800 tys.	ok. 2.000 osób	ok. 500 osób	ok. 200 osób
dorośli żyjący w otoczeniu alkoholika (współmałżonkowie, rodzice)	ok. 4% populacji	ok. 1,5 mln	ok. 4.000 osób	ok. 1.000 osób	ok. 400 osób
dzieci wychowujące się w rodzinach alkoholików	ok. 4% populacji	ok. 1,5 mln	ok. 4.000 osób	ok. 1.000 osób	ok. 400 osób
osoby pijące szkodliwie	5-7% populacji	2-2,5 mln	5.000-7.000 osób	1.250-1.750 osób	ok. 500-700 osób
ofiary przemocy domowej w rodzinach z problemem alkoholowym	2/3 osób dorosłych oraz 2/3 dzieci z tych rodzin	razem ok. 2 mln osób: dorosłych i dzieci	ok. 5.300 osób: dorosłych i dzieci	ok. 1.330 osób: dorosłych i dzieci	ok. 530 osób: dorosłych i dzieci

Dane szacunkowe Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

By skutecznie przeciwdziałać problemom uzależnień i przemocy w rodzinie oraz eliminować ich niekorzystny wpływ na społeczeństwo, konieczne jest prowadzenie działań związanych z profilaktyką i ich rozwiązywaniem oraz integracji społecznej osób nimi dotkniętych.

Na szczeblu gminnym działania te wyznaczane są w ramach gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii, a także przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie, a ich inicjowanie należy do gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych.

Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące środków finansowych przeznaczonych na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień oraz przemocy w rodzinie w gminie Zębówice w latach 2011-2013.

Tabela 39. Środki finansowe przeznaczone na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień w gminie w latach 2011-2013

wielkość wydatków	2011	2012	2013
na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych	33.620,51 zł	38.354,25 zł	40.857,61 zł
na przeciwdziałanie narkomanii	1.000 zł	–	495,52 zł
na przeciwdziałanie przemocy w rodzinie	2.861,12 zł	2.997,98 zł	3.000 zł
razem	37.481,63 zł	41.352,23 zł	44.353,13 zł

Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Zębówicach.

W latach 2011-2013 środki finansowe wydatkowane w gminie na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień i przemocy w rodzinie rosły z roku na rok (37.481,63 zł w 2011 r., 41.352,23 zł w 2012 r., 44.353,13 zł w 2013 r.).

W analizowanym okresie rosły także kwoty przeznaczane na walkę z alkoholizmem, natomiast środki wykorzystywane na przeciwdziałanie narkomanii ulegały wahaniom, podobnie jak kwoty przeznaczane na przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.

Jak wspomniano powyżej, ważną rolę w procesie przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie odgrywa Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. W gminie Zębowice funkcjonuje ponadto Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Wybrane dane dotyczące działalności Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Zębowicach oraz lokalnego rynku napojów alkoholowych przedstawia poniższa tabela.

Tabela 40. Lokalny rynek napojów alkoholowych oraz działalność GKRPA w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień w gminie w latach 2011-2013

	2011	2012	2013
liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminie	15	15	16
liczba przeprowadzonych kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych	12	16	15
liczba wydanych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych	20	6	10
liczba decyzji podjętych w sprawie cofnięcia zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych	0	0	0
liczba pozytywnych opinii GKRPA w sprawie wydania zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych	20	14	14
liczba negatywnych opinii GKRPA w sprawie wydania zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych	0	0	0
liczba osób, z którymi GKRPA przeprowadziła rozmowy interwencyjno-motywuujące w związku z nadużywaniem alkoholu	4	6	5
liczba osób uzależnionych od alkoholu, wobec których GKRPA wystąpiła do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego	16	8	14
liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie, z którymi kontaktowali się członkowie GKRPA	3	6	0
liczba sprawców przemocy w rodzinie, których GKRPA skierowała na terapię	0	0	0
liczba sprawców przemocy w rodzinie, przeciwko którym GKRPA złożyła zawiadomienie do prokuratury o popełnieniu przestępstwa	0	0	0

Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Zębowicach.

W latach 2011-2013 liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminie uległa niewielkiemu zwiększeniu (15 w 2011 r. i w 2012 r., 16 w 2013 r.; limit punktów uchwalony przez Radę Gminy w 2006 r. wynosił 25). Liczba przeprowadzonych w nich kontroli kształtowała się na następującym poziomie – 12 w 2011 r., 16 w 2012 r. i 15 w 2013 r. Liczba zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych ulegała wahaniom (20

w 2011 r., 6 w 2012 r., 10 w 2013 r.). Liczba pozytywnych opinii GKRPA w sprawie wydania zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych kształtowała się natomiast na następującym poziomie – 20 w 2011 r., 14 w 2012 i 2013 r.

W analizowanym okresie nie podjęto żadnej decyzji w sprawie cofnięcia zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych oraz nie było negatywnych opinii GKRPA w sprawie wydania zezwolenia na ich sprzedaż.

W ramach podejmowanych działań GKRPA przeprowadzała również rozmowy interwencyjno-motywuujące w związku z nadużywaniem alkoholu. W latach 2011-2013 liczba osób nimi objętych ulegała zmianom (4 w 2011 r., 6 w 2012 r., 5 w 2013 r.). W analizowanym okresie zmieniała się również liczba osób uzależnionych od alkoholu, wobec których GKRPA wystąpiła do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego (16 osoby w 2011 r., 8 osób w 2012 r., 14 osób w 2013 r.).

Jeśli chodzi o działalność w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w latach GKRPA kontaktowała się w 2011 r. z 3, a w 2012 r. z 6 osobami dotkniętymi tym problemem. W 2013 r. takich kontaktów nie było. W analizowanym okresie nikogo nie skierowano na terapię, nie złożono też w stosunku do sprawców przemocy w rodzinie żadnego zawiadomienia do prokuratury o popełnieniu przestępstwa.

Pomoc osobom dotkniętym problemami uzależnień i przemocy w rodzinie w gminie świadczy również Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. W latach 2011-2013 była ona udzielana rodzinom i osobom w rodzinach, które zmagają się z alkoholizmem i przemocą domową. Liczba rodzin korzystających ze wsparcia GOPS-u z powodu alkoholizmu wynosiła 31 w 2011 r., 30 w 2012 r., 30 w 2013 r. Liczba osób w tych rodzinach wynosiła odpowiednio: 55, 51, 53. Natomiast liczba rodzin korzystających ze wsparcia GOPS-u w związku z przemocą w rodzinie wynosiła 2 w 2012 r. i 2 w 2013 r.. Liczba osób w tych rodzinach: 4 w 2012 r., 7 w 2013 r.

17. PROBLEMY RÓWNOŚCI PŁCI

Polityka równości szans płci jest celowym, systematycznym i świadomym ocenianiem prowadzonych działań z perspektywy wpływu na warunki życia kobiet i mężczyzn, które ma na celu przeciwdziałanie dyskryminacji ze względu na płeć i osiągnięcie równości kobiet i mężczyzn. Problemy oraz doświadczenia kobiet i mężczyzn powinny być integralnym elementem planowania, wdrażania i monitorowania realizowanych programów i projektów, aby nierówność się nie utrwałała, a kobiety i mężczyźni odnosili równe korzyści. Dzięki

wdrażaniu zasady równości szans płci w realizowanych przedsięwzięciach, odpowiadają one lepiej na specyficzne potrzeby zarówno kobiet, jak i mężczyzn.

Według Komisji Europejskiej barierami równości płci są:

- segregacja pionowa i pozioma rynku pracy,
- różnice w płacach kobiet i mężczyzn,
- mała dostępność elastycznych form czasu pracy,
- niski udział mężczyzn w wypełnianiu obowiązków rodzinnych,
- niski udział kobiet w podejmowaniu decyzji,
- przemoc ze względu na płeć,
- niewidoczność kwestii płci w ochronie zdrowia,
- niewystarczający system opieki przedszkolnej,
- stereotypy płci we wszystkich obszarach,
- dyskryminacja wielokrotna, szczególnie w odniesieniu do kobiet starszych, imigrujących, niepełnosprawnych, należących do mniejszości etnicznych.

Wprowadzenie w życie zasad polityki równości płci wymaga przeprowadzenia analizy sytuacji kobiet i mężczyzn, która opiera się na przedstawieniu danych ilościowych i jakościowych w podziale na płeć oraz odniesieniu się do występujących barier równości płci.

W latach 2011-2013 struktura ludności gminy Zębowice pod względem płci ulegała zmianom. W analizowanym okresie w gminie było więcej mężczyzn niż kobiet. Odsetek kobiet w liczbie ludności gminy ulegał nieznacznym wahaniom. Biorąc pod uwagę cały analizowany okres, liczba kobiet w wieku przedprodukcyjnym spadała z roku na rok, liczba kobiet w wieku produkcyjnym ulegała wahaniom, podobnie jak liczba kobiet w wieku poprodukcyjnym. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 41. Udział kobiet w liczbie ludności gminy w latach 2011-2013

	2011	2012	2013
liczba kobiet w gminie	1.898	1.896	1.866
w tym w wieku przedprodukcyjnym	318	304	295
w tym w wieku produkcyjnym	1.146	1.152	1.140
w tym w wieku poprodukcyjnym	434	440	431
udział kobiet w liczbie ludności gminy ogółem	49,78%	49,84%	49,75%

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

W analizowanym okresie kobiety stanowiły ponad połowę ogólnej liczby osób bezrobotnych w gminie. Również ich udział w liczbie osób bezrobotnych był stale wyższy niż

udział kobiet w ludności gminy w wieku produkcyjnym, z czego wynika, iż skala bezrobocia wśród kobiet była większa niż wśród mężczyzn. Dane w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 42. Udział kobiet w liczbie ludności gminy w wieku produkcyjnym a udział kobiet w liczbie osób bezrobotnych w gminie w latach 2011-2013

	2011	2012	2013
udział kobiet w liczbie mieszkańców gminy w wieku produkcyjnym	44,49%	44,58%	44,55%
udział kobiet w liczbie osób bezrobotnych w gminie	59,4%	58,8%	70,1%

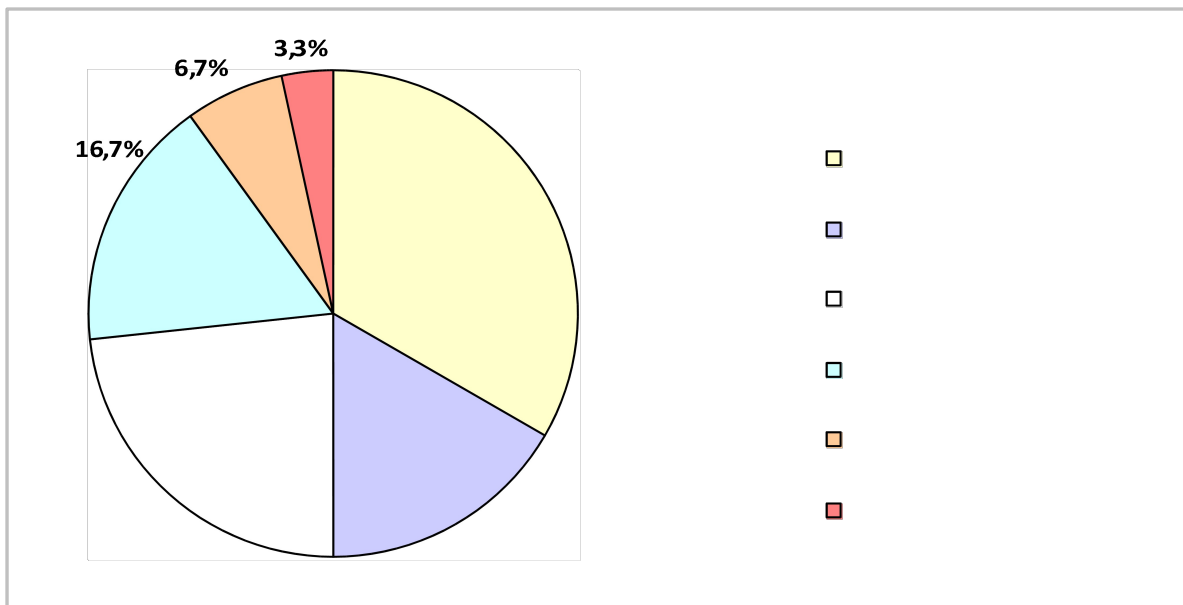
Dane Głównego Urzędu Statystycznego i Powiatowego Urzędu Pracy w Oleśnie.

Analiza struktury bezrobocia w gminie Zębowice pod względem płci wykazała, że największy odsetek kobiet odnotowano wśród osób bezrobotnych z wykształceniem średnim ogólnokształcącym (94,4%) oraz z wykształceniem wyższym (88,9%). Bardzo wysoki był również odsetek kobiet wśród bezrobotnych z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym (76,9%). Kobiety stanowiły także większość, choć już nie tak przytłaczającą, wśród osób bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym lub niższym (62,5%) oraz zasadniczym zawodowym (59,2%). Dominacja kobiet wśród najlepiej wykształconych osób bezrobotnych świadczy o występowaniu w gminie nierówności płci w obszarze zatrudnienia.

W ramach diagnozy sytuacji w zakresie równości płci w gminie przeprowadzono badanie przy zastosowaniu anonimowej ankiety, w której pytano o wybrane zagadnienia dotyczące równości szans kobiet i mężczyzn oraz dyskryminacji ze względu na płeć. Do analizy przedłożono 30 ankiet wypełnionych przez pracowników Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej i wybranych losowo mieszkańców gminy.

W pierwszym pytaniu poproszono badanych o odpowiedź na pytanie, czy istnienie nierówności szans kobiet i mężczyzn jest dużym problemem społecznym. Łącznie połowa ankietowanych (50%) uznała, że jest lub raczej jest to duży problem społeczny. Odmiennego zdania było 43,3% respondentów. Skali problemu nie potrafiło określić 6,7% badanych. Szczegóły w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

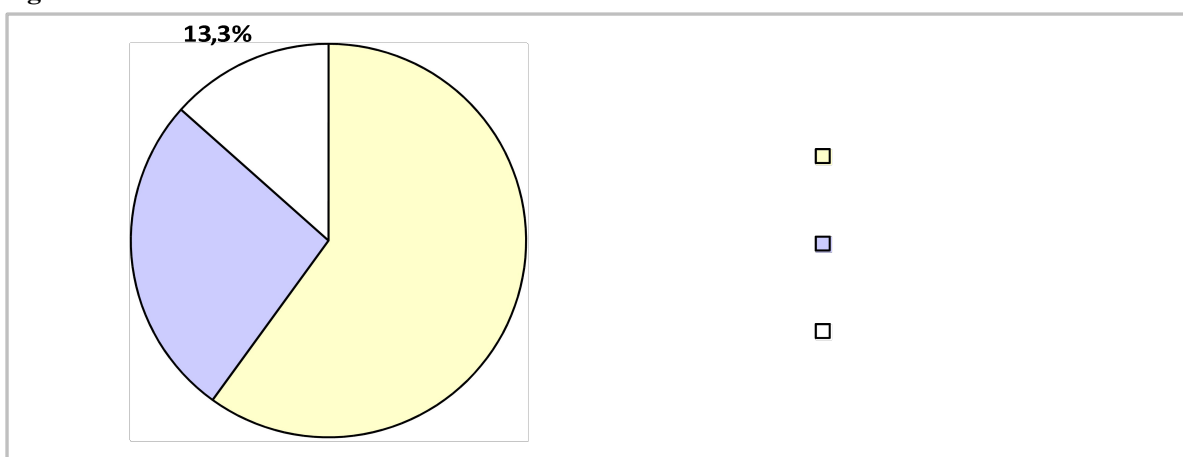
Wykres 9. Czy postrzega Pan(-i) istnienie nierówności szans kobiet i mężczyzn jako problem społeczny?

Dane z badania ankietowego.

Zasada równości szans płci nie jest zasadą dotyczącą tylko kobiet, tworzoną przez kobiety i dyskryminującą mężczyzn, ani też nie ma na celu doprowadzenia do tego, aby kobiety i mężczyźni stali się tacy sami. Ma ona ograniczać dyskryminację zarówno kobiet, jak i mężczyzn, przypisując taką samą wartość społeczną, równe prawa oraz równy dostęp do zasobów (środki finansowe, szanse rozwoju) kobietom i mężczyznom. Z tego względu w następnym pytaniu zapytano respondentów, kto ich zdaniem jest bardziej zagrożony problemem nierówności szans kobiet i mężczyzn. Szczegóły przedstawia poniższy wykres.

Wykres 10. Kto jest bardziej zagrożony jest problemem nierówności szans kobiet i mężczyzn w gminie?

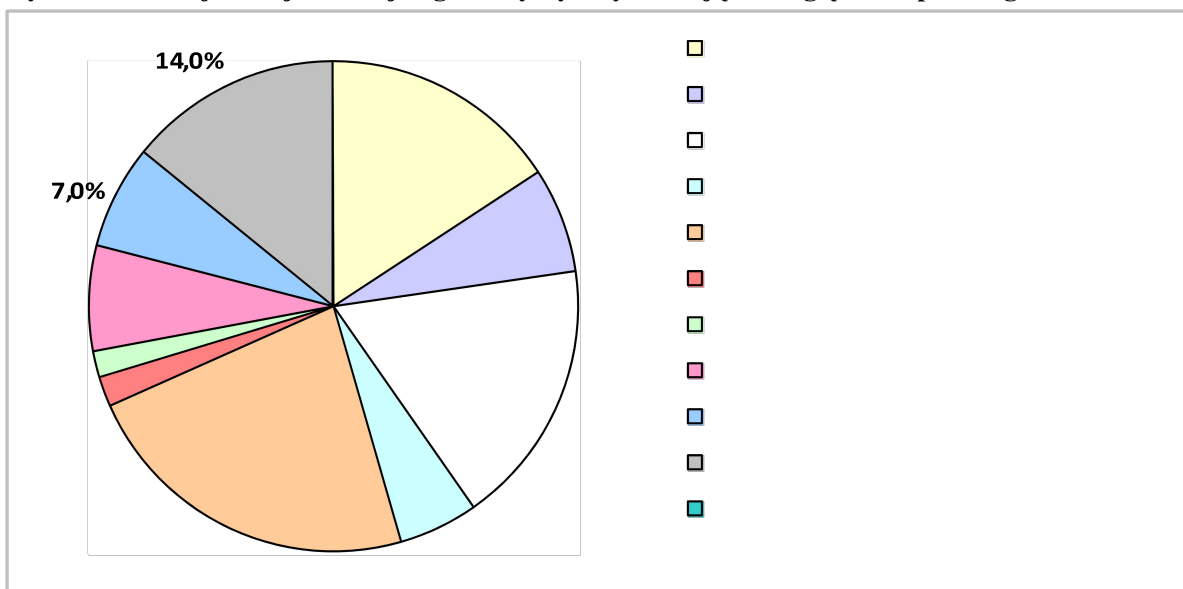
Dane z badania ankietowego.

Większość badanych (60%) stwierdziło, że zagrożone problemem nierówności są kobiety, znacznie mniej ankietowanych (26,7%) nie potrafiło odpowiedzieć na to pytanie,

natomiast problemu w tej kwestii nie widzi 13,3% respondentów. Nikt z kolei nie odpowiedział, że problem ten dotyczy mężczyzn.

Odpowiadając na następne pytanie ankiety, respondenci wskazywali grupy osób, najbardziej zagrożone w gminie dyskryminacją ze względu na płeć. Rozkład odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

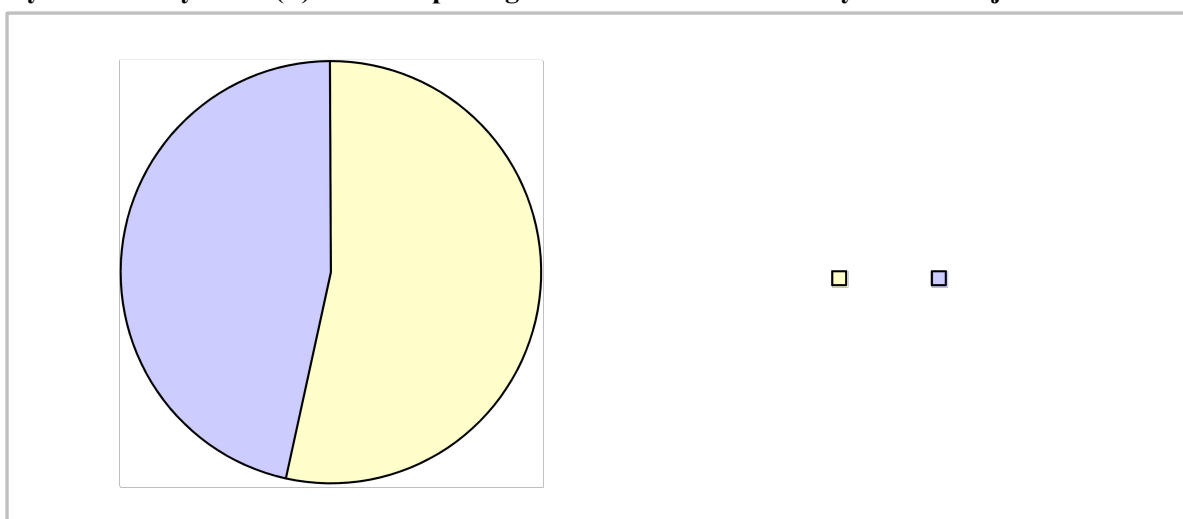
Wykres 11. Kto jest najbardziej zagrożony dyskryminacją ze względu na płeć w gminie?

Dane z badania ankietowego.

Kolejne pytanie dotyczyło opinii na temat ograniczenia możliwości kariery zawodowej. Nieznacznie ponad połowa respondentów (53,3%) uważa, że płeć ogranicza możliwości kariery zawodowej. Natomiast 46,7% badanych jest przekonane, że płeć jednak nie ogranicza możliwości w tym zakresie. Odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

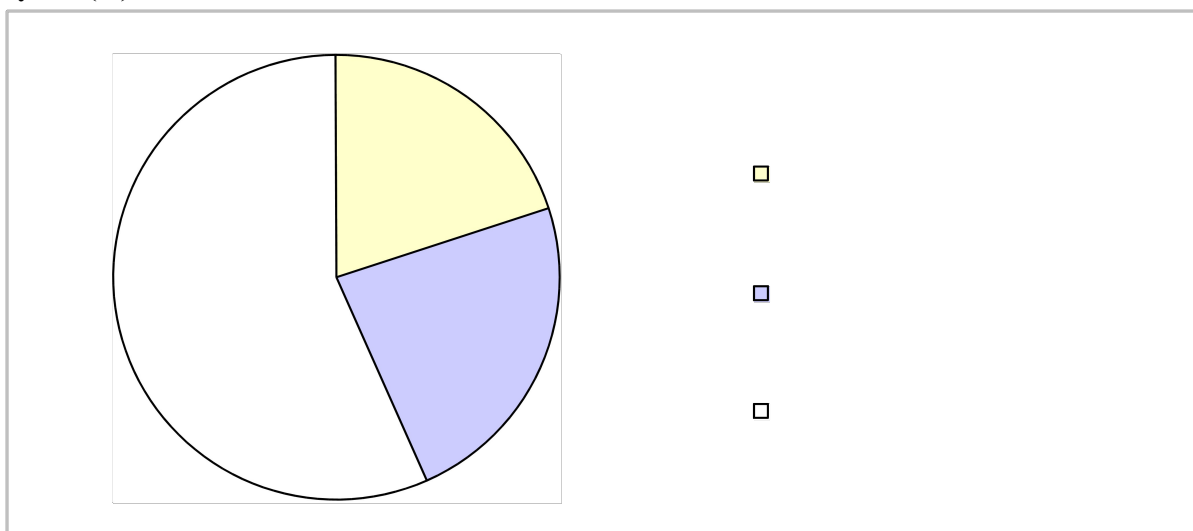
Wykres 12. Czy Pana (-i) zdaniem płeć ogranicza możliwości kariery zawodowej?

Dane z badania ankietowego.

W następnym pytaniu zapytano ankietowanych, czy znają w gminie przypadki dyskryminacji ze względu na płeć, lub czy słyszeli o takich przypadkach. 56,7% badanych nie zna takich przypadków, natomiast 43,3% zna takie przypadki lub o nich słyszało. Szczegóły przedstawia poniższy wykres.

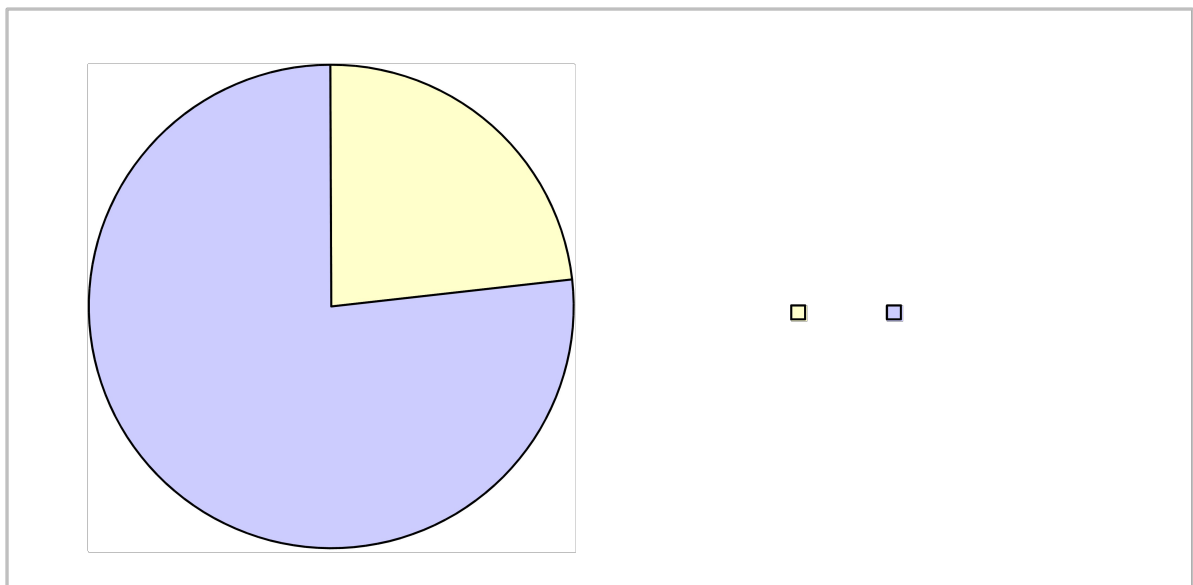
Wykres 13. Czy zna Pan(-i) przypadki dyskryminacji ze względu na płeć w gminie lub o nich słyszał (-a)?

Dane z badania ankietowego.

Ankietowani odpowiadali również na pytanie, czy ich osobiście lub członków ich rodzin dotknęła dyskryminacja ze względu na płeć. Większość (76,7,6%) odpowiedziała przecząco, natomiast 23,3% ankietowanych zetknęło się z dyskryminacją wśród najbliższych. Szczegóły przedstawia poniższy wykres.

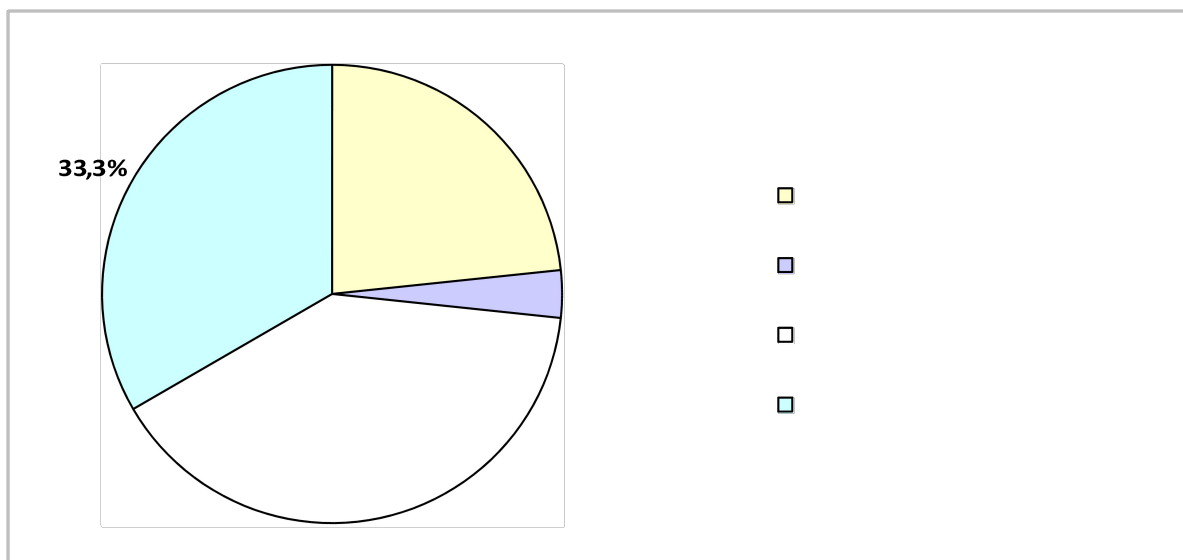
Wykres 14. Czy Pana(-ią) lub członka rodziny dotknęła dyskryminacja ze względu na płeć?

Dane z badania ankietowego.

Kolejne pytanie dotyczyło skali występującej w gminie dyskryminacji ze względu na płeć. Odpowiedzi na to pytanie nie jest w stanie określić 40% ankietowanych, natomiast 33,3% nie widzi w tej kwestii żadnego problemu. Dostrzega go jedynie 26,6% respondentów, ale żaden z nich nie uważa jego skali za wysoką.

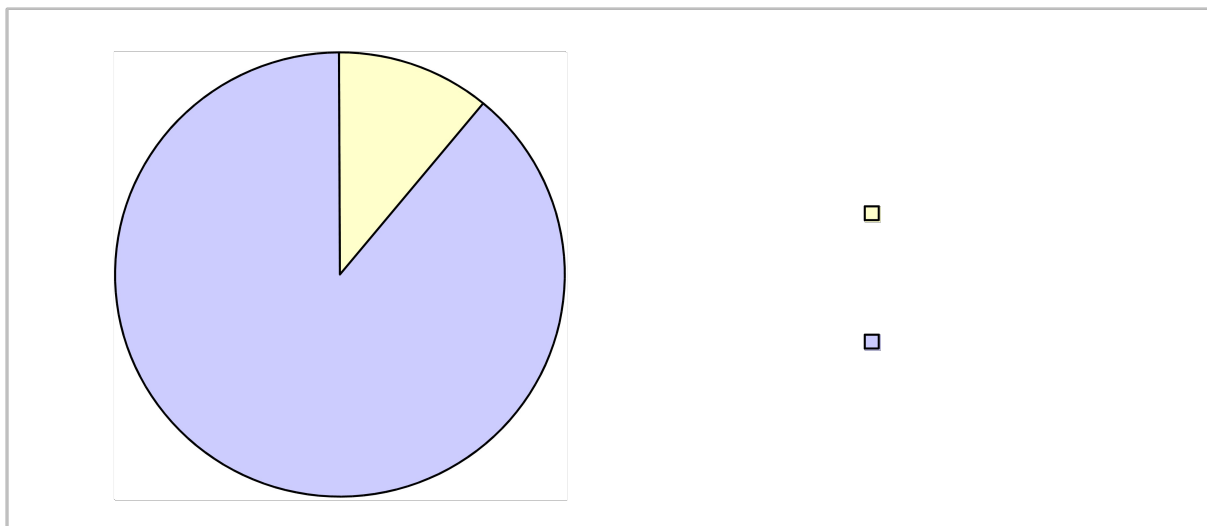
Wykres 15. Jeśli dyskryminacja ze względu na płeć jest problemem w gminie, jaka jest jego skala?

Dane z badania ankietowego.

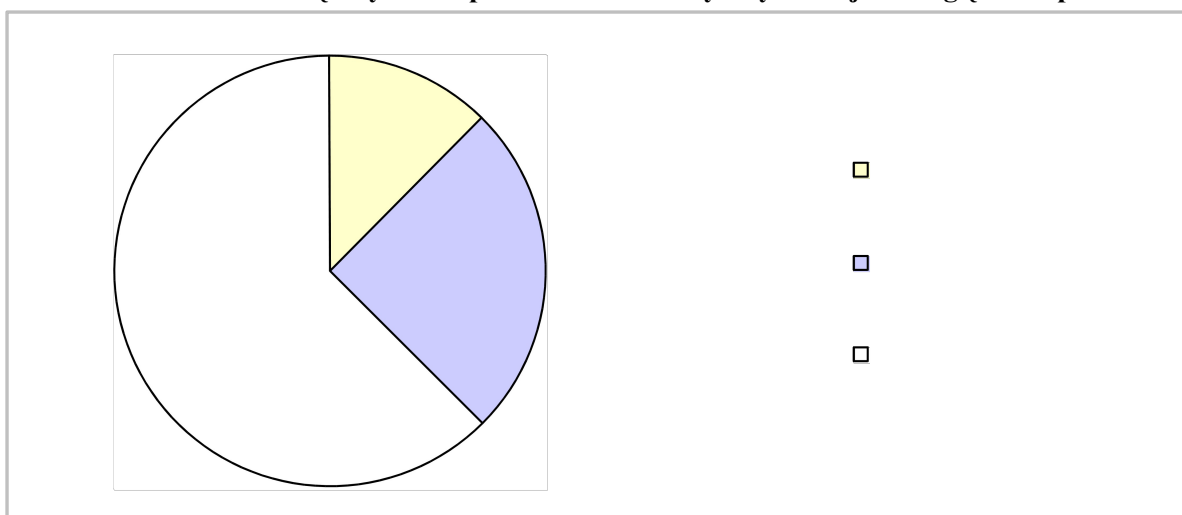
Ankietowani udzielali również odpowiedzi na pytania dotyczące prowadzonych w gminie działań na rzecz równości szans kobiet i mężczyzn lub przeciwdziałania dyskryminacji ze względu na płeć. Z udzielonych odpowiedzi wynika, że takie działania są znikome i trudne do określenia przez mieszkańców gminy, dlatego większość respondentów (66,7%) nie jest w stanie ich ocenić, zaś 26,7% uważa, że w ogóle nie są prowadzone. Szczegóły udzielonych odpowiedzi przedstawiają dwa poniższe wykresy.

Wykres 16. Czy w gminie są prowadzone działania na rzecz równości szans kobiet i mężczyzn lub przeciwdziałania dyskryminacji ze względu na płeć?

Dane z badania ankietowego.

Wykres 17. Jeżeli są prowadzone, to jak Pan(-i) ocenia prowadzone w gminie działania na rzecz równości szans kobiet i mężczyzn lub przeciwdziałania dyskryminacji ze względu na płeć?

Dane z badania ankietowego.

Z przeprowadzonego badania wynika, że problemy dotyczące równości płci w gminie koncentrują się głównie w obszarze zatrudnienia, a znane respondentom przypadki dyskryminacji ze względu na płeć w większości nie są znane mieszkańcom gminy Zębowice. Samorząd gminy prowadzi działania na rzecz równości szans kobiet i mężczyzn oraz przeciwdziałania dyskryminacji ze względu na płeć, ale te działania są znikome i trudne do określenia dla ankietowanych.

Planując działania zmierzające do poprawy sytuacji w zakresie równości płci, należy położyć nacisk na przyczynianie się do osłabienia istniejących nierówności w obszarze rynku pracy, a także uwzględnić zagadnienie równości płci w działaniach ukierunkowanych na wspieranie rodzin i wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży.

18. SYTUACJA DZIECKA

Dziecko wymaga szczególnej opieki i troski. Działalność na jego rzecz powinna polegać przede wszystkim na ochronie jego praw, wyrównywaniu szans życiowych poprzez ułatwianie dostępu do oświaty, służby zdrowia i wypoczynku oraz na asekurowaniu go w obliczu zagrożeń.

Analiza sytuacji dziecka w gminie Zębowice została dokonana na podstawie ankiety wypełnionej w funkcjonującej na jej terenie placówce oświatowej – Zespole Gminaszkolno-Szkolnym w Zębowicach (249 uczniów, 32 nauczycieli).

Ankieta pozwoliła zdiagnozować środowisko szkolne i rodzinne uczniów pod kątem występowania zachowań o cechach patologii społecznej oraz uzyskać informację na temat prowadzonych w placówce oświatowo-wychowawczej działań opiekuńczo-wychowawczych, profilaktycznych i leczniczych.

Zasoby i oferta szkolna

Z analizy ankiet wynika, że Zespół Gminaszkolno-Szkolny zatrudnia pedagoga, pielęgniarkę, logopedę i doradcę zawodowego (brak psychologa). Placówka nie posiada klas integracyjnych. Prowadzi dożywianie uczniów, zapewnia im dostęp do Internetu i daje możliwość korzystania z sali gimnastycznej. Nie stwierdzono trudności z dojazdem uczniów do szkoły.

Placówka oferuje dzieciom i młodzieży zajęcia dodatkowe. Najczęściej przyjmują one postać różnorodnych tematycznie kół zainteresowań. Jednocześnie w Zespole Gimnazjalno-Szkolnym prowadzone zajęcia dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Wśród nich organizowane są: zajęcia wyrównawcze, korekcyjno-kompensacyjne, logopedyczne, socjoterapeutyczne.

Problemy dosięgające uczniów i ich rodziny

Problemy, które w najpoważniejszym stopniu dosięgają uczniów i ich rodziny, zidentyfikowano w dwojaki sposób, tj. odpowiadając na pytanie o charakterze otwartym oraz wypełniając zamknięty katalog cech patologicznych obejmujący 14 zmiennych.

Określając problemy w odpowiedzi na pytanie otwarte, wskazano głównie na eurosieroctwo związane z wyjazdami rodziców w poszukiwaniu pracy za granicę. Zwracali

również uwagę na dysfunkcje występujące w domu, odnoszące się do nadużywania alkoholu przez rodziców.

Wypełniając zamknięty katalog cech patologicznych, stwierdzano ich obecność, podając jednocześnie liczbę ujawnionych przypadków. Szczegółowe informacje na temat zdiagnozowanych w środowisku szkolnym i w domu rodzinnym uczniów problemów społecznych zawierają poniższe tabele.

Tabela 43. Problemy występujące w środowisku szkolnym i rodzinnym dzieci i młodzieży z gminy uczęszczających do szkół podstawowych i gimnazjalnych

cechy patologii społecznej	obecność poszczególnych cech	
	liczba ujawnionych przypadków	nie występuje
sięganie po alkohol	–	X
sięganie po narkotyki	–	X
palenie papierosów	3	
ucieczki z domu	–	X
kradzieże	–	X
agresja i przemoc, w tym: poniżanie, zastraszanie, znęcanie się, bicie, wymuszanie pieniędzy, zmuszanie do palenia papierosów	–	X
autoagresja	–	X
przestępczość ujawniona	–	X
niszczenie mienia szkolnego	–	X
udział w grupach negatywnych	–	X
problemy wymagające nadzoru kuratora sądowego	–	X
przemoc w rodzinie	1	
zaniedbanie przez dom	2	
wykorzystywanie seksualne	–	X

Dane z badań ankietowanych przeprowadzonych w Zespole Gimnazjalno-Szkolnym w Zębowicach.

Do problemów występujących w szkole i w domu rodzinnym dzieci i młodzieży zaliczono: sięganie przez uczniów po papierosy (3 ujawnione przypadki), zaniedbanie przez dom (2 przypadki) i przemoc w rodzinie (1 przypadek).

Obszary, w jakich należałoby przeprowadzić badania wśród dzieci, młodzieży i rodziców

Zidentyfikowano również obszary, w jakich należałoby przeprowadzić badania wśród dzieci, młodzieży i rodziców. Zaliczono do nich: wykorzystywanie seksualne, zaniedbanie przez dom i przemoc w rodzinie.

Działania profilaktyczne podejmowane w szkołach

W Zespole Gimnazjalno-Szkolnym w Zębowicach podejmowane są różnorodne działania wychowawcze i profilaktyczne. Placówka posiada program profilaktyczny, który w swoim harmonogramie zawiera m.in.: scenki profilaktyczne, warsztaty dla rodziców i uczniów, spotkania z policjantem, konkurs plastyczny „Wrogowie naszego zdrowia”.

Działania profilaktyczne i naprawcze konieczne do przeprowadzenia

Określając działania profilaktyczne i naprawcze, które należałoby przeprowadzić w placówce, wskazano głównie na potrzebę zintensyfikowania działalności w zakresie profilaktyki uzależnień, np. poprzez organizację „Tygodnia walki z papierosem” oraz „Tygodnia trzeźwości”.

Współpraca szkół z rodzicami uczniów

Przedstawiciele Zespołu Gimnazjalno-Szkolnego uznali współpracę z rodzicami uczniów za zadowalającą. W jej ramach odbywają się zebrania z rodzicami, udział rodziców w uroczystościach szkolnych, organizowanie przez rodziców Dnia Dziecka.

Współpraca szkół z instytucjami i organizacjami wspierającymi dzieci, młodzież i rodziny

Podobnie jak w przypadku oceny współpracy szkół z rodzicami, przedstawiciele Zespołu Gimnazjalno-Szkolnego w Zębowicach stwierdzili, że współpraca z instytucjami i organizacjami wspierającymi dzieci, młodzież i rodziny jest zadowalająca.

Do podmiotów tych zaliczono: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Urząd Gminy, Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną w Oleśnie, Sąd Rodzinny, Policję.

Możliwości przyczynienia się szkół do poprawy sytuacji dzieci i młodzieży

Zastanawiając się nad tym, w jaki sposób szkoła może się przyczynić do poprawy sytuacji dzieci i młodzieży w gminie, pedagodzy wskazywali na konieczność wspierania rodzin w ich funkcjach wychowawczych.

Jako wciąż niezadowalające określono efekty działań związanych z pedagogizacją rodziców, które są prowadzone dwa razy w roku. W związku z tym planowana jest realizacja, wraz z poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną, projektu „Szkoła dla rodziców”.

19. SYTUACJA OSÓB STARSZYCH

Planowanie działań mających na celu zapobieganie wykluczeniu społecznemu osób starszych, zapewnianie im odpowiednich warunków życia oraz kontynuowania aktywności, wymaga zbadania liczebności i struktury tej grupy mieszkańców gminy.

Jak wynika z danych demograficznych w latach 2011-2013 w gminie Zębowice liczba mieszkańców w wieku 60 lat i więcej ulegała wahaniom (702 w 2011 roku, 721 w 2012 roku, 708 w 2013 roku).

Jednocześnie zmieniał się również odsetek osób w wieku 60 i więcej lat w ogólnej liczbie mieszkańców gminy (18,41% w 2011 roku, 18,95% w 2012 roku, 18,87% w 2013 roku). Liczba osób starszych w gminie Zębowice w analizowanym okresie lat 2011-2013 ciągle kształtowała się na wysokim poziomie. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 44. Mieszkańcy gminy w wieku poprodukcyjnym w latach 2011-2013

	2011	2012	2013
ludność gminy ogółem	3.813	3.804	3.751
liczba osób w wieku 60 lat i więcej	702	721	708
udział osób w wieku 60 lat i więcej w ogóle ludności gminy	18,41%	18,95%	18,87%

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

Wśród mieszkańców gminy z analizowanej grupy wiekowej najwięcej było w 2011 r. osób w wieku 70-74 lat (197), w 2012 r. osób w wieku 75-79 lat (173), w 2013 r. osób w wieku 75-79 lat (169).

Największy odsetek kobiet występował w każdym roku analizowanego okresu w najstarszej grupie wiekowej (85 i więcej lat). Poniższa tabela przedstawia szczegółowe dane na temat struktury wiekowej mieszkańców gminy w wieku 60 lat i więcej oraz ich podział według płci.

Tabela 45. Mieszkańcy gminy w wieku 60 lat i więcej według płci w latach 2011-2013

wiek w latach	mężczyźni	kobiety	ogółem	udział kobiet
2011 rok				
60-64	67	82	149	55,03%
65-69	46	36	82	43,90%
70-74	73	124	197	62,94%
75-79	46	101	147	69,71%

80-84	28	64	92	69,57%
85 i więcej	8	27	35	77,14%
2012 rok				
60-64	80	90	170	52,94%
65-69	45	35	80	43,75%
70-74	61	104	165	63,03%
75-79	61	112	173	64,74%
80-84	25	61	86	70,93%
85 i więcej	9	38	47	80,85%
2013 rok				
60-64	82	84	166	50,60%
65-69	45	46	91	50,55%
70-74	51	85	136	64,89%
75-79	58	111	169	65,68%
80-84	34	63	97	64,95%
85 i więcej	7	42	49	85,71%

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

Coraz liczniejszej grupie seniorów trzeba będzie udzielić stosownej pomocy materialnej i rzeczowej, ułatwić im korzystanie z usług medycznych, opiekuńczych i rehabilitacyjnych oraz różnorodnych form aktywnego spędzania czasu wolnego. W tym kontekście należy zauważyć, że w gminie wsparcia dla osób starszych w ramach małych form pomocy pełni klub seniora.

Wśród beneficjentów pomocy społecznej udzielanej przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zębowicach w 2013 roku było 35 osób w wieku powyżej 60 lat. Wśród nich było 22 emerytów.

20. SYTUACJA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Niepełnosprawność oznacza trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy. Schorzeniami, które najczęściej przyczyniają się do niepełnosprawności, są choroby układu krążenia oraz dysfunkcje narządu ruchu.

Z uwagi na to, że jedynym pełnym badaniem, którego wyniki pozwalają ustalić liczbę osób niepełnosprawnych, są narodowe spisy powszechne, w analizie sytuacji tej grupy ludności gminy Zębowice uwzględniono dane z ostatniego opublikowanego spisu, który został przeprowadzony w 2002 roku. Wtedy w gminie Zębowice mieszkało 467 osób niepełnosprawnych (263 mężczyzn i 204 kobiety), w tym 343 osoby niepełnosprawne prawnie (224 mężczyzn i 119 kobiet) oraz 124 osoby niepełnosprawne tylko biologicznie (39 mężczyzn i 85 kobiet). Udział osób dotkniętych niepełnosprawnością w ogóle ludności gminy wynosił 11,04%. W 2002 roku 244 osoby niepełnosprawne w gminie były w wieku produkcyjnym. Stanowiły one 9,55% ogółu ludności gminy będącej w tej ekonomicznej grupie wieku. Liczną grupę reprezentowały osoby niepełnosprawne w wieku poprodukcyjnym (204 osoby), których odsetek wśród osób starszych w gminie wynosił 28,22%.

Poniższa tabela przedstawia szczegółowe dane na temat struktury wiekowej osób niepełnosprawnych w gminie w 2002 roku.

Tabela 46. Struktura wiekowa osób niepełnosprawnych w gminie w 2002 roku

ekonomiczna grupa wieku	liczba osób	udział w ogóle osób niepełnosprawnych	udział w ogóle ludności w danej ekonomicznej grupie wieku
osoby w wieku przedprodukcyjnym	19	4,07%	2%
osoby w wieku produkcyjnym	244	52,25%	9,55%
osoby wieku poprodukcyjnym	204	43,68%	28,22%

Dane Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002.

Informacje, które w pewnym stopniu umożliwiają obserwację zachodzących w kolejnych latach zmian liczebności osób niepełnosprawnych w gminie oraz wskazanie trendu tych zmian, zawierają dane dotyczące liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności oraz liczby wydanych w analizowanym okresie orzeczeń o niepełnosprawności lub o stopniu niepełnosprawności.

Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące liczby rodzin w gminie, korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w latach 2011-2013 oraz liczbę osób w tych rodzinach i jej procentowy udział w ludności gminy.

Tabela 47. Rodziny w gminie korzystające z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w latach 2011-2013

	2011	2012	2013

liczba rodzin	62	47	50
liczba osób łącznie w rodzinach	126	91	88
udział liczby osób w rodzinach w ogólnej liczbie ludności gminy	3,3%	2,4%	2,3%

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zębowicach.

W 2011 roku z pomocy społecznej udzielonej przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zębowicach z powodu niepełnosprawności skorzystały 62 rodziny liczące 126 osób. W 2012 roku z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności skorzystało 47 rodzin liczących 91 osób. W 2013 roku z tej pomocy skorzystało 50 rodzin liczących 88 osób.

Należy także odnotować, że GOPS wypłaca dodatki do zasiłku rodzinnego z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego. W 2013 roku wypłacono 123 takie świadczenia na łączną kwotę 12.300 zł.

Ponadto na terenie gminy funkcjonuje Dom Pomocy Społecznej w Radawiu, który kieruje swoją ofertą pomocy do mężczyzn niepełnosprawnych intelektualnie. W 2013 roku ze wsparcia tej jednostki korzystało 65 osób.

Osoby niepełnosprawne zamieszkałe w gminie Zębowice mogą korzystać także ze wsparcia finansowego udzielanego przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Oleśnie, które dysponuje środkami na dofinansowanie uczestnictwa, wraz z opiekunami, w turnusach rehabilitacyjnych, zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze, likwidacji barier architektonicznych, technicznych lub w komunikowaniu się.

Kolejna tabela przedstawia liczbę orzeczeń wydanych mieszkańcom gminy w latach 2011-2013 przez Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności, funkcjonujący w strukturach Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Oleśnie.

Tabela 48. Orzeczenia o niepełnosprawności lub o stopniu niepełnosprawności wydane mieszkańcom gminy w latach 2011-2013

	2011	2012	2013
liczba orzeczeń o niepełnosprawności wydanych dzieciom z gminy do lat 16	6	8	3
liczba orzeczeń o stopniu niepełnosprawności wydanych mieszkańcom gminy powyżej 16 roku życia	66	43	54

Dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Oleśnie.

Poza instytucjonalnymi jednostkami pomocy społecznej, wsparcie i opiekę osobom niepełnosprawnym świadczą także organizacje pozarządowe. Do tych organizacji, z których

pomocy mogą korzystać osoby niepełnosprawne z gminy Zębowice, zaliczają się: Stowarzyszenie Przyjaciół Osób Sprawnych Inaczej przy Domu Pomocy Społecznej w Radawiu, będące organizacją pożytku publicznego oraz Caritas Diecezji Opolskiej, który to podmiot prowadzi Stację Caritas i Gabinet Rehabilitacyjny w Zębowicach, gdzie niepełnosprawnym mieszkańcom gminy świadczone są usługi zdrowotne, pielęgnacyjne i rehabilitacyjne.

21. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT (jej nazwa to akronim angielskich słów: Strengths – mocne strony, Weaknesses – słabe strony, Opportunities – szanse i Threats – zagrożenia) jest jedną z najpopularniejszych heurystycznych technik analitycznych służących porządkowaniu informacji. Bywa stosowana we wszystkich obszarach planowania strategicznego. Heurystyka (z greckiego *heurisko* – znajduję) to umiejętność wykrywania nowych faktów oraz znajdowania związków między nimi. Analityczne metody heurystyczne polegają na rozwiązywaniu problemów badawczych poprzez wyszukiwanie istotnych informacji w drodze dyskusji i porządkowanie ich w celu odnalezienia łączących je związków.

Analiza SWOT opiera się na wspólnym usystematyzowaniu posiadanych informacji z danego obszaru, poprzez przyporządkowanie ich do jednej z czterech grup (mocne strony, słabe strony, szanse i zagrożenia). Dzięki takiemu postępowaniu z całego posiadanego zasobu informacji zostają wyodrębnione i zidentyfikowane te, które są istotne strategicznie. W przypadku Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych analiza SWOT stanowi efektywną metodę identyfikacji mocnych i słabych stron lokalnego systemu pomocy społecznej oraz szans i zagrożeń, jakie przed nim stoją. Pozwala oszacować potencjał, jakim się dysponuje oraz określić stopień, w jakim posiadane zasoby odpowiadają potrzebom i oczekiwaniom społeczności lokalnej.

Przedstawiona poniżej analiza została przeprowadzona z udziałem przedstawicieli samorządu gminy, który jest podmiotem analizy, i obejmuje następujące obszary:

- bezrobocie i ubóstwo;
- rodzina, dziecko i młodzież;
- uzależnienia i przemoc w rodzinie;
- bezdomność;
- starość;
- niepełnosprawność;

- kapitał społeczny i ludzki.

Obszar BEZROBOCIE I UBÓSTWO	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • prowadzenie działań mających na celu ograniczenie zjawiska bezrobocia w gminie, w tym wśród kobiet • prowadzenie działań służących aktywizacji osób bezrobotnych w wieku 45 lat i więcej • przeciwdziałanie zjawisku dziedziczenia bezrobocia • prowadzenie przez pracowników socjalnych działań służących aktywizacji osób bezrobotnych • upowszechnianie ofert pracy, informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego i szkoleniach • rozpowszechnianie ofert pracy z zagranicy • pozyskiwanie środków finansowych z funduszy zewnętrznych na przeciwdziałanie bezrobociu (m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej) • prowadzenie działań mających na celu zachęcanie inwestorów do tworzenia nowych miejsc pracy • podejmowanie działań wpływających na dostosowywanie kierunków kształcenia do potrzeb rynku pracy • możliwość skorzystania przez osoby bezrobotne z oferty organizacji pozarządowych działających na ich rzecz • przeciwdziałanie zjawisku ubóstwa 	<ul style="list-style-type: none"> • brak działań służących ograniczeniu zjawiska nielegalnego zatrudnienia • brak zakładów pracy na terenie gminy • kłopoty z dojazdem do miejsc pracy poza gminą • migracja zarobkowa ludzi młodych i wykształconych w poszukiwaniu pracy poza teren gminy, także za granicę • niewielka liczba propozycji pracy dla kobiet
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • wystarczająca wiedza osób bezrobotnych o dostępnych ofertach pracy i wolnych miejscach pracy • korzystanie przez osoby bezrobotne z dostępu do europejskich rynków pracy • wystarczająca wiedza osób bezrobotnych o usługach poradnictwa zawodowego i szkoleniach 	<ul style="list-style-type: none"> • utrzymujący się wysoki poziom bezrobocia, w tym wśród kobiet oraz osób w wieku 45 lat i więcej • niezminiejszą się skala zjawiska dziedziczenia bezrobocia • wzrost liczby osób bezrobotnych wymagających aktywizacji • brak działań ograniczających bezrobocie dzięki środkom finansowym z funduszy zewnętrznych (m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej) • niewzrastająca liczba nowych inwestorów tworzących miejsca pracy w gminie • ograniczone możliwości znalezienia zatrudnienia na lokalnym rynku pracy przez kończącą edukację młodzież • zbyt małe gospodarstwa rolne • niewystarczająca do złagodzenia problemów związanych z bezrobociem w gminie oferta

	<p>organizacji pozarządowych działających na rzecz osób bezrobotnych</p> <ul style="list-style-type: none"> • niezmnijający się poziom nielegalnego zatrudnienia • postępujące wśród mieszkańców gminy zjawisko ubóstwa • postępujące zjawisko ukrytego bezrobocia, szczególnie wśród mieszkańców posiadających gospodarstwa rolne do 1 ha • odpływ młodzieży i osób w wieku produkcyjnym w związku z wyjazdami do pracy za granicę
--	---

Obszar RODZINA, DZIECKO, MŁODZIEŻ	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • prowadzenie działań zapobiegających dysfunkcjom rodzin • prowadzenie efektywnej pracy socjalnej w obszarze wspierania rodzin, dzieci i młodzieży • działania związane z analizowaniem potrzeb rodzin, dzieci i młodzieży • koordynowanie działań instytucji wspierających rodziny, dzieci i młodzież • monitorowanie zapotrzebowania na opiekę przedszkolną • odpowiednia baza dydaktyczna zapewniająca właściwy rozwój uczniów w szkołach podstawowych i gimnazjach • oferowanie uczniom przez placówki oświatowe zajęć pozalekcyjnych • dostosowywanie do potrzeb i oczekiwań dzieci i młodzieży oferty spędzania czasu wolnego • możliwość skorzystania przez rodziny, dzieci i młodzież z oferty organizacji pozarządowych działających na ich rzecz • propagowanie idei wolontariatu wśród dzieci i młodzieży • prowadzenie działań profilaktycznych w obszarze zdrowia oraz działań mających na celu zwiększenie dostępności opieki medycznej dla mieszkańców 	<ul style="list-style-type: none"> • brak dostępu do poradnictwa specjalistycznego dla rodzin wymagających tego rodzaju wsparcia • brak działań inicjujących powstawanie w gminie grup i ośrodków wsparcia dla osób samotnie wychowujących dzieci i rodzin • brak placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży na terenie gminy • brak świetlic terapeutycznych • niewystarczające możliwości rozwoju szkolnictwa ponadgimnazjalnego • problemy z komunikacją na terenie gminy (PKP, PKS)
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • dostateczne rozpoznanie potrzeb rodzin, dzieci i młodzieży w gminie • dobry przepływ informacji między instytucjami wspierającymi rodziny, dzieci i młodzież • odpowiednia dostępność opieki przedszkolnej • dostateczne środki finansowe na utrzymanie i rozwój bazy dydaktycznej szkół 	<ul style="list-style-type: none"> • utrzymująca się liczba rodzin dysfunkcyjnych w gminie • niewystarczający zakres pracy socjalnej prowadzonej z rodzinami wymagającymi wsparcia • niezaspokajanie potrzeb w zakresie poradnictwa specjalistycznego udzielanego rodzinom

<p>podstawowych i gimnazjalnych</p>	<ul style="list-style-type: none"> • brak grup i ośrodków wsparcia dla rodzin i osób samotnie wychowujących dzieci • niewystarczający dostęp do placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży w gminie • brak możliwości kontynuowania przez młodzież nauki na poziomie ponadgimnazjalnym w gminie • niewystarczająca oferta zajęć pozalekcyjnych • niedostosowana do potrzeb i oczekiwań dzieci i młodzieży oferta spędzania czasu wolnego • niedostosowana do potrzeb oferta organizacji pozarządowych zajmujących się problemami rodzin, dzieci i młodzieży • słabe zaangażowanie dzieci i młodzieży w ideę wolontariatu • niewielkie zainteresowanie zdrowym trybem życia wśród mieszkańców • niewystarczający zakres świadczeń medycznych
-------------------------------------	--

<p style="text-align: center;">Obszar UZALEŻNIENIA I PRZEMOC W RODZINIE</p>	
<p style="text-align: center;">mocne strony</p>	<p style="text-align: center;">słabe strony</p>
<ul style="list-style-type: none"> • prowadzenie w gminie działalności terapeutycznej i rehabilitacyjnej w obszarze uzależnień (porozumienie z gminą Olesno) • działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Uzależnień • zapewnianie dostępu do pomocy psychospołecznej i prawnej rodzinom dotkniętym problemami uzależnień • kierowanie osób uzależnionych i współuzależnionych na leczenie odwykowe • prowadzenie wśród nauczycieli, rodziców i sprzedawców napojów alkoholowych działań edukacyjno-szkoleniowych w zakresie uzależnień • diagnozowanie problemów spożywania alkoholu i zażywania narkotyków przez nieletnich • kontrolowanie punktów sprzedaży napojów alkoholowych • badanie problemu nielegalnego obrotu alkoholem • pozyskiwanie kadry do pracy z osobami uzależnionymi, współuzależnionymi i dotkniętymi przemocą w rodzinie • prowadzenie przez placówki oświatowe działań profilaktycznych, informacyjnych i edukacyjnych w obszarze uzależnień wśród dzieci i młodzieży 	<ul style="list-style-type: none"> • niewystarczające działania w zakresie inicjowania powstawania grup wsparcia i instytucji wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych • brak możliwości skorzystania przez osoby uzależnione, współuzależnione i dotknięte przemocą w rodzinie z oferty organizacji pozarządowych działających na ich rzecz

<ul style="list-style-type: none"> • programowanie działań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie • prowadzenie poradnictwa i podejmowanie interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie • funkcjonowanie w gminie zespołu interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie • zapewnianie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia • kierowanie sprawców przemocy w rodzinie do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych 	
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • możliwość korzystania ze wsparcia psychospołecznego i prawnego przez wszystkie potrzebujące rodziny • zwiększająca się świadomość rodziców, nauczycieli i sprzedawców napojów alkoholowych co do zagrożeń uzależnieniami • brak występowania zjawiska nielegalności sprzedaży napojów alkoholowych • zapewnienie pomocy grup i instytucji wsparcia wszystkim zainteresowanym osobom uzależnionym i współuzależnionym • wystarczająca kadra pracująca z osobami uzależnionymi, współuzależnionymi i dotkniętymi przemocą w rodzinie • wzrastająca wśród dzieci i młodzieży świadomość zagrożenia uzależnieniami • realizowanie programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie • objęcie poradnictwem i interwencją z powodu przemocy w rodzinie wszystkich potrzebujących rodzin • niewzrastająca liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie wymagających umieszczenia w ośrodkach wsparcia 	<ul style="list-style-type: none"> • niezadowalające efekty działań podejmowanych w celu leczenia uzależnień • mała skuteczność leczenia odwykowego z uzależnień • kłopoty z dojazdem do instytucji pomagających osobom uzależnionym • sięganie przez nieletnich po alkohol i narkotyki • niedostosowanie do potrzeb oferty organizacji pozarządowych działających w obszarze uzależnień i przeciwdziałania przemocy w rodzinie • wzrost liczby osób, w stosunku do których istnieje potrzeba podjęcia działań interdyscyplinarnych • wzrost liczby osób wymagających działań korekcyjno-edukacyjnych

Obszar BEZDOMNOŚĆ	
mocne strony	słabe strony

<ul style="list-style-type: none"> • diagnozowanie problemu bezdomności • niewystępowanie problemu bezdomności w gminie 	<ul style="list-style-type: none"> • brak działań zapobiegających bezdomności • ograniczone możliwości zapewnienia osobom bezdomnym schronienia • nieudzielanie wsparcia osobom bezdomnym przybywającym z innych gmin • nieprowadzenie działań uwrażliwiających mieszkańców na problemy osób bezdomnych • brak organizacji pozarządowych działających na rzecz osób bezdomnych
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • wystarczające rozpoznanie zjawiska bezdomności • niezwiększająca się liczba osób zagrożonych bezdomnością • brak zjawiska napływu osób bezdomnych przybyłych z innych gmin • brak zjawiska dyskryminowania osób bezdomnych 	<ul style="list-style-type: none"> • niewystarczające możliwości zapewnienia schronienia osobom bezdomnym • brak organizacji pozarządowych działających na rzecz osób bezdomnych

Obszar STAROŚĆ	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • analizowanie sytuacji demograficznej gminy, z uwzględnieniem struktury wiekowej mieszkańców • prowadzenie działań na rzecz wzmocnienia potencjału osób starszych • informowanie osób starszych o dostępnych formach pomocy • wystarczająca liczba pracowników świadczących osobom starszym usługi opiekuńcze • podejmowanie działań zmierzających do większego zaangażowania rodzin w sprawowanie opieki nad osobami starszymi • funkcjonowanie grup wsparcia i instytucji działających na rzecz osób starszych • zapewnianie osobom starszym wsparcia w ramach Klubu Seniora • kierowanie osób wymagających całodobowej opieki do domów pomocy społecznej • prowadzenie działań mających na celu poprawienie warunków codziennego funkcjonowania osób starszych • prowadzenie działań prozdrowotnych wśród osób starszych • podejmowanie działań umożliwiających osobom starszym kontynuowanie aktywności społecznej i zawodowej • uwrażliwianie społeczności lokalnej na problemy i potrzeby osób starszych • prowadzenie działań mających na celu dostosowanie infrastruktury technicznej do 	<ul style="list-style-type: none"> • brak domu dziennego pobytu dla osób starszych

<p>potrzeb osób starszych</p> <ul style="list-style-type: none"> • możliwość skorzystania przez osoby starsze z oferty organizacji pozarządowych działających na ich rzecz • funkcjonowanie wolontariatu na rzecz osób starszych 	
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • wzmacnianie potencjału osób starszych przez zasoby gminy • posiadanie przez osoby starsze wiedzy o dostępnych formach pomocy • możliwość uzyskania przez osoby starsze pomocy ze strony rodziny • powszechnie dostępna oferta grup wsparcia i instytucji wsparcia dla osób starszych • odpowiedni dostęp osób starszych do małych form pomocy (funkcjonowanie Klubu Seniora) • dobra dostępność domów pomocy społecznej • wystarczająca dla zaspokojenia potrzeb osób starszych oferta działań prozdrowotnych • zaspokajające potrzeby możliwości kontynuowania przez osoby starsze aktywności społecznej i zawodowej • dostrzeganie problemów i potrzeb osób starszych • odpowiednia do potrzeb osób starszych infrastruktura techniczna • dostosowana do potrzeb oferta organizacji pozarządowych zajmujących się problemami osób starszych • odpowiednia liczba wolontariuszy wspierających seniorów w codziennym życiu 	<ul style="list-style-type: none"> • wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym w społeczności gminy • wzrost liczby seniorów wymagających wsparcia w formie usług opiekuńczych • wymagające poprawy warunki codziennego funkcjonowania osób starszych w gminie

Obszar NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • monitorowanie liczby orzeczeń o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności wydawanych mieszkańcom gminy • informowanie osób niepełnosprawnych o przysługujących im prawach oraz dostępnych formach pomocy • odpowiednia liczba pracowników świadczących opiekę i wsparcie osobom niepełnosprawnym • współpraca z podmiotami świadczącymi usługi rehabilitacyjne osobom niepełnosprawnym • udział w likwidowaniu barier utrudniających codzienne życie osobom niepełnosprawnym • upowszechnianie wśród osób 	<ul style="list-style-type: none"> • brak specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi • brak mieszkań chronionych • brak działań inicjujących powstawanie w gminie grup wsparcia i instytucji działających na rzecz osób niepełnosprawnych

<p>niepełnosprawnych ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy</p> <ul style="list-style-type: none"> • tworzenie grup i klas integracyjnych w placówkach oświatowo-wychowawczych • uwrażliwianie społeczności lokalnej na problemy i potrzeby osób niepełnosprawnych • podejmowanie działań służących zwiększeniu społecznej akceptacji osób niepełnosprawnych • możliwość skorzystania przez osoby niepełnosprawne z oferty organizacji pozarządowych działających na ich rzecz • funkcjonowanie Stowarzyszenia na rzecz Osób Niepełnosprawnych przy DPS-ie Radawie • Gabinet Rehabilitacyjny przy Stacji Caritas oraz działalność Stacji na rzecz osób długotrwale chorych • funkcjonowanie wolontariatu na rzecz osób niepełnosprawnych 	
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • posiadanie przez osoby niepełnosprawne wiedzy o przysługujących im prawach i dostępnych formach wsparcia • wystarczający dostęp do usług rehabilitacyjnych w gminie • społeczna akceptacja dla likwidacji barier utrudniających osobom niepełnosprawnym codzienne życie • wystarczająca wiedza osób niepełnosprawnych o dostępnych ofertach pracy i wolnych miejscach pracy • zmniejszająca się liczba dzieci wymagających umieszczenia w grupach i klasach integracyjnych • dostateczna wiedza społeczności lokalnej na temat problemów i potrzeb osób niepełnosprawnych • wzrost społecznej akceptacji osób niepełnosprawnych • dostosowana do potrzeb oferta organizacji pozarządowych zajmujących się problemami osób niepełnosprawnych • odpowiednia liczba wolontariuszy wspierających osoby niepełnosprawne w codziennym życiu 	<ul style="list-style-type: none"> • wzrastająca liczba mieszkańców gminy posiadających orzeczenie o niepełnosprawności lub stopniu niepełnosprawności • niedostateczna liczebność kadry zapewniającej opiekę i wsparcie osobom niepełnosprawnym • niewystarczający dostęp do specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi • nieodpowiednia do potrzeb osób niepełnosprawnych oferta grup i instytucji wsparcia

mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • wystarczająca liczba pracowników socjalnych • podnoszenie przez pracowników pomocy społecznej kwalifikacji zawodowych poprzez udział w szkoleniach i różnych formach doskonalenia zawodowego • diagnozowanie problemów społecznych w gminie • informowanie beneficjentów systemu pomocy społecznej o możliwościach uzyskania wsparcia • możliwość wyrażania opinii na temat jakości obsługi przez beneficjentów • możliwość poszerzenia sieci placówek pomocy społecznej w gminie • pozyskiwanie dodatkowych środków na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej, m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej • podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz z przedstawicielami kościołów i związków wyznaniowych 	<ul style="list-style-type: none"> • nieprowadzenie działań zapobiegających wypaleniu zawodowemu pracowników pomocy społecznej • brak aktualizowanej na bieżąco bazy danych o instytucjach wsparcia i organizacjach pozarządowych mogących świadczyć pomoc mieszkańcom • brak wolontariatu w pomocy społecznej • brak działań mających na celu uświadamianie lokalnej społeczności o roli i potrzebach sektora pomocy społecznej
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • niezwiększająca się liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej przypadających na jednego pracownika socjalnego • wystarczające działania na rzecz podnoszenia kwalifikacji kadry pomocy społecznej • wystarczająca wiedza na temat problemów społecznych w gminie • posiadanie przez beneficjentów systemu pomocy społecznej dostatecznej wiedzy o dostępnych formach wsparcia • możliwości poprawy jakości obsługi klientów pomocy społecznej • posiadanie przez pracowników pomocy społecznej wiedzy na temat instytucji wsparcia i organizacji pozarządowych mogących świadczyć pomoc mieszkańcom • włączanie się organizacji pozarządowych i przedstawicieli kościołów i związków wyznaniowych w działania pomocowe 	<ul style="list-style-type: none"> • niedostateczne działania zapobiegające wypaleniu zawodowemu wśród pracowników pomocy społecznej • konieczność poszerzenia sieci placówek pomocy społecznej w gminie do zaspokojenia potrzeb mieszkańców • nieodpowiednie zabezpieczenie finansowe dla realizacji zadań z zakresu pomocy społecznej • niewystarczająca liczba wolontariuszy świadczących pomoc osobom wymagającym wsparcia • mała świadomość społeczności lokalnej co do roli i potrzeb sektora pomocy społecznej

22. PODSUMOWANIE DIAGNOZY

Diagnoza przeprowadzona w ramach Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zębówice obejmowała kilkanaście zagadnień. Jej wyniki posłużyły, po ich nałożeniu na kompetencje samorządu gminnego, do opracowania założeń polityki społecznej gminy na lata 2014-2020. Zostały one przedstawione w części programowej strategii i zawierają działania, które powinny przyczynić się do zminimalizowania problemów społecznych tak występujących w gminie obecnie, jak i w najbliższych latach. Działania te są wyznaczone w następujących obszarach:

1. **Przeciwdziałanie bezrobociu, ubóstwu i bezdomności oraz zapobieganie ich skutkom** poprzez:
 - wsparcie osób bezrobotnych i poszukujących pracy oraz ograniczanie dyskryminacji ze względu na płeć w obszarze rynku pracy,
 - zapewnienie ubogim bezpieczeństwa socjalnego.
2. **Wspieranie rodzin i wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży** poprzez:
 - wzmacnianie rodzin, podnoszenie poziomu ich funkcjonowania,
 - pomoc rodzinom będącym w kryzysie; rozwijanie systemu wsparcia,
 - wsparcie dzieci i młodzieży w kształceniu i wszechstronnym rozwoju.
3. **Utrzymanie osób starszych i niepełnosprawnych w środowisku zamieszkania oraz umożliwienie im udziału w życiu społecznym** poprzez:
 - usprawnianie osób starszych i zapewnienie im właściwej opieki,
 - ograniczenie skutków niepełnosprawności oraz aktywizację społeczną i zawodową osób niepełnosprawnych.
4. **Zapewnienie mieszkańcom równego dostępu do służby zdrowia oraz wspieranie rodzin i osób dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie** poprzez:
 - zaspokajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia,
 - profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych i narkomanii oraz przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.
5. **Podniesienie poziomu bezpieczeństwa publicznego** poprzez:
 - przeciwdziałanie przestępczości, w tym wśród nieletnich,
 - zwiększenie poczucia bezpieczeństwa mieszkańców.
6. **Rozwój kapitału społecznego i ludzkiego** poprzez:
 - wzmacnianie kadry pomocy społecznej oraz rozwijanie infrastruktury socjalnej,

- wyzwalanie aktywności obywatelskiej,
- rozwój współpracy z sektorem pozarządowym i podmiotami ekonomii społecznej, wspólne diagnozowanie problemów społecznych i potrzeb mieszkańców.

III. CZĘŚĆ PROGRAMOWA

1. MISJA, CELE STRATEGICZNE I OPERACYJNE, KIERUNKI DZIAŁAŃ

Misja samorządu, sformułowana w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zębowice na lata 2014-2020, jest następująca:

Gmina Zębowice skutecznie przeciwdziała problemom społecznym, zaspokaja potrzeby mieszkańców i stwarza im możliwości rozwoju.

Wypełnienie przyjętej misji jest uwarunkowane realizacją przedstawionych na kolejnych stronach celów strategicznych i operacyjnych oraz kierunków działań.

Cel strategiczny 1.:

Przeciwdziałanie bezrobociu, ubóstwu i bezdomności oraz zapobieganie ich skutkom.

Cele operacyjne:

1. Wsparcie osób bezrobotnych i poszukujących pracy oraz ograniczanie dyskryminacji ze względu na płeć w obszarze rynku pracy.
2. Zapewnienie ubogim bezpieczeństwa socjalnego.

Kierunki działań do celu operacyjnego 1.:

1. Podejmowanie współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w Oleśnie w zakresie upowszechniania ofert pracy, informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego (podjęcie działań w kierunku utworzenia w gminie punktu doradztwa zawodowego), szkoleniach, przygotowaniu zawodowym dorosłych i stażach oraz organizacji robót publicznych, prac interwencyjnych i zatrudnienia socjalnego.
2. Prowadzenie pracy socjalnej z osobami bezrobotnymi, w tym w oparciu o kontrakt socjalny.
3. Zmniejszanie skutków bezrobocia poprzez pomoc finansową udzielaną przez GOPS.
4. Pozyskiwanie inwestorów.
5. Wspieranie rozwoju podmiotów ekonomii społecznej, np. spółdzielni socjalnych.
6. Opracowywanie i realizowanie projektów służących aktywizacji osób bezrobotnych, w tym współfinansowanych z funduszy zewnętrznych, np. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.
7. Wpływanie na dostosowywanie kierunków kształcenia do potrzeb lokalnego rynku pracy.
8. Promowanie w obszarze rynku pracy zasady równości płci, uwzględnianie równości płci w podejmowanych działaniach na osób bezrobotnych.
9. Podejmowanie współpracy z działającymi na rzecz osób bezrobotnych organizacjami pozarządowymi o zasięgu ponadgminnym.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2.:

1. Monitorowanie bezpieczeństwa socjalnego mieszkańców gminy.
2. Wsparcie osób ubogich pracą socjalną, w tym poprzez zawieranie kontraktów socjalnych.
3. Promowanie aktywnych postaw wśród zagrożonych utratą bezpieczeństwa socjalnego.
4. Udzielanie przez GOPS pomocy finansowej i rzeczowej (w tym w postaci posiłku) osobom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej.

5. Organizowanie akcji charytatywnych na rzecz ubogich.
6. Zabezpieczenie potrzeb bytowych dzieci z rodzin ubogich, m.in. poprzez organizowanie dla nich dożywiania w szkołach, wypoczynku letniego i zimowego, wyposażenie ich w podręczniki i pomoce szkolne oraz odzież, a także zapewnienie im dostępu do alternatywnych form spędzania czasu wolnego.
7. Opracowanie, realizacja lub współdziałanie w realizacji programów na rzecz zagrożonych i dotkniętych ubóstwem.
8. Opracowanie, realizacja lub współdziałanie w realizacji projektów i akcji informacyjnych na rzecz przeciwdziałania dyskryminacji ze względu na płeć w obszarze rynku pracy.
9. Powiększenie w gminie zasobów mieszkań komunalnych i socjalnych.
10. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz ubogich oraz z kościołami.

Czas realizacji działań:

Działania ciągłe w latach 2014-2020.

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Wójt, Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki oświatowe szczebla podstawowego i gimnazjalnego.

Partnerzy w realizacji działań:

Powiatowy Urząd Pracy w Oleśnie, szkoły ponadgimnazjalne w powiecie, inwestorzy, lokalni przedsiębiorcy, noclegownie i schroniska spoza gminy, organizacje pozarządowe, podmioty ekonomii społecznej (także o ponadlokalnym obszarze działania), Kościół, społeczność lokalna.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządowy (gminny, powiatowy) i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.

Wskaźniki monitoringowe:

- wielkość stopy bezrobocia,

- liczba osób bezrobotnych w gminie, w tym liczba osób objętych przez Powiatowy Urząd Pracy różnymi formami wsparcia,
- liczba osób bezrobotnych, ubogich i bezdomnych objętych pracą socjalną oraz liczba osób objętych kontraktami socjalnymi,
- liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu bezrobocia, ubóstwa i bezdomności.
- liczba nowych inwestorów,
- liczba działających w gminie podmiotów ekonomii społecznej,
- liczba opracowanych i realizowanych projektów oraz liczba osób nimi objętych,
- liczba przedsięwzięć realizowanych przy współpracy z organizacjami pozarządowymi,
- liczba przeprowadzonych akcji charytatywnych,
- liczba dzieci z rodzin ubogich objętych wsparciem,
- liczba programów wsparcia zagrożonych i dotkniętych ubóstwem oraz liczba osób nimi objętych,
- liczba nowych mieszkań komunalnych,
- liczba mieszkań socjalnych,
- liczba mieszkań socjalnych.

Prognoza zmian:

Podjęcie działań powinno przyczynić się m.in. do:

- spadku liczby osób bezrobotnych,
- zwiększenia liczby miejsc pracy,
- zwiększenia liczby osób zaktywizowanych,
- ograniczenie dyskryminacji ze względu na płeć w obszarze rynku pracy,
- zmniejszenia liczby beneficjentów pomocy społecznej,
- zwiększenia możliwości uzyskania mieszkania przez osoby o niskim statusie materialnym

Cel strategiczny 2.:

Wspieranie rodzin i wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży.

Cele operacyjne:

1. Wzmacnianie rodzin i podnoszenie poziomu ich funkcjonowania
2. .Pomoc rodzinom będącym w kryzysie; rozwijanie systemu wsparcia.
3. Wsparcie dzieci i młodzieży w kształceniu i wszechstronnym rozwoju.
4. Przyczynianie się do osłabienia istniejących nierówności płci.

Kierunki działań do celów operacyjnych 1-4.:

1. Udzielanie przez GOPS pomocy rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej z systemu pomocy społecznej oraz świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych.
2. Prowadzenie pracy socjalnej z rodzinami, w szczególności dotkniętymi bezradnością opiekuńczo-wychowawczą.
3. Promowanie w gminie prawidłowego modelu rodziny oraz edukowanie rodzin w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich, m.in. przez pracowników GOPS-u i placówek oświatowych.
4. Promowanie w gminie zasady równości szans kobiet i mężczyzn.
5. Zwiększenie dostępności dla rodzin oraz osób samotnie wychowujących dzieci wsparcia psychologiczno-pedagogicznego, prawnego i socjalnego.
6. Zwiększenie dostępu dzieci i młodzieży do alternatywnych form spędzania czasu wolnego, m.in. poprzez rozszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych, w tym sportowo-rekreacyjnych i kulturalnych, organizowanie wypoczynku.
7. Utworzenie na terenie gminy świetlic środowiskowych dla dzieci i młodzieży, prowadzących koła zainteresowań oraz program socjoterapeutyczny; w miarę możliwości utworzenie klubu dla młodzieży.
8. Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży z uwzględnieniem zasady równości płci.
9. Zintegrowanie działań na rzecz rodziny i dziecka przez współpracę placówek oświatowo-wychowawczych i kulturalnych, jednostek pomocy społecznej i służby zdrowia, Sądu Rejonowego i kuratorów sądowych, Policji, organizacji pozarządowych i Kościoła.

Czas realizacji działań:

Działania ciągle w latach 2014-2020 (utworzenie świetlic środowiskowych: lata 2016-2019).

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Wójt, Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, placówki przedszkolne, oświatowe szczebla podstawowego i gimnazjalnego, kulturalne, jednostki sportowo-rekreacyjne.

Partnerzy w realizacji działań:

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Oleśnie, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Oleśnie, specjaliści, szkoły ponadgimnazjalne w powiecie, placówki służby zdrowia, Sąd Rejonowy, kuratorzy sądowi, Policja, organizacje pozarządowe, Kościół.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządowy (gminny, powiatowy) i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.

Wskaźniki monitoringowe:

- liczba rodzin objętych pracą socjalną,
- liczba rodzin objętych wsparciem z systemu pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych,
- liczba osób i rodzin objętych poradnictwem specjalistycznym oraz liczba porad,
- liczba utworzonych na terenie gminy placówek spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży (świetlice środowiskowe, klub dla młodzieży),
- liczba dzieci i młodzieży korzystających ze świetlic oraz klubu dla młodzieży.

Prognoza zmian:

Podjęcie działań powinno przyczynić się m.in. do:

- spadku liczby rodzin zmagających się z problemami opiekuńczo-wychowawczymi,
- poszerzenia wiedzy w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich,
- poszerzenia wiedzy w zakresie równości płci,
- zwiększenia dostępności wsparcia, w tym dla osób samotnie wychowujących dzieci,
- podniesienia jakości kształcenia i wsparcia w placówkach oświatowych,

- zróżnicowania form spędzania czasu wolnego oraz wzrostu liczby dzieci i młodzieży z nich korzystających.

Cel strategiczny 3.:

Utrzymanie osób starszych i niepełnosprawnych w środowisku zamieszkania oraz umożliwienie im udziału w życiu społecznym.

Cele operacyjne:

1. Usprawnianie osób starszych i zapewnienie im właściwej opieki.
2. Ograniczenie skutków niepełnosprawności oraz aktywizacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych.

Kierunki działań do celów operacyjnych 1-2.:

1. Monitorowanie liczby osób starszych i niepełnosprawnych potrzebujących wsparcia
2. Prowadzenie pracy socjalnej z osobami starszymi i niepełnosprawnymi.
3. Udzielanie przez GOPS pomocy finansowej i rzeczowej potrzebującym osobom starszym i niepełnosprawnym.
4. Poprawa dostępności i jakości usług opiekuńczych, obejmujących pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz, w miarę możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem poprzez zwiększenie liczby opiekunek w GOPS-ie.
5. Poprawa dostępności specjalistycznych usług opiekuńczych.
6. Rozwijanie aktywnych i zdrowych form spędzania czasu wolnego przez osoby starsze i niepełnosprawne – zaspokajanie ich potrzeb kulturalno-społecznych, rekreacyjnych i edukacyjnych, w tym organizowanie imprez i spotkań integracyjnych; utworzenie w gminie domu dziennego pobytu dla osób starszych i niepełnosprawnych; kontynuowanie działalności i rozwijanie oferty Klubu Seniora.
7. Zwiększenie dostępności kształcenia integracyjnego w gminie.
8. Podejmowanie współpracy z PCPR-em, PUP-em i PFRON-em w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych, m.in. przy likwidacji barier architektonicznych, zapewnieniu dostępu do rehabilitacji i sprzętu rehabilitacyjnego oraz zdobyciu i utrzymaniu zatrudnienia.
9. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych i Kościołem.

10. Podejmowanie współpracy z podmiotami ekonomii społecznej tworzącymi miejsca pracy dla osób niepełnosprawnych.

11. Pozyskiwanie wolontariuszy wspierających osoby starsze i niepełnosprawne.

Czas realizacji działań:

Działania ciągle w latach 2014-2020 (utworzenie domu dziennego pobytu dla osób starszych i niepełnosprawnych: 2017 rok).

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Wójt, Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki oświatowe szczebla podstawowego i gimnazjalnego, kulturalne.

Partnerzy w realizacji działań:

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Oleśnie, Powiatowy Urząd Pracy w Oleśnie, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Oleśnie, szkoły ponadgimnazjalne w powiecie, Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Opolu, placówki służby zdrowia, organizacje pozarządowe, podmioty ekonomii społecznej (także o ponadlokalnym obszarze działania), Kościół, społeczność lokalna.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządowy (gminny, powiatowy) i centralny, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.

Wskaźniki monitoringowe:

- liczba osób w wieku poprodukcyjnym objętych wsparciem z systemu pomocy społecznej,
- liczba osób dotkniętych niepełnosprawnością objętych wsparciem z systemu pomocy społecznej,
- liczba osób starszych i niepełnosprawnych objętych pracą socjalną,
- liczba osób objętych usługami opiekuńczymi i specjalistycznymi usługami opiekuńczymi oraz liczba opiekunek,
- liczba osób objętych wsparciem w ramach domu dziennego pobytu,
- liczba osób objętych wsparciem w ramach Klubu Seniora,
- liczba klas integracyjnych oraz liczba osób do nich uczęszczających,

- liczba zlikwidowanych barier architektonicznych,
- liczba osób objętych usługami rehabilitacyjnymi,
- liczba nowych miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych,
- liczba wolontariuszy.

Prognoza zmian:

Podjęcie działań powinno przyczynić się m.in. do:

- zwiększenia udziału seniorów i osób dotkniętych niepełnosprawnością w życiu społecznym,
- podniesienia jakości świadczonych usług,
- podniesienia jakości funkcjonowania osób starszych i niepełnosprawnych w środowisku zamieszkania,
- zwiększenia liczby osób usprawnionych i zatrudnionych.

Cel strategiczny 4.:

Zapewnienie mieszkańcom równego dostępu do służby zdrowia oraz wspieranie rodzin i osób dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie.

Cele operacyjne 1-2.:

1. Zaspokajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia.
2. Profilaktyka i rozwiązywanie problemów alkoholowych i narkomanii oraz przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.

Kierunki działań do celu operacyjnego 1.:

1. Promowanie zdrowia i prowadzenie profilaktyki zdrowotnej.
2. Zabezpieczanie świadczeń z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej, położnictwa, ginekologii i stomatologii, zgodnie z minimalnym planem zabezpieczenia ambulatoryjnej opieki zdrowotnej.
3. Zapewnienie w placówkach oświatowo-wychowawczych dzieciom i młodzieży opieki pielęgniarskiej i lekarskiej, w tym stomatologicznej.
4. Zwiększenie dostępności w gminie usług medycznych na poziomie specjalistycznym.
5. Podejmowanie działań wynikających z rozeznanych potrzeb zdrowotnych i stanu zdrowia mieszkańców, w tym opracowywanie i realizowanie programów zdrowotnych.
6. Inicjowanie przedsięwzięć lokalnych mających na celu zaznajomienie mieszkańców z czynnikami szkodliwymi dla zdrowia oraz ich skutkami.
7. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi, także o ponadlokalnym obszarze działania, działającymi na rzecz promocji zdrowego stylu życia, przeciwdziałania chorobom i wspierania osób dotkniętych przewlekłymi schorzeniami.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2.:

1. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków.

2. Zapewnienie rodzinom dotkniętym problemami alkoholowymi, narkomanii i przemocą w rodzinie szerszego dostępu do wsparcia psychologicznego, prawnego i społecznego.
3. Zintensyfikowanie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej i szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, narkomanii i przemocą w rodzinie, w szczególności skierowanej do dzieci i młodzieży.
4. Prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocą w rodzinie.
5. Zintensyfikowanie działalności Zespołu Interdyscyplinarnego.
6. Zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia.
7. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi, także o ponadlokalnym obszarze działania, działającymi na rzecz dotkniętych problemami uzależnień i przemocą w rodzinie.

Czas realizacji działań:

Działania ciągłe w latach 2014-2020.

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Wójt, Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny, placówki oświatowe szczebla podstawowego i gimnazjalnego, placówki opiekuńczo-wychowawcze wsparcia dziennego.

Partnerzy w realizacji działań:

Placówki służby zdrowia, specjaliści, szkoły ponadgimnazjalne w powiecie, placówki leczenia uzależnień i ośrodki wsparcia poza gminą, grupy samopomocowe, Sąd Rejonowy, kuratorzy sądowi, Policja, organizacje pozarządowe, Kościół, społeczność lokalna.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządowy (gminny, powiatowy) i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.

Wskaźniki monitoringowe:

- liczba przedsięwzięć w zakresie promocji zdrowia i profilaktyki zdrowotnej,
- liczba osób objętych świadczeniami zdrowotnymi,

- liczba opracowanych i realizowanych programów zdrowotnych oraz liczba osób nimi objętych,
- liczba dzieci i młodzieży objętych w placówkach oświatowych opieką pielęgniarską i lekarską, w tym stomatologiczną,
- liczba rodzin objętych wsparciem psychologicznym, prawnym oraz z systemu pomocy społecznej z powodu alkoholizmu, narkomanii i przemocy w rodzinie,
- liczba osób objętych pomocą terapeutyczną i rehabilitacyjną,
- liczba przedsięwzięć realizowanych w ramach działalności informacyjnej, edukacyjnej i szkoleniowej,
- liczba udzielonych porad i przeprowadzonych interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- liczba osób objętych oddziaływaniem Zespołu Interdyscyplinarnego.

Prognoza zmian:

Podjęcie działań powinno przyczynić się m.in. do:

- poszerzenia wiedzy mieszkańców w zakresie profilaktyki zdrowotnej oraz zdrowego trybu życia,
- poprawy stanu zdrowia mieszkańców,
- poszerzenia wiedzy mieszkańców w zakresie profilaktyki uzależnień,
- zwiększenia dostępności wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych oraz dotkniętych problemem przemocy w rodzinie,
- zmniejszenia skali przemocy w rodzinie.

Cel strategiczny 5.:

Podniesienie poziomu bezpieczeństwa w gminie.

Cele operacyjne:

1. Przeciwdziałanie przestępczości, w tym wśród nieletnich.
2. Zwiększenie poczucia bezpieczeństwa mieszkańców.

Kierunki działań do celów operacyjnych 1-2.:

1. Opracowywanie i realizowanie programów profilaktyczno-edukacyjnych w placówkach oświatowych; włączanie w ich realizację policjantów.
2. Podejmowanie w gminie akcji edukacyjno-informacyjnych poświęconych przestępczości i jej skutkom.
3. Patrolowanie i wizytowanie miejsc publicznych w gminie.
4. Podejmowanie przez jednostki gminne i jej mieszkańców współpracy z instytucjami o zasięgu ponadgminnym, Policją, Prokuraturą Rejonową, Sądem Rejonowym, kuratorami sądowymi i organizacjami pozarządowymi na rzecz przeciwdziałania przestępczości.
5. Zapewnienie dzieciom i młodzieży alternatywnych form spędzania czasu wolnego.
6. Zapewnienie mieszkańcom bezpieczeństwa na drodze, m.in. poprzez remont ulic miejskich, budowę przydrożnych chodników, przejść dla pieszych i oświetlenia, organizację dowozu dzieci i młodzieży do szkół.

Czas realizacji działań:

Działania ciągle w latach 2014-2020.

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Wójt, Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, placówki oświatowe szczebla podstawowego i gimnazjalnego, kulturalne, jednostki sportowo-rekreacyjne.

Partnerzy w realizacji działań:

Placówki ponadgimnazjalne w powiecie, Policja, Prokuratura Rejonowa, Sąd Rejonowy, kuratorzy sądowi, społeczność lokalna, organizacje pozarządowe, Kościół.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządowy (gminny, powiatowy) i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.

Wskaźniki monitoringowe:

- liczba popełnionych i wykrytych przestępstw,
- liczba opracowanych i realizowanych programów profilaktyczno-edukacyjnych oraz liczba osób nimi objętych,
- liczba przedsięwzięć edukacyjno-informacyjnych,
- liczba zrealizowanych inwestycji w celu poprawy bezpieczeństwa na drodze,
- liczba dzieci i młodzieży dowożonych do szkoły,
- stopień poczucia bezpieczeństwa mieszkańców.

Prognoza zmian:

Podjęcie działań powinno przyczynić się m.in. do:

- spadku przestępczości, w tym wśród nieletnich,
- poszerzenia wiedzy mieszkańców w zakresie przestępczości i jej skutków,
- zwiększenia bezpieczeństwa na drodze.

Cel strategiczny 6.:

Rozwój kapitału społecznego i ludzkiego.

Cele operacyjne:

1. Wzmacnianie kadry pomocy społecznej oraz rozwijanie infrastruktury socjalnej.
2. Wyzwalanie aktywności obywatelskiej.
3. Rozwój współpracy z sektorem pozarządowym i podmiotami ekonomii społecznej, wspólne diagnozowanie problemów społecznych i potrzeb mieszkańców.

Kierunki działań do celów operacyjnych 1-3.

1. Doksztalcanie kadry pomocy społecznej oraz, w miarę potrzeb, rozwijanie infrastruktury Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej.
2. Zachęcanie mieszkańców do udziału w rozwiązywaniu lokalnych problemów społecznych oraz wspieranie inicjatyw społecznych.
3. Inicjowanie w gminie działalności organizacji pozarządowych aktywnych w obszarze polityki społecznej (także o ponadlokalnym obszarze działania).
4. Zachęcanie do tworzenia w gminie podmiotów ekonomii społecznej lub do podjęcia na jej terenie działalności przez takie podmioty o ponadlokalnym obszarze działania.
5. Realizowanie zadań z zakresu rozwiązywania problemów społecznych przy współpracy z organizacjami pozarządowymi, podmiotami ekonomii społecznej oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego (także o ponadlokalnym obszarze działania).
6. Wspieranie organizacji pozarządowych oraz podmiotów ekonomii społecznej poprzez promowanie ich działalności oraz udzielanie im pomocy w pozyskiwaniu środków z innych niż budżet gminy źródeł finansowania.

Czas realizacji działań:

Działania ciągłe w latach 2014-2020.

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Wójt, Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej i inne jednostki organizacyjne gminy.

Partnerzy w realizacji działań:

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Opolu, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Oleśnie, organizacje pozarządowe, podmioty ekonomii społecznej i inne podmioty prowadzące działalność pożytku publicznego, Kościół, społeczność lokalna.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządowy (gminny, powiatowy, wojewódzki) i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.

Wskaźniki monitoringowe:

- liczba szkoleń, w których uczestniczyła kadra pomocy społecznej,
- liczba inicjatyw społecznych,
- liczba organizacji pozarządowych funkcjonujących w obszarze polityki społecznej,
- liczba działających w gminie podmiotów ekonomii społecznej,
- liczba wspieranych przez samorząd gminy organizacji pozarządowych,
- liczba wspieranych przez samorząd gminy podmiotów ekonomii społecznej.

Prognoza zmian:

Podjęcie działań powinno przyczynić się m.in. do:

- profesjonalizacji kadry pomocy społecznej,
- zwiększenia jakości świadczonych usług,
- zwiększenia aktywności mieszkańców, wzrostu liczby inicjatyw społecznych,
- zróżnicowania form i zwiększenia efektywności współpracy z sektorem pozarządowym oraz podmiotami ekonomii społecznej.

2. RAMY FINANSOWE

Ustawa o pomocy społecznej (Art. 16b ust. 2 pkt 3 podpunkt c) nakłada obligatoryjny wymóg określenia ram finansowych Strategii. Są one przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 49. Ramy finansowe Strategii w latach 2014-2020.*

szacunkowa wielkość wydatków (w złotych) w latach:						
2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
1.538.426	1.540.000	1.560.000	1.560.000	1.580.000	1.600.000	1.600.000

*) środki finansowe zaplanowane na realizację zadań wskazanych w Strategii

3. WDROŻENIE STRATEGII, MONITOROWANIE JEJ REALIZACJI

Koordynatorem realizacji działań wyznaczonych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zębowice na lata 2014-2020 będzie Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zębowicach. Działania te będą podejmowane przez wskazane powyżej podmioty zgodnie ze szczegółowym harmonogramem, ujętym w opracowywanych corocznie planach działań.

Monitoring zapisów strategicznych, polegający na systematycznym zbieraniu i analizowaniu informacji dotyczących realizowanych bądź zrealizowanych już działań, będzie prowadzony przez zespół oceniający, który zostanie powołany zarządzeniem Wójta, a w jego skład wejdą m.in.: przedstawiciele podmiotów realizujących strategię oraz współdziałających w jej realizacji, w tym pracownicy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zębowicach oraz Domu Pomocy Społecznej w Radawiu. Zasady działania zespołu oceniającego zostaną określone zarządzeniem Wójta..

Gromadzone dane pozwolą zidentyfikować i rozwiązać problemy, które pojawią się w trakcie wdrażania dokumentu, oraz stwierdzić, czy wyznaczone działania zmierzają w słusznym kierunku i przynoszą zakładane zmiany. Zespół oceniający będzie oceniał poziom wdrożenia zapisów strategicznych raz na rok, a następnie przygotuje raport monitoringowy. Zawartą w nim ocenę skuteczności polityki społecznej prowadzonej w gminie przekaze Wójtowi i Radzie Gminy, sugerując przyjęcie proponowanych rozwiązań (np. programów celowych) oraz, w przypadku stwierdzenia istotnych zmian społecznych, podjęcie ewentualnych działań korygujących i wszelkich prac mających na celu aktualizację obowiązującej strategii.

Do oceny stopnia wdrożenia wyznaczonych działań zostaną wykorzystane m.in. sformułowane pod każdym celem strategicznym wskaźniki monitoringowe. W większości są one dostępne w zbiorach statystyki publicznej oraz w zasobach informacyjnych instytucji i organizacji realizujących strategię i współdziałających w jej realizacji. W przypadku części danych może zaistnieć potrzeba przeprowadzenia badań ankietowych wśród mieszkańców gminy oraz w kluczowych dla rozwiązywania lokalnych problemów społecznych podmiotach.

Przygotowany wykaz nie wyczerpuje wszystkich wskaźników, jakie mogą być zastosowane w procesie monitorowania realizacji strategii. W miarę rozwoju systemu monitorowania dokumentu będą mogły zostać zidentyfikowane nowe wskaźniki, które w odpowiedni sposób będą charakteryzowały przebieg realizacji podejmowanych działań.

4. PROGRAMY I PROJEKTY

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zębowice będzie skuteczna, o ile przedstawiciele samorządu lokalnego znajdą zasoby umożliwiające opracowanie i realizację programów i projektów zgodnych z przyjętymi w dokumencie działaniami.

Programy i projekty można realizować w okresach rocznych, dłuższych lub krótszych, w zależności od ich charakteru. Mogą one być przyjmowane stosownymi uchwałami przez radę i powinny stanowić załączniki do niniejszej strategii.

4.1. PROGRAMY

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zębowice na lata 2014-2020 będzie realizowana w szczególności poprzez poniżej wymienione programy:

- Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,

- Program współpracy Gminy Zębowice z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego.

4.2. PROJEKTY

Prezentowany poniżej projekt powstał w trakcie prac nad strategią. Jego autorami są przedstawiciele organizacji pozarządowej działającej w gminie w obszarze polityki społecznej. Tego typu projekty stanowią „bank pomysłów”, tzn. ich realizacja jest wskazana, ale możliwa będzie dopiero wtedy, gdy ich wnioskodawcy pozyskają niezbędne środki finansowe.

Projekt:

„Organizacja wyjazdów na basen w ramach wychowania fizycznego”.

Wnioskodawca projektu:

Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Zębowice.

Cel główny projektu:

Poprawa kondycji fizycznej dzieci i młodzieży..

Cele szczegółowe projektu:

- nauka pływania,
- urozmaicenie form aktywności fizycznej.

Miejsce realizacji projektu:

Zębowice, ul. Murka 1.

Beneficjenci projektu:

dzieci i młodzież szkolna.

Partnerzy w realizacji projektu

- OSP w Zębowicach,
- Gmina Zębowice.

IV. UWAGI KOŃCOWE

Zapisy zawarte w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zębowice na lata 2014-2020 będą realizowane w ramach przyjętych działań w zależności od posiadanych przez samorząd gminy i pozyskanych z zewnątrz środków finansowych. Dla osiągnięcia wyznaczonych w dokumencie celów konieczne będzie współdziałanie różnych podmiotów funkcjonujących w obszarze polityki społecznej, w tym tych, które działają na wyższym szczeblu administracyjnym.

Autorzy dokumentu pragną złożyć serdeczne podziękowania wszystkim tym, którzy uczestniczyli w jego budowie, przyczyniając się do identyfikacji problemów społecznych występujących w gminie. Jednocześnie chcą wyrazić nadzieję na dalszą współpracę w realizacji zapisów Strategii.